

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Paulsen, John.

Kunstnerner.

Kjøbenhavn : Gyldendal, 1895

259 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

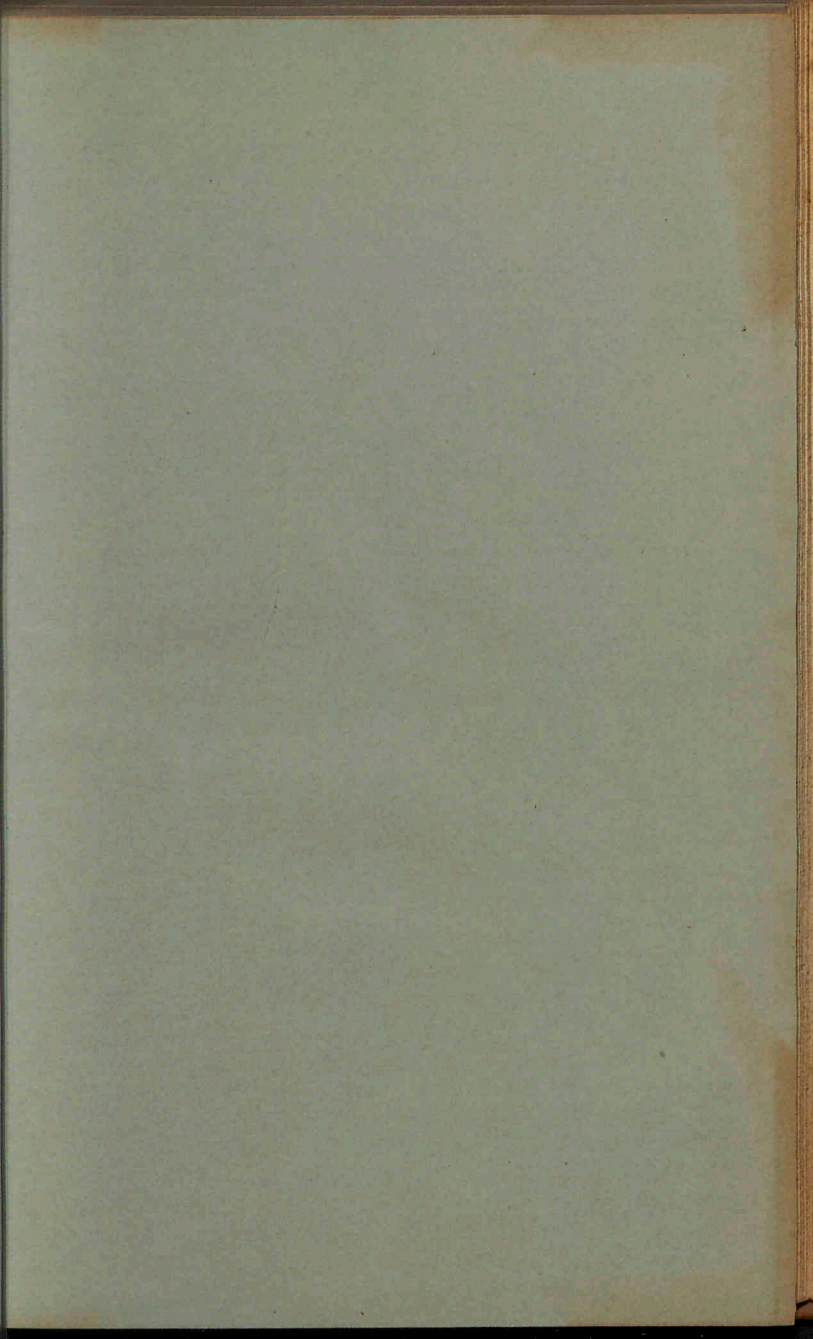
57.-236.

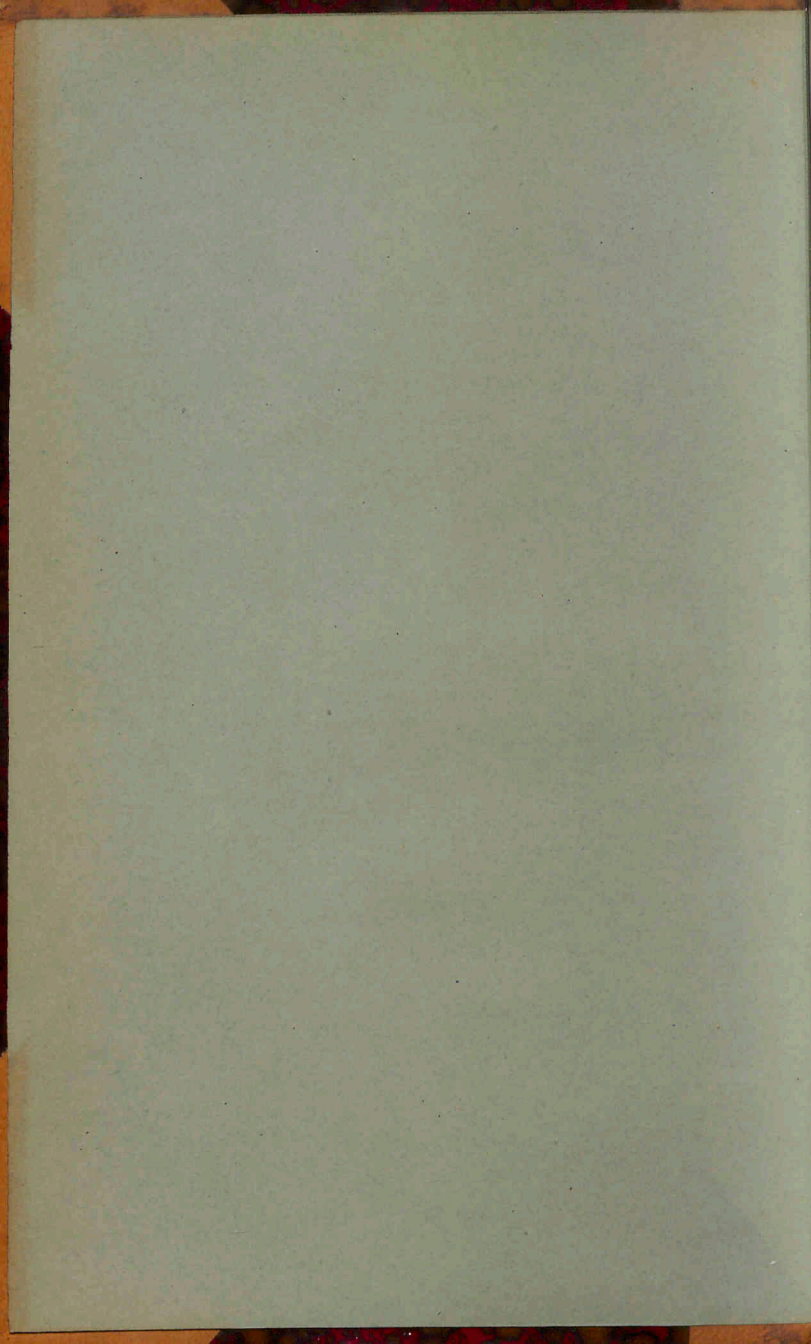
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

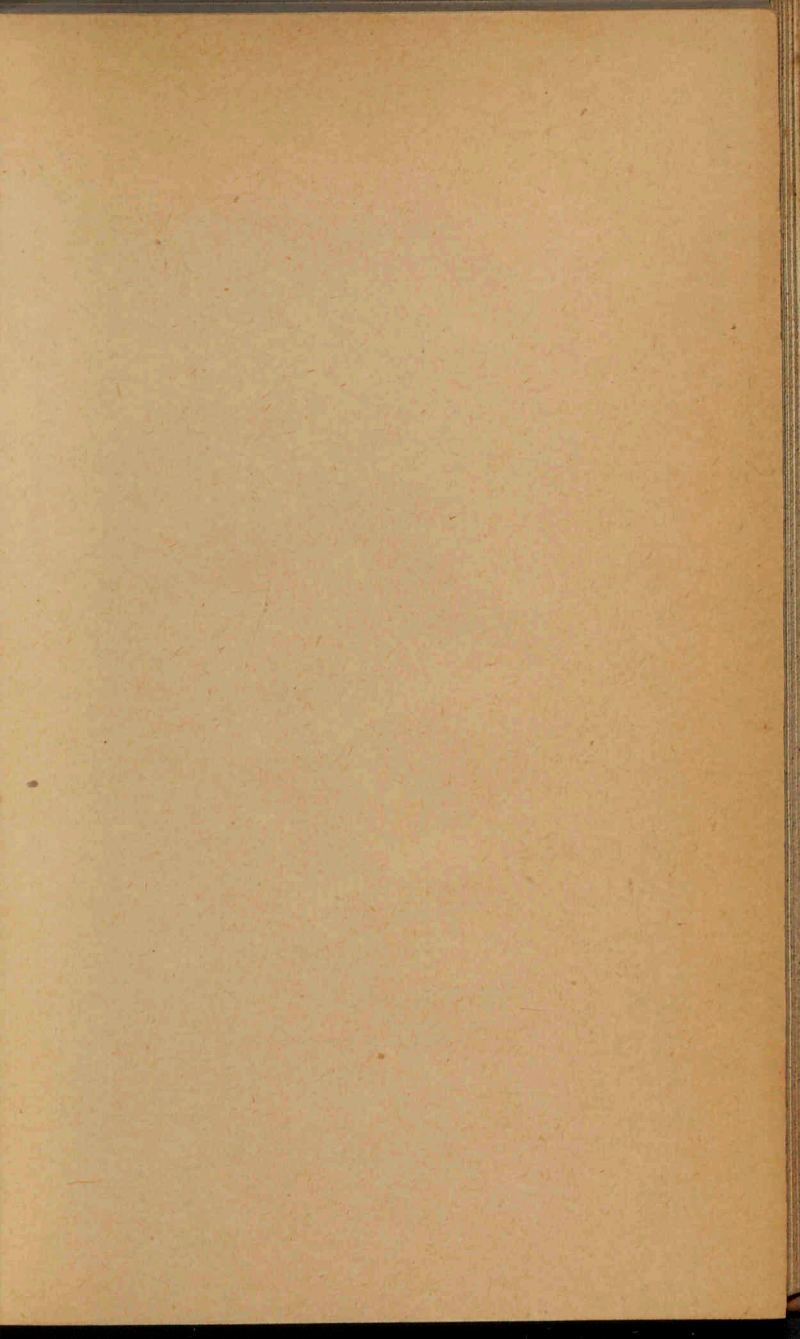

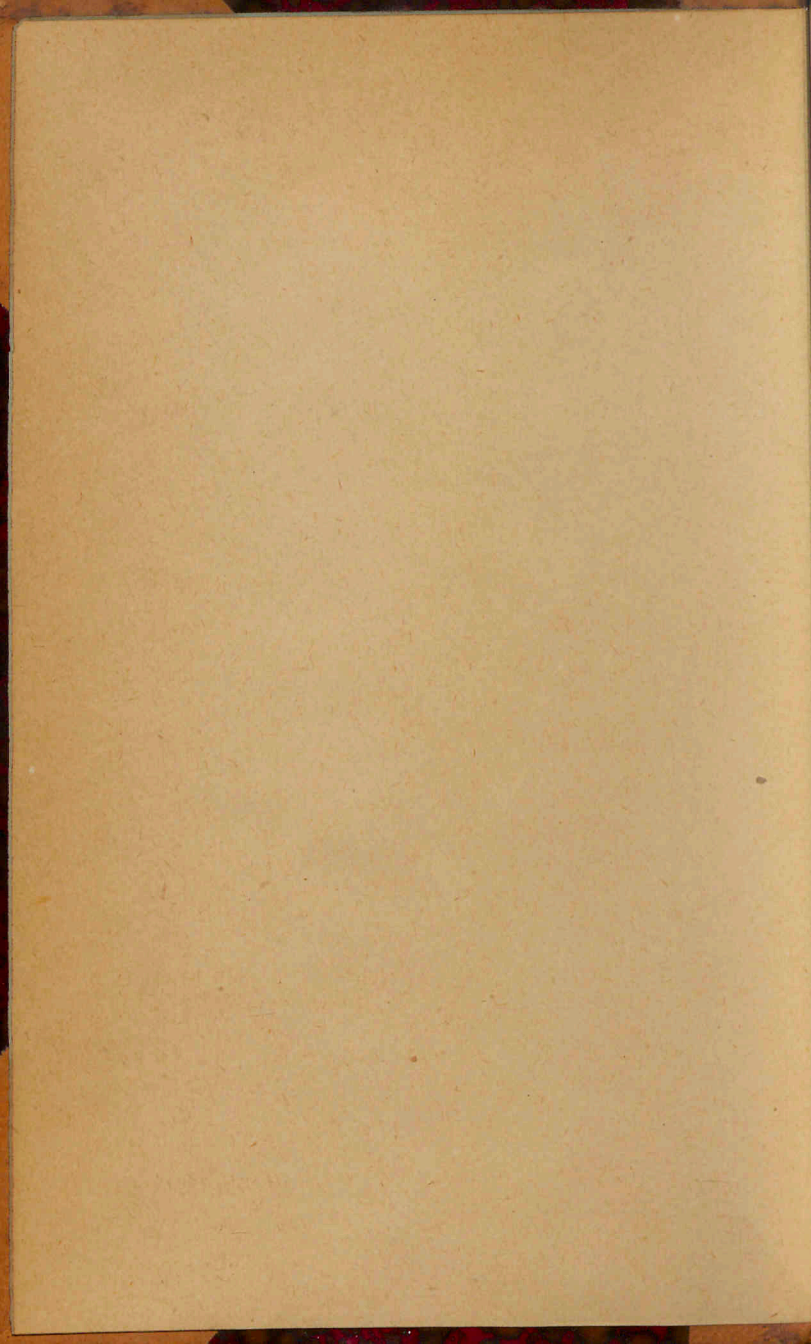
130024224581

JOHN PAULSEN

KUNSTNERNATURER

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

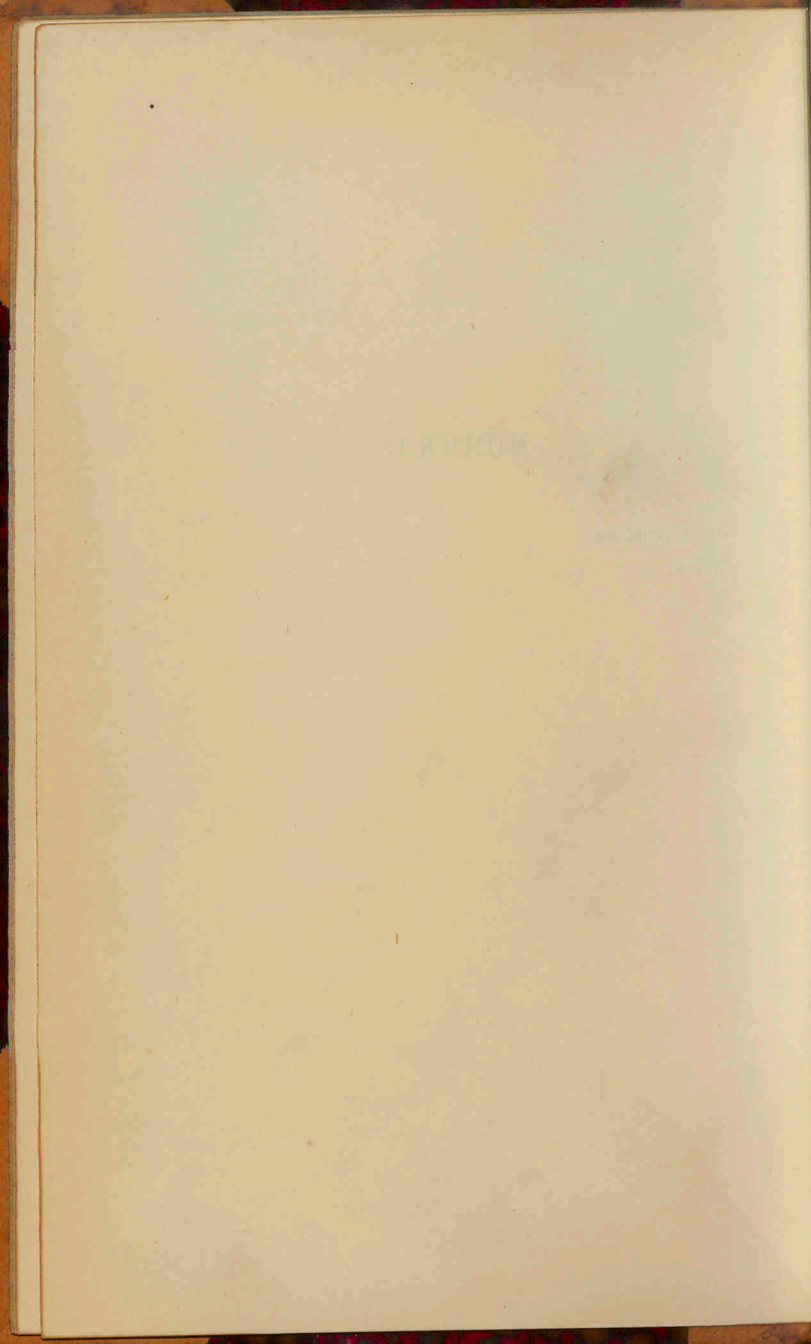
FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1895

INDHOLD

	Side
KunstnERNaturer	1
Æreløs	171

KUNSTNERNATURER

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Gamle madam Lunde havde frygtelig travlt. Benjamin var kommet styrtende hjem fra kontoret for at sige hende, at Ole Strand vilde besøge dem om kvælden. Moderen måtte naturligvis ha en ordentlig kvældsmad rede. Det behøvede ikke at være så meget, men fint måtte det være. Ole var jo nu så forvænt fra sit ophold i udlandet.

Madam Lunde sagde straks ja og amen. Benjamin var hendes eneste søn, og hun føied ham i alle stykker. Leit var det jo, at dette fine besøg skulde falde netop på en lørdag, hvor hun havde hele huset at gøre rent til helgen — men det skulde gå alligevel. Der var ingen råd for det.

Den lille Inger, som gik hende tilhånde i køkkenet, blev straks sendt hen på torvet for at købe fersk fisk. Øl og dram til maden havde hun heldigvis i huset. Kognac til toddyen fik Benjamin selv sørge for. Og ovenpå toddyen

vilde madam Lunde overraske sin fornemme gæst med en sildesalat, som var hendes stolthed. Hun forstod at tilberede den på en måde, som havde gjort hende berømt mellem sønnens få kammerater. En slig delikat ret havde Ole neppe smagt i udlandet.

Ole Strand, der uden sit vidende satte madam Lundes tarvelige hus i sligt oprør, var en ung, begavet musiker, på veie til at få et navn. I flere år havde han med offentlig og privat understøttelse studeret i Leipzig og var nu kommet hjem til sin lille fødeby på Norges vestkyst for at hilse på sin familie.

Han og Benjamin var venner allerede fra skoledagene. Fælles interesse for kunst havde ført deres unge hjerter sammen... Benjamin skrev i fritiden, når han havde lært sine lektier, små digte, som den lidt ældre Ole søgte at sætte i toner...

Men efter skoletiden skiltes deres veie. Benjamin, der var så vek og frygtsom, blev puttet ind på et kontor uden at nogen spurte om hans lyst eller ulyst. Han fyldte godt sin plads, han var et samvittighedsfuldt pligtmenneske, og i årenes løb blev hans løn høi nok til at han

kunde forsørge sin gamle mor, enken efter en fattig sjømand.

Ole derimod fulgte med hele ungdommens egoistiske hensynsløshed sit formentlige kunstnerkald. Hans musikalske begavelse var ikke større end vennens poetiske, men Ole havde langt mere energi end Benjamin. Han vilde ud, han vilde være musiker — og familieehensyn generte ikke hans lette, fornøielsessyge sind. Hans mor var nemlig også enke og sad med en datter i små kår.

— Der var så hyggeligt den lørdagskvæld i madam Lundes lille dagligstue, som også tjente til spiseværelse. De nystrøgne gardiner var så klare og blændende hvide, de birketræs møbler skinned blankt polerede uden et støvgran; fotografierne på væggen og det gamle, naive billed af Wergeland, en levning fra kunstens barndom i vort land, fik farve og glød af den sommerlyse aftensol, og på konsolen under det store speil stod i et vandglas en bundt liliekonvaller, udbredende i stuen sin rene, søde vellugt...

Selv havde madam Lunde pyntet sig med sin fine søndagskjole og bar sin „staskappe“ med de brede sorte blonder og de vaiende silkebånd.

Måltidet var slut. Ole Strand havde været så optat af at fortælle om sine reiser og studier, om det frie, herlige kunstnerliv derude i verden, at han ikke mærked det drag af melankoli, som ved hans livlige skildring efterhånden lagde sig over vennens fine, lidt sygelige træk . . . Men moderens ømme hjerte aned uråd, bekymret så hun på sønnen og tænkte: „Nu længter min Benjamin igen ud. — Stakkers gutten min!“

Madam Lundes gamle, ærlige ansigt opklartes og strålte under den brusende „staskappe“, da Ole Strand tilslut komplementerte hende for sildesalaten, der ikvæld også var et kunstværk. Han spiste to store portioner, lagde hun mærke til, hvad der rigtig fryded hendes husmoderlige hjerte . . .

Herrerne laved sig et nyt glas toddy. Madam Lunde vilde ikke drikke med dem trods alle opfordringer. Hun kunde ikke tåle brændevin, sa hun. Endelig lod hun sig dog bevæge til at smage på Benjamins glas og samtidig drikke skål med hædersgæsten. Så hosted hun forlegent og flytted sig igen hen i sin bløde stol i krogen, et stykke fra vennerne.

Hun forstod ikke, hvad de talte om, det „lå over hendes horizon“, men fulgte dog trofast

samtalen, stræbende efter at finde mening i den. Der var slig god hjertelig klang i Benjamins stemme — og når Ole lo, var det en hel forfriskelse. En kunde selv få lyst til at le med. Og de nævnte store kunstnernavne, der som røde farveklatter lyste op i samtalens gråt, både Bjørnson og Ibsen, og Ole Bull og mange andre. Der var netop udkommet et nyt skuespil i de dage, som satte sindene i stærk svingning.

Ole tilbød sig at spille, hvad han altid gjorde, når han var i høi stemning — han vilde improvisere over nogle norske folkemelodier — men desværre eied ikke madam Lunde noget piano. Det var så bedrøveligt, syntes Benjamin, han havde glædet sig så til at høre vennen, der var en virtuos paa sit instrument.

Men Ole klapped ham på skulderen og bad ham istedetfor forelæse nogle af sine smådigte. Benjamin veksled et stumt blik med moderen, der næsten høitideligt nikked til ham; så gik han stille ind i sideværelset og kom tilbage med en liden bog, paa hvis røde bind stod trykt med gyldne bogstaver „Poesi“.

Denne bog havde han i skoledagene fået af Ole som julepresent, og siden havde han benyttet den til deri at indføre de af sine digte,

han selv holdt for de beste, værdige til at opbevares.

Benjamin begyndte at læse, efterhånden blev han varm, hans unge, letvakte følelse og versenes rytme henrev ham . . . Han skalv i stemmen, og over hans bleke, fine, skægløse ansigt med det lange gule hår gled en klar rødme, som gjorde det endnu mere pigeagtigt end det var af naturen.

Madam Lunde sad i den samme ubevægelige, andægtige stilling, hun pleied at indtage i kirken, når hendes yndling, pastor Danielsen præked. Hun havde foldet hænderne, hvori hun holdt sit sammenlagte lommelærklæde, og sænket hovedet. Nu og da stjal hun sig til at se op på sønnen, og dette hemmelige, tårevåde blik var fuldt af øm moderstolthed . . .

Hun forstod ligeså lidt versene som samtalen om kunst før, og dog rørte de hende . . . Sønnens bevægede, pathetiske stemme, rytmens tilbagevendende klang gjorde samme dybe indtryk på hende, som når orglet en hellig søndagsmorgen i kirken pludselig bruste frem over menigheden . . .

Hvor mon hendes Benjamin tog alle disse deilige ord fra? Hun kunde ikke blive klog på

det — men i sin ukyndighed beundred hun ham så meget blindere.

Der var megen stemning og følelse, men lidet særpræg i Benjamins digte, syntes Ole, der som kritisk tilhører sad strunk og stiv, med cigaren mellem fingrene. Dog hvorfor bebreide en tyveårig forfatter, at han mangler originalitet? Han har jo endnu intet oplevet, hans spirende sjæleliv har blot tat farve af hans fattige drømme og hans lekture. Men lad siden livet og dets brogede oplevelser indfinde sig, og han vil nok få noget at sige, som er hans egen, dyrekøbte eiendom . . .

Et lidet digt, betitlet „Længsel“, der skildred en ung fanges frihedsdrømme, greb dog Ole, strofen var tilmed så varieret og vellydende.

„Det skal du pinedød skrive af til mig!“ råbte Ole og slog i bordet. „Det vil jeg sætte i musik.“

Benjamins bleke ansigt strålte.

„Vil du virkelig?“ spurte han i undselig glæde. Madam Lunde folded ud sit lommeterklæde, og førte det til øinene — hvad hun også pleied at gøre i kirken efter at præsten havde uddelt velsignelsen.

„Du skulde se at komme ud i verden,“ sa

Ole efter en pause. „Der blir ingenting af dig herhjemme i fillebyen. — Slå nu følge med mig, når jeg reiser!“

Benjamin hang med hodet, han havde intet kærere ønske end at se de fremmede lande, som vennen så begejstret havde talt om, og leve der i skønheden for sin kunst . . . De længselsfølelser, han havde givet et så naivt udtryk hos den unge fange, var jo hans egne . . .

Men han havde ikke hjerte til at forlade sin gamle, fattige mor. Og hvordan skulde han selv ernære sig derude? Lave vers — eller gå syngende med en lirekasse fra dør til dør? Han eied jo ingen mægtige mæcener som Ole — —

Madam Lunde var ved Oles uforsigtige bemærkning pludselig revet ud af sin løftede stemning, og så forundret bebreidende på ham. Hvor kunde dog et voksent menneske tale så uvittigt? At Benjamin havde digterbegavelse kunde ingen nægte, men af den kunde han jo ikke leve — og hvem skulde desuden forsørge hende, om sønnen tog bort? De levte jo nu begge to af hans daglige arbeide på kontoret. Nei, hendes Benjamin var gudskelov ikke så lethjertet som Ole Strand, der mored sig så

godt dernede i Tyskland og glemte sit fattige hjem i den grad, at han i måneder undlod at skrive hjem og vakte en unødvendig sorg og bekymring hos mor og søster. Gamle enkefru Strand havde det svært knapt, hun søgte jo at skjule sin huslige elendighed for verdens øine, men madam Lunde vidste, hvad hun vidste — og bageren paa hjørnet og høkeren, der var så streng i at indkassere sine fordringer, kunde også tale et ord med om den sag.

„Næste år, Benjamin, reiser vi ialfald sammen ud,“ sa Ole, der så nødig slap sin yndlingstanke at leve sammen med vennen i Leipzig eller München. „Så har du imidlertid skrevet en god bog, og fået dig et ordentligt honorar i lommen.“

Benjamin mødte moderens spørgende angstfulde øiekast, og rystede stille sørgmodigt på hovedet.

Sa reiste madam Lunde sig med en kræmten . . . Hun ordned båndene på sin kappe og så ud på gaden. Nabokonen bentoverfor sad bag sin syge rosenbusk og „spionerte“ —

Det faldt Ole ind, at det kunde være på tide at bryde op.

Benjamin fulgte med ham et stykke på veien. Han havde hele natten for sig, det var jo søndag imorgen, så var han fri for kontoret og kunde sove så længe som han vilde.

Arm i arm gik vennerne nedad gaden, der bestod af lave træhuse. Her og der skød et grønt træ op midt i gaden, mellem den dårlige brolægning.

Benjamin lænte sig ind til den stoute, robuste Ole, der gik mageligt slentrende, pustende røgskyerne fra sin cigar ud i den friske natte-luft, der smagte dobbelt velgørende ovenpå den indestængte atmosfære i madam Lundes små kahytter.

Madam Lunde stod i døren og så efter dem, smilende og nikkende til dem, selv efter at de længst var ude af syne.

Nabokonen bentoverfor havde fremdeles sin udkigspost ved vinduet. Hun var gul af ærgrelse

over det fine besøg, madam Lunde havde havt, og over den delikate lugt af stegt fisk og andre lækkerier, der i sommervarmen var trængt lige over gaden, pirrende hendes næse.

For at ærgre den misundelige naboerske endnu mere, blev madam Lunde stående i al sin pynt i døren endnu nogle øieblikke — der var noget triumferende over hendes brede, godmodige ansigt — og endelig trak naboersken sig med et hadefuldt øiekast tilbage fra vinduet. „Den madam Lunde skulde nu altid være så stor på det, og hendes far havde dog bare været en simpel matros, det vidste hele gaden“.

Vennerne var imidlertid kommet ud på næsset, langt fra byens småhuse, og spaserte nu frem og tilbage ved fjæren.

Det var vor lyse, norske sommernat... Fjorden lå dyb og mørk, bundet af sommernattens drømme, med et solrødt, bævrende skær i sit fang... En fiskerbåd tegnede sig svart og ubevægelig mod fjordens matte guldsøile, som den skar over — og hist tilvenstre om næsset lå det store, engelske dampskib, hvormed Ole skulde reise iovermorgen. Fjeldenes konturer stod som et kraftigt, bronzeagtigt relief mod den næsten dagsklare skyfri himmel... Ingen vind

blæste. Det var så stille, at man kunde høre fiskeren derude, når han drog sit garn . . . Den østlige horizonnt begyndte allerede at rødme i sarte, rosenbleke toner . . .

„Her er dog vakkert herhjemme, du!“ sa Benjamin og så henrykt udover fjorden.

„Åja!“ svarte Ole langtrukket. „Men man lever ikke af naturskønhed alene — Her er så forbandet kedeligt, du — ikke til at holde ud! — Og man kan ikke røre sig et skridt uden at bli udspioneret.“

Han ophidsed Benjamins kyske fantasi ved at indvie ham i kunstnerlivets frie erotik. Udlandets damer var ikke så forbandet snerpede som de norske. Der kunde man, uden at være en Adonis, opleve både det ene og det andet — —

Med stolthed fortalte han flere af sine elskovs-eventyr.

Benjamin tog sin stråhat af og tørred sin pande med lommeørklædet.

„Hvor natten er varm, du!“

De var nu i nærheden af Oles hjem. Ole foreslog vennen, at han skulde gå op med ham og drikke en baier til afsked. Benjamin gjorde indvendinger, klokken var over et, det var så sent, og man vilde vække hele huset.

„Du tar feil,“ svarte Ole. „Mor og Lise sidder altid oppe og venter på mig. De går aldrig i seng, før jeg kommer. Det er en uskik forresten — men hvad kan man stille op mod de fruentimmer.“

Benjamin så op mod huset. Ganske rigtigt! — To bleke, trætte kvindeansigter viste sig spejdende ved vinduet i den sommernatlige dæmring, for straks efter at forsvinde.

Benjamin blev trods den sene natteime hjerteligt modtaget af moder og datter.

Fru Strand var høi og tynd, af rank holdning, sirlig klædt, med en fornem dames pretentioner, som ikke rigtigt passed til den fattige dagligstue, hvor et smukt, gammeldags piano dobbelt fremhævede de øvrige møblers dårlighed. Det stod der som en glimrende rest af fordums velvære.

Lise var sart, fin og sygelig — det rige, blonde hår indrammed næsten for massivt det blege, magre ansigt med det yndige smil og de himmelblå, blide øine . . .

Hun ligned mere Benjamin end sin kraftige, rødmussede bror.

Ole dunked gemytligt sin mor på ryggen og forlangte øl. Fru Strand bekendte, ikke

uden en rødmen, der gav hendes visne træk et øiebliks ungdom, at hun ingen drikkevarer havde i huset. Og det var for sent at hente nogen. — Også Lise så helt undselig ud.

Benjamin forsikred ilfærdigt, at han slet ikke var tørstig. Det havde kun været et påfund af Ole.

„Du kan jo spille lidt for Benjamin!“ sa fru Strand med sin bløde røst — og så, ikke uden stolthed, hen på det gamle klavér.

Og mens Ole foredrog den ene melodi efter den anden, både sine egne og andres kompositioner, og Benjamin og Lise sad lyttende som idrømme i sommernattens bleke lysskær, Lise med hånden støttet under kinden, begge med et udtryk af vemod i de unge, fine ansigter, — tænkte fru Strand i sit stille sind på alt, som dette gamle instrument havde været for hende. De havde delt onde og gode dage sammen.

Hun havde hjemme hos sine forældre klimpret på det som ung pige — og havde ført det med sig til sit nye hjem, da hun gifted sig. Det var nok hele hendes medgift.

Da hendes mand, den fallerede købmand døde, og hun sad tilbage med børnene på en

bar houg, havde hun ofte, når hun var i pengeknibe, tænkt at skille sig ved det — men havde dog ikke rigtigt havt hjerte dertil . . . Det var som at jage ud af huset en gammel ven, der havde kendt hendes fortid, hendes barndoms hjem og hendes kære forældre . . . Under mange savn og opofrelser beholdt hun det således i årenes løb. Hun solgte både malerier og bøger og tæpper. For at dække øieblikkets nød forsvandt den ene værdifulde genstand efter den anden — men pianoet stod fremdeles der i en fremskudt æresstilling med sine gamle noder og sine gulnede tangenter.

Dette piano var værelsets helligdom.

Og der fulgte ligesom velsignelse med den gamle kasse. Ole var ikke større end at hans lille, stumpede næse nåed op til tangenterne, førend han begyndte at røre ved det. Der stak øiensynlig en musiker i gutten. Da han senere kom i skolen, og gamle organist Myrvoid, der var lærer i sang, havde fået øiet op for guttens begavelse, gav han ham gratis undervisning hver søndag. Ole gjorde rivende fremskridt. Moderen og organisten var lige stolte af ham.

Oles udprægede musikalske sans sparte moderen for det vanskelige valg af sønnens frem-

tidige livsstilling. Alverden med den gamle organist i spidsen fortalte hende, at gutten burde blive kunstner, han havde selv en brændende trang dertil foruden at hans forfængelighed tilhvisked ham, at en slig levevei var finere og mere anset end håndværkerens og handelsmandens. Tilslut trådte et par skikkelige rigmænd, der havde den svaghed at ville opdage talenter, til med pekuniær hjælp.

Men da Ole det første år lå nede i Tyskland og uddanned sig, havde moderen det svært ondt, og ofte skotted hun hemmelig hen til pianoet som til en frelsende engel . . . Lise, der for tiden var almueskolelærerinde, havde så ringe løn, og dog gik det meste af den til husets udgifter. Selv nægted hun sig alt. — Solgte fru Strand nu pianoet, der trods dets ælde var i god stand, forsynet med et fint firmas mærke, vilde hun for pengene kunne klare sin gæld til bageren og slagteren, købe en favn ved til den lange vinter og anskaffe Lise en ny søndagskjole istedetfor den gamle blå, som sad så slet og som hun forlængst var vokset fra.

Lise gætted imidlertid moderens tanke — og et lidet henkastet: „Hvor morsomt, at vi endnu har pianoet, hvis Ole kommer hjem isommer!“

var nok til at moderen med et suk opgav sin stille, tunge beslutning.

For Ole, den eneste søn, kunde moderen og Lise uden knurren døie alt, hvert savn, hver ydmygelse . . . Heller fryse og gå på sultekur hele vinteren end at Ole skulde ved sin hjemkomst savne det gamle, kære instrument, hvor han som liden lyslokket gut havde spillet med andagt sine første lette étuder . . .

Ja, hvor megen glæde og nytte havde ikke fru Strand havt af dette velsignede piano! Når hun i Oles fraværelse udenlands var bedrøvet og følte sig alene, havde Lise i tusmørket spillet for hende de stykker, som hun vidste moderen holdt mest af, og så var tårerne kommet, stille og uden bitterhed, sorgen havde løst sig op i mild gråt, i gamle og gode minder — — — Og nu inat glemte Benjamin, takket være pianoet, at han egentlig var budt herop på frisk baier og fintskårne smørrebrød . . . Så rørende taksom som Benjamin sad der, med øinene i stum beundring fæstet på vennen, der netop improviserte over nogle gamle norske folkeviser —

Ole slutted — og Benjamin takked ham mange gange.

„Nu blir det længe til, Ole, før jeg igen får høre dig spille“ —

„Å, om et år sees vi, gutten min! — Hvergang sommeren kommer, længes jeg altid til gamle Norge.“

„Et år er langt!“ sukked Lise for sig selv. Fru Strand følte midt i sin hjertebedrøvelse en hemmelig lettelse ved at tænke på sønnens nære afreise. Disse hans sommerbesøg i hjemmet var nemlig så kostbare og anstrengende for hende. Hun elsked ham usigeligt, hun vidste ingen større fryd end at beholde ham hos sig hele livet, den ene dag efter den anden — men hun havde ikke råd dertil.

Mens han var hjemme, gik hun og Lise i en dødelig angst for, at han skulde opdage, hvor kummerligt de egentlig havde det. For at skjule miséren for ham, spiste de bedre og rigeligere end ellers, de klædte sig pynteligere — og satte op glade og ubekymrede ansigter. Men neppe var Ole bortreist, inden de begyndte at spare på alle måder, for at genvinde, hvad de under hans ophold havde givet ud over evne — Istedetfor varm middagsmad, blev det nu kaffe og brød ugens fleste dage — og når Lise om eftermiddagen var fri for almueskolen, broderede

hun for at tjene et par skillinger ekstra, undertiden havde hun afskriverarbejde. Det gik ud over hendes stakkars svage Øine, der fik et mere og mere mysende udtryk. Der var jo så megen små-gæld, stiftet i sommerens løb, som skulde afbetales. —

„Går De ikke mere i kirken?“ spurte Benjamin Lise. „Jeg så Dem der ikke siste søndag.“

„Jeg var ikke ganske rask,“ hvisked hun for at broderen ikke skulde høre det.

Sandheden var, at hun havde lukket sig inde i sovekammeret for at sy om og pynte på sin gamle sommerhat, da hun ikke havde penge til at købe sig en ny. Ole havde nemlig en dag gjort en bemærkning om dens falmede udseende.

„Pastor Danielsen talte så vakkert,“ sagde Benjamin.

„Det gør han altid,“ svarte Lise undseligt.

Hun kunde så godt like Benjamin, men følte sig altid så usikker i hans nærhed. Hendes hjerte begyndte at klappe uden al fornuftig grund, bare han venligt så på hende med sine alvorlige blå øine. Gennem Ole havde hun også erfaret, at han havde digtertilent — og dette bidrog til at forhøje interessen for ham.

Benjamin var foruden broderen den eneste unge mand, hun kendte. Hun og moderen levte så stille som to nonner. De omgikkes ikke sine fine bekendte fra „velmagtsdagene“, som fru Strand kaldte sine første, lyse ægteskabsår — og de var for stolt til at blande sig med almuen, som deres finere dannelse skilte dem fra. Ikke engang Benjamins mor, den snille, pene madam Lunde fandt nåde for fru Strands Øine.

Da Benjamin gik, lovte han Ole, at han vilde komme ombord i dampskibet og der sige det endelige farvel til ham. Det siste, han så, idet han gik ud af døren, var Lise, der ligesom i stor træthed læned sig ind til broderen . . .

Madam Lunde kunde ikke undgå at lægge mærke til, at hendes Benjamin efter Oles afreise var mere stille og indesluttet end sædvanlig.

Hvad mon der gik af gutten hendes? Sammenligned han i sit stille sind sin og vennens forskellige skæbne? Den ene fri og glad som fuglen, der forlader sin hjemlige rede og flagrer over fjeldene mod sør — den anden fængslet til en kontorpult i en elendig norsk småby, uden håb om befrielse . . .

Mens Benjamin begærligt ventede brev fra vennen derude — han tællede dagene og ugerne — flød hans liv hen i den gamle regelmæssighed, uden store sorger, men også uden glæder . . . Det lignede en grå strøm, der rinder hen over et fladt leie, mellem jævne bredder — ingen uro, ingen bølgegang, som kunde minde om storhavet derude.

Hver søndag ledsagede han sin gamle, fest-

klædte mor til kirken. Det var hans adspredelse ovenpå den lange hverdags-uges triste og regelmæssige arbeide.

Han hørte ikke meget efter, hvad præsten sa, men fulgte i stilhed sine egne fantasier. Mangt et lidet digt blev nedskrevet i tankerne, mens han holdt salmebogen mellem hænderne og tilsyneladende var fordybet i pastor Danielsens blomstrende, urimelig lange prækener.

Hver kvæld, når veiret var godt, spaserte han med moderen en tur ude på næsset. De så solen gå ned bag skærene derude, og fjordspeilet rødme og sitre i solnedgangen — og derpå gik de stille hjem igen til det stille hus, uden at veksle mange ord.

Benjamin blev altid så tungsindig i solnedgangens time. Han sukked så høit, et moderen kunde høre det. Tankerne listed sig bort fra hverdagsstrævet og drog, bevinget af længslen, mod hine fremmede, ukendte egne, hvor solen rødmede og hemmelighedsfuldt forsvandt... Og en fornemmelse af at være bunden på sjæl og legeme, en higen mod en løssluppen, skøn livsglæde, som den blot kan trives i syden, steg med uklar smerte op i ham...

Moderen så, at hans øine pludselig fyldtes af tårer — men hun var klog nok til aldrig at spørge ham om grunden. —

Om lørdagskvælden deltog han undertiden i et whistparti med et par bekendte. Men det mored ham ikke at spille kort, og de unge mennesker, der var forretningsfolk med liv og sjæl, delte ikke hans åndelige interesser.

Som en fremmed fugl sad han mellem dem.

Søndagseftermiddag — når gudstjenesten var forbi og middagen spist — følte han sig mest tilfreds. Mens moderen da tog sig en liden lur eller besøgte en af de snaksomme nabomadammer, var han sin egen herre og kunde i sød, søndagsstille fred uforstyrret læse sine yndlingsforfattere eller udforme i sirlige vers sine små stemninger, der var rene, lidenskabsløse og blide som liliekonvallens duft.

Selv den vanskelige sonetform skræmmed ham ikke. Og siden fandt han en barnlig fornøjelse i at renskrive sine åndsprodukter med sin smukkeste kontorhånd. Det så ud akkurat som om det var trykt, syntes han, og han betragtede sit arbejde med hemmelig stolthed, idet han lagde hovedet påskakke.

— Over en måned var nu gået hen uden at Ole havde ladet høre fra sig.

En dag vendte Benjamin mere nedslået end sædvanlig tilbage fra kontoret for at spise middag. Principalen havde været i dårligt humør, skændt på ham for en bagatel og kaldt ham et „upraktisk menneske“, der ingen sand interesse viste for forretningen“ — Og ordet „upraktisk“ havde en egen sårende klang i Benjamins øre. Han var sig bevidst, at han udførte sin gerning på kontoret så samvittighedsfuldt som nogen. Hans syslen med litteraturen i ledige stunder var en privat sag, som ikke kom principalen ved.

Moderen stod i døren og vinked til ham med et gædestrålende ansigt. Hun havde i hånden et brev, besat med fremmede frimærker.

„Fra Ole!“ råbte hun allerede i afstand.
„Brev fra Ole!“

Men Benjamin gik ind på sit eget, lille kammers og låste døren af for i al ro at studere den epistel fra vennen, som han så længe og så uroligt havde ventet på. Brevet var dateret „München, i September.“

„Kære Benjamin! — Du kan ikke tro, hvor hyggeligt jeg har det hernede. Jeg har fundet alle mine gamle kammerater igen — og den

svarte Kathi, som jeg engang fortalte dig om, er ligeså vakker og mod mig lige så venlig som før. For hendes skyld går jeg i café Probst hver dag (hun er nemlig kellnerinde der). Det er såmen ikke de kedelige norske aviser, som drager mig. Der holdes forresten nu både „Verdens Gang“ og „Morgenbladet“.

Hver kvæld går jeg i reglen hen i „Grünes baum“, for nu får man det bedste øl der, „frisch vom fass.“ Og så er der så friskt at sidde om kvælden! Restaurationen er en såkaldet „laube“, en stor have med grønt og træer. Stedet er fuldt af lystige mennesker, der spiser, drikker, ler og passiarer. Mellem træerne er der hængt kulørte lamper, som tar sig godt ud i disse mørke, varme høstkvælder. Isaren strømmer forbi, muntert brusende (du kunde tænke på en elv derhjemme) og hornmusikken spiller valse af Strausz og Lanner. Denne musik er forresten min plage. De bæster spiller undertiden så falsk, at fanden skulde hente dem allesammen.

Når Kathi er fri om kvælden — det er hun forresten så ofte, da kafeen lukkes allerede kl. 8 — går hun ud med mig. Det er en spillende jente, kan du tro, så morsom og fuld af liv og skøierstreger. Hun kalder mig for sin „bär

aus Norwegen“ — men hvergang hun således har skældt mig ud for en uciviliseret bjørn, får jeg altid et varmt kys ovenpå. — Herregud, hvor jeg dog holder af hende, jeg ser slet ikke på de andre kvindfolk. Hun har forhekset mig ganske. Hun tror forresten at jeg er rig, hvad man hernede tror om alle udlændinger, og har betroet mig, at hun vil forlade kafeen og bo sammen med mig — et høist ædelmodigt og for mig smigrende tilbud, som jeg desværre af gode grunde ikke kan modtage.

Den berømte pianistinde, Clara Schumann, enken efter den store komponist, hørte jeg nylig i „Odeon“. Hun spilled stykker af sin afdøde mand, og en sonate af Beethoven. Begeistringen var med rette grænseløs. Du skulde bare været tilstede! Selv jeg, der til hverdagsbrug ikke har for megen følelse, var så bevæget, at jeg næsten skammed mig for min nabo.

„Nu kan du gå hjem og lægge dig, Ole!“ sa' jeg til mig selv. Jeg forsikrer dig om, at der vil gå lang tid hen inden jeg påny får mod til at røre ved mit piano. Det blir bare fusk, sammenlignet med en kunst af denne rang. „*Die göttliche Clara!*“ sagde med rette en af

mine naboer, en ung, sværmerisk student med et sabelhug over næsen.

Igår — søndag — havde jeg rigtig en god dag. Om formiddagen var jeg i Pinakotheket. Jeg blir aldrig træt af at betragte de mange deilige billeder. Der er blandt alle de fortræffelige hollændere en Rembrandt, som er så prægtig — og så er der et portræt af Goethe, som jeg ikke kan se mig mæt på. Håret er grånet og tyndt ved tindingen, men de brune øine er så skarpe og livsspillende som hos en unggut — — én tvinges næsten til at slå sit blik ned for dem — og han holder den gamle krop beundringsværdig rank.

Efter at jeg havde „dineret“ i „Oberpollinger“, gik jeg med et par danske kammerater — her er såmange skandinaver hernede, — en tur i „Englischer garten“. — Der skulde du se et anlæg, gut! Vi har ikke maken til det i hele Norge. Vor lille park derhjemme er som en græsvold i sammenligning med det. En ved ikke, om man skal kalde det park eller have eller et kunstigt opdyrket landskab, så udstrakt og rigt og vekslende er det. Her er brogede blomsterbede, der grønne, smilende enge, hist en liden mørk sjø, overalt store, deilige, gamle træer,

der som en masse kæmper, snart enkeltvis, snart i grupper, bevogter denne deilighed, som kunsten er gået hånd i hånd med naturen om at frembringe.

I timevis kan du vandre om uden at anlægget tar ende. Omgivelserne skifter bestandig. Du tror, at du er kommet ind i en idyllisk bondegård, men du er fremdeles i „Englischer garten“. I næste stund står du kanhænde i en gammeldags, sirligt klippet allé, med en snirklet pavillon i nærheden, der kunde minde dig om Versailles.

Og netop nu ved høsttid er her så vakkert. Løvet farverigdom fortryller øiet — og himlen er så blændende klar i sin Septemberblånen.

— Om kvælden var jeg sammen med Kathi i den gamle „Rathhauskeller“, hvor man får den beste vin. Kathi tåler slet ingenting, og er så guddommeligt morsom, når hun har fået en dråbe i hodet. Hun havde neppe smagt på vor Ausbrücker, inden hun rødmed som et jordbær, smilte lumskt, knob mig i ørelappen, og begyndte at nynne sine naive Tyrolerviser for mig. Hun vil altid, at jeg skal tale om Norge med hende. Jeg snakker løst og fast, kan du vide, og praler ikke så lidet. Jeg har

også fortalt hende om dig, — *mein busenfreund*. Hun fandt straks ud, at du måtte være „*ein guter junge*“ og vi drak gemytlig din skål. — Naturligvis endte det med, at „den norske bjørn“ måtte danse hjem med Kathi. Hun har ganske tæmmet mig, forstår du. Hun bor pent forresten, man skulde tro, man var hos en dame.

Med min komponeren går det ikke rigtigt endnu. Jeg har for mange ideer til at udføre en enkelt — og så mangler jeg den fornødne ro. Ovenover mig bor en ung frøken, der mange timer daglig øver sig på violin. Det er til at bli' gal over. Jeg har sagt til min værtinde, at enten må violinistinden bort eller jeg, for jeg holder det ikke ud. Min værtinde er forresten så snil og hyggelig. Det er en ungdommelig, sød, svulmende enke. Ofte ser hun på mig med et par øjne, så det løber mig koldt og varmt nedad ryggen. Foreløbig blir jeg dog min lille Kathi tro.

Jeg har to store, pene værelser, men betaler kun for det ene. Værtinden påstår, at de to værelser hører sammen. Nå, det blir hendes sag! Her var god plads for dig, ser du. Du kunde boet frit hos mig — men desværre kom-

mer vi vel aldrig til at mødes herude. Du er en stor hjemfødning, der mangler al energi, og tar for mange hensyn til andre, glemmende det gamle, gode ord, at „enhver er sig selv nærmest.“

Hvad skriver du nu på? Den idé til en novelle, som du havde (den unge digternatur, som dræbes af prosaen og folkesnakket i en provinsby) var udmærket, synes jeg. — Læs forresten Goethe! Han er endnu ung nok for vor tid. Jeg studerer just i disse dage hans „Wahlverwandschaften“, en mærkelig psykologisk roman, der bringer en til at tænke på Darwins nye teorier. Han var en seer, den gamle Goethe. Fremtiden spejled sig i ham . . .

Lev da vel, kære ven, og hav det godt i alle måder! Jeg må i hast slutte brevet. da Kathi uventet er kommet på besøg. Hun slår mig utålmodig over fingrene med en våd rose, mens jeg skriver dette. Undskyld derfor det plettede papir! Vi skal sammen hen i „Franciskaner“ og høre Tyrolersangerne, som hun holder såmeget af. Hun er selv fra Insbrück.

Hils mor og Lise, når du går forbi. Jeg har ikke tid at skrive hjem idag. Og mange hilsener til din egen, snille mor! Sig hende, at jeg ikke kan glemme hendes brillante sildesalat.“

Brevet virkede på Benjamin som en trækfuglskare, der på reisen sydoover strejfer en dødsdømt fanges gitter . . . Alle stagede udfærdslængsler, alle kvalte kunstnerdrømme vakttes smerteligt påny.

Han så gennem ruden ud mod de stængende fjelde, hvis tinder sløredes af høstdagens regnskodde — og uden at han mærkede det, pibled den ene tåre efter den anden ned over hans fine, magre kinder.

Hvor Ole dog havde det dejligt derude — mens han forsmægted herhjemme! — Vorherre var ikke retfærdig, som afstak livsbanerne så forskelligt!

Kvinder, vin, elskov, kunstnydelse — alt, hvad der kan friste et tyveårigt livslystent hjerte kaldte som huldre-toner på ham fra Oles brev . . . Men hvad nyttede det allsammen? Han turde ikke følge lokket — Han måtte bli

til sin dødsdag her i småbyen, sammen med sin gamle mor, for hvis skyld han slæbte sig ihjel på kontoret — dette afskyelige, mørke, støvede kontor, hvor et solglimt aldrig trængte ind.

Forsagelse, blev hans livs devise, forsagelse — Hver time skulde minde ham om et uopfyldt ønske, om en hjertedrøm, der døde . . .

— Moderen banked frygtsomt på døren til hans lukkede kammers, og meldte, at bordet var dækket. Han svarte med en røst, der ikke var hans sædvanlige, „Kommer straks“, men åbned ikke for hende. Han måtte endnu samle sig en stund, førend han kunde møde moderen.

Der var steder i Oles brev, der pinte ham som når en plump hånd rører ved et halvlægt sår . . . Hvorfor altid minde ham om hans ulykke? . . . Hvorfor rasle med hans lænker, når han dog ikke kunde befri ham for dem? Hvorfor fortælle ham, at han havde et værelse ledigt til ham og lokke ham til at rejse ud, når han dog vidste, at han, Benjamin var bundet på hænder og fødder, at en sådan henrykkende plan aldrig kunde realiseres for hans vedkommende? Ole var trods sit gode hjertelag så tankeløs — så optat af sig selv og sin egen lykke.

Og så anbefalte han Goethe — Benjamin brød sig slet ikke om Goethe, der stod så fornem, følelsesløs og uopnåelig som en antik gud . . . Schiller var hans ynglinge hjertes ideal — „Don Carlos“ var det drama, han læste om igen og om igen, og han måtte altid græde over de særlig pathetiske scener . . .

Madam Lunde banked igen på døren. „Kom nu, Benjamin — ellers blir maden ganske kold“.

Stille fulgte Benjamin hende ind i stuen. Han spiste uden at sige et ord. Anretningen var tarvelig — det var også lørdagsmad — spegesild og sirupsvælling. Uvilkårlig mindtes han Ole, som drak vin til sine fine måltider dernede i München. Han lagde kniv og gaffel fra sig.

Bekymret betragtede moderen ham.

„Er du syg, kære? — Du rører jo slet ikke maden.“

„Tak — jeg har ingen appetit idag.“

Moderen sukked. Hun aned, at der var kommet slemme efterretninger fra Ole — men havde ikke mod til at spørge ham, da han ikke selv vilde ud med sproget.

„Tænk dig, madam Sørgård er kommet i barselseng igjen,“ sagde moderen, for at holde

samtalen gående, „det er nu det syvende barnet. Hvordan de folk klarer sig, må vorherre vide — Manden drikker jo som en svamp og er uden arbejde. — Og høkeren sin Anton er vendt tilbage fra Amerika. Det er ikke gået ham så brilliant derover som folk siger. Han har neppe klærene paa kroppen — Inger har selv talt med ham — og han ser så klein ud som om han just var kommet ud af hospitalet.“

Benjamin svarte ikke, men sad med rynket pande og så misfornøiet hen for sig. I belysningen af vennens strålende brev syntes alt ham så småt og flaut og fattigt herhjemme. I dag irriterede alt ham — anretningen på bordet, regnveiret derude, møblerne, hvis slidte betræk han pludselig blev opmærksom på, borddugen, der ikke var ren på grund af lørdagen (den skulde jo ombyttes imorgen) ja endog moderen vakte hans mishag som hun sad der ligeoverfor ham i sin gamle, brune bomuldskjole, med uordnet hår, ikke ganske proper, da hun ingen pige havde, og kom lige fra lørdagstravlheden i køkkenet, hvor hun selv udførte al grov gerning lige til at skure gulv og vægge. Hun spiste også for hurtigt, syntes han idag, på en egen smattende, uskøn måde.

Han var ikke langt fra at føle nag mod den gamle, fortræffelige kone, der sad og smilte kærligt mod ham og i sit hjertes uskyldighed opvartede ham med småsladder fra nabolavet. Hun, stakker, havde jo intet andet tema at underholde ham med, for at fordrive skyerne fra hans pande. Hun kunde neppe skrive og kendte hverken Goethe eller Schiller. Men hvad hun tilfulde forstod var at elske sin søn og stille og hygge for ham

Denne mor, tænkte Benjamin, var dog, alt i alt, lænken om hans fod.

I næste øieblik skammede han sig over denne stygge følelse, han bøjede sig venligt hen mod moderen, der netop bød ham kaffe, og sagde med sin gamle, milde stemme: „Jeg skal hilse dig fra Ole, mor. Han har ikke glemt din sildesalat, skriver han, en slig får man ikke dernede i München.“

Madam Lundes gamle ansigt opklares i et nu.

„Tak skal du ha! — Så han husker endnu, hvordan sildesalaten smagte? — Gud velsigne gutten! — Hvad skriver han forresten til dig?“

„Å, han har det godt i alle måder, rigtig godt.“

Madam Lunde så forundret på Benjamin. Altså alligevel ingen slette efterretninger? — Så gik sammenhængen omsider op for hende.

Det var den gamle historie . . . Benjamins rejselyst var igen vågnet — derfor var han så tavs og bedrøvet — Denne reiselyst lå ham nok i blodet efter faderen, den gamle sømand.

„Ole morer sig så godt, mor,“ sagde Benjamin, ikke uden en viss bitterhed. „Hans liv dernede i München er hver dag som en fest.“

„Men hvor i guds navn får han pengene fra?“ spurte madam Lunde, efter at hun betænksomt havde slået den varme, dampende kaffe udover underkoppen og omhyggelig blæst på den. „Et sådant leven maa da være skrækkeligt kostbart.“

„Han har jo foruden den private hjælp et stort stipendium, ved du.“

„Så skulde han dele lidt af sin overflod med sin gamle, trængende mor, synes jeg,“ sagde madam Lunde og knased et stort stykke sukkerkandis mellem tænderne, mens hun tog en ny slurk af kaffen. „Hun har det ikke for fedt, stakker. Jeg hørte netop af madam Dreier, at bager Hansen i disse dage har ladet hende stævne for retten. Hun skylder ham også en god del — så manden på en vis er i sin ret.“

Han sidder selv småt i det og har en stor familie at forsørge. — Ak ja!“

Benjamin så på uret og reiste sig. Han fik ikke engang tid til i ro at dvæle ved de sørgmodige betragtninger, som vennens brev havde fremkaldt hos ham. Han måtte igen tilbage til eftermiddagsarbeidet på kontoret, til denne åndløse, maskinmæssige regnen og skriven, som var ham så inderlig imod.

Idag følte han sig ganske syg om hjertet. Kontorarbeidet var ham modbydeligere end ellers. Han gik til kontoret med den samme kval som en slave går til galeien, for i lænker at ro videre . . .

Men madam Lunde foresatte sig at hun ikkvæld vilde lave noget rigtigt lækkert, silde-salaten eller en anden af hans yndlingsretter, for at sætte humør i gutten. Og der kunde måske også bli' råd til et lidet glas toddy. Hun vilde købe fin cognac, af den med stjernerne, som Benjamin så godt kunde like. Det nye Wienershawl, som hun nu det ene år efter det andet havde tænkt at anskaffe sig, var, strengt taget, ingen nødvendighed. Hun var en gammel, uanselig kone, og der var igunden ingen, som la' mærke til, hvordan hun gik

klædt. — Hun var jo ingen borgermesterfrue
heller —

Men Benjamin kom slet ikke hjem den aften.
Han drev alene om ude på næsset, tankerne
plagte ham, han kunde slet ikke få Oles brev
ud af hovedet. Da moderen, fuld af uro for
ham, ordned hans kammer til natten, fandt hun
blandt papirerne på hans bord følgende digt,
der havde overskriften „Melankoli.“

„Jeg gik en høstlig aften vemodsdrømmende
på kirkegården. — Gulnet løv faldt af. —
Jeg læste vers, de døde højt berømmende,
— tilslut jeg stødte på en nedtrådt grav.

Her stod ej marmorkors som sneen blinkende,
ei blomster smykkede det arme rum,
og ingen gylden indskrift lued vinkende
— kun græsset hviskede som en klage stum.

Hvem slumrer her i jorden, den ei hegnede? —
— En, der som jeg engang så solens glød.
Ham og' en moder engang ømt kærtegnede,
han elsket har som jeg, lidt angst og nød.

Nu er han glemt. Han hviler evigt sovende,
— men jeg misunder ham hans dybe fred,
og ønsker, at foruden indskrift lovende,
jeg og' lå glemt på dette glemte sted!“

Hovedrystende, med brillerne på næsen, læste madam Lunde det, og lagde det så omhyggelig på sin gamle plads. Hun forstod ikke meget af det, men hvad hun fuldt ud beundred var den smukke, tydelige håndskrift.

„Stakkers Benjamin!“ mumled hun uvilkårligt.

Næste dag — søndag — gik efter kirketid Benjamin, iført sin beste dragt op til Strands, for at frembære Oles hilsen.

En opløben, hvidlugget gutunge lukked op for ham. Det var en af fru Strands små pensionærer. Fru Strands væsentlige indtægtskilde var det lille træhus, hun eied efter sin mand. Værelserne i første etage leied hun ud til en gammel enkefru Schneider, i anden etage havde hun selv et par værelser og et gæstekammer til Ole, men i de øvrige værelser og i kvistkamrene boed nogle latinskole-elever, præstesønner fra landet, der mod en latterlig ringe betaling fik kost, husly og vask hos hende. At fru Strand satte penge til istedetfor at tjene noget ved at have disse lange knægte med den glubende appetit boende hos sig, var en kendsgerning, som hun imidlertid selv var blind for. Praktisk var hun ikke, den gode fru Strand,

hendes pigedage i forældrehjemmet var gået hen med at spille på piano, brodere, og læse romaner, og nu angreb modgangen dobbelt hendes fine nerver.

Lises løn som almueskolelærerinde sloges sammen med indtægterne fra huset, men endda havde de to damer møje med at klare sig, især faldt det dem tungt at betale skatter og på terminsdagen at udrede de skyldige renter.

De hørte til de fornemme fattiges talrige klasse. De led tusen savn i stilhed for i det ydre at kunne optræde med anstand som det passed sig for damer af god familie. Altid var de ordentligt klædte — og man hørte dem aldrig klage. På en småborgerlig forfængeligheds alter ofred de kanhænde mere end de burde.

Fru Strand var alene hjemme. Hun bar sin søndagspynt, en gammel, sort, tyndslidt silkekjole, som Benjamin kunde huske fra første gang, han kom der i huset — der var Oles fødselsdag og nu mange år siden.

Hun sad ved vinduet, hvor den vestlandske regnveirsdags grå lys faldt ind, og stopped på et par guttestrømper af grovt garn. Udtrykket i hendes ansigt som hun sad der med sammen-snerpet mund og anstrengte øine, var en viss

stille, med smerte og ikke uden trods tilkæmpet resignation . . .

Da hun så Benjamin, funkled i sekundet hendes trætte blik, hvis tidligere skønne glans var bortvisket af de mange bitre, i enrum fældte tårer . . . Hun kasted hurtigt strømperne tilside, og tog et fint broderi i hånden.

Dette broderi — det var et rødt mønster med sølvperler — lå altid i sykurven ved hendes side, rede til at paradere for fremmede.

„Goddag, fru Strand!“

„Nei, det var da morsomt at se Dem, Benjamin.“ Hendes moderhjerte anede straks, at kan bragte gode tidender fra sønnen. „Sæt Dem ned! — Hvordan lever De?“

Han tog plads og svarte venligt på fruens spørgsmål til hans befindende.

„Lise er desværre ikke hjemme. Hun er trods regnveiret gået sig en liden tur. Jeg jog hende selv ud i luften. Hun har ikke godt af altid at sidde inde — hendes bryst er jo slet ikke stærkt.“

Fru Strand undertrykte et suk.

„Jeg så Lise i kirken idag . . . Hun var også så bleg, synes jeg. Hun feiler da vel ikke noget?“

„Nei, gudskelov hun er nokså rask . . . Men dette stillesiddende liv i skolen tar på kræfterne, forstår De, især da, når man ikke er stærkere end Lise. — Og så tænker og grubler hun så meget,“ tilføied fru Strand med en hovedrysten. „Det gør nu forresten alle de unge piger. Jeg var akkurat ligedan, da jeg var i hendes år.“

Benjamin så nøie på fru Strand. Det var Lises fine, rene træk, — kun ældede og skæmmede af tid og sorg.

Endelig kom han frem med sit egentlige ærinde.

Fru Strand blev så lykkelig ved at erfare godt nyt fra sin søn. Samtidig kom der noget nervøst og anspændt over hende. Hun fletted de tynde, magre fingre uafbrudt ind i hverandre og dreied på den gamle, slidte guldring fra forlovelsestiden. Det var som om hun holdt en mægtig sindsbevægelse kunstig nede.

„Ja, De har vel selv ofte brev?“ spurte Benjamin.

Fru Strand blev forlegen. Der gik nogle øieblikke hen, inden hun svarte.

„Lise har havt et brevkort fra ham, siden han reiste“ — hun undgik at træffe Benjamins blik og keg ud af vinduet — „Forresten når

Olemand — når Ole har det godt, som De siger, så har også vi det godt og er glade. Hvad skal vi igrunden med de mange breve? Og portoer er jo så kostbar! — 20 øre for hvert lidet brev! — For 20 øre kan han jo ansaffe sig et par gode cigarer.“

Benjamin så ned på snuden af sine sko. En pause indtrådte.

Fru Strand reiste sig, gik over gulvet på sin lette, damemæssige måde hen til den væg, hvor fotografierne hang. Omhyggeligt aftørred hun med sit lommetørklæde et portræt, der forestilled en ung, smuk mand med lyst kruset hår, med en blond, velfriseret monstache, og et par livsglade, tindrende øine.

„Er han ikke vakker, gutten min?“ udbrød hun med moderlig stolthed. „Det blev tat af ham forrige år, han var hjemme.“

Benjamin betragtede tankefuldt vennens billede. På dette kække, ungdomsfreidige ansigt havde lykken ligesom skrevet: „Han er én af mine. Alle skal holde af ham, enten han fortjener det eller ikke.“

Fru Strand bød ham et glas vin. Mens hun gik ud for at hente den, mønstred Benjamin stuen, møblerne, hver enkelt genstand. Der

var noget så kummerligt ved det hele — Det var den nøgne armod, som fornemt skulde dækkes ved alle små kunstgreb, der kun gjorde, at manglerne faldt stærkere i øinene ligesom den nye, fine lap på den fattiges kjole kun endnu mere fremhæver kjolens luvslidthed.

Hvor sofabetrækket var itu, lå en antimakassar, broderet af Lises trætte hænder i stjalne fritimer . . . Og over den gamle gyngestol, på hvis ryg lakeringen i tidens løb var gået af, var henkastet en liden dug af brogede silkeklude, der skulde forestille et tæppe.

Benjamin måtte ikke uden bitterhed mindes Oles extravagante liv dernede i München . . . Hvis han havde souperet lidt sjældnere med den sorte Kathi, og istedetfor sendt hjem til moderen de penge, han havde tilovers, kunde hendes stilling været langt bedre.

Benjamin var endnu uvidende om, at Ole, sålangt fra at hjælpe sin gamle moder, indirekte forlangte hjælp af hende, idet han undertiden sendte breve hjem, hvor han *en passant* på en tilsløret vis lod ane finansielle vanskeligheder, som han havde at kæmpe med og det vared da ikke mange postdage, inden han fra hjemmet modtog en liden remisse.

Hvor moderen og Lise tog pengene fra, er en af disse ærefrygtsvækkende mysterier, som kun den noble fattige kender. Sandsynligvis nægted de sig i lang tid det nødvendigste, for at han — „kunstneren“ — kunde føre det flotte liv derude, som han nu engang var vant til.

Fru Strand bragte på en brikke med en hvid dug over en karaffel sherry og to små glas. Hun havde været så længe borte, da vinen først skulde hentes, hun havde nemlig været nede hos gamle enkefru Schneider og fået en flaske tillåns. Det var jo helligdag, så alle butikker var stængte.

I sit eget glas skænkede hun blot et par dråber, Benjamins derimod skænkede hun så fuldt, at det var nær ved at flyde over.

„Oles velgående!“ sagde Benjamin — og klinked keitet.

„Tak for det!“ sagde fru Strand med tårefyldte øine. „Og for det venskab, De har for gutten min! — Han holder også så svært af Dem, ved De.“

Benjamin sad endnu en stund og talte uafbrudt om Ole. Og fru Strand var så inderlig vel tilmode ved denne samtale. Der gled tilslut

en let rødme op i hendes indfaldne kinder . . . Hun blev aldrig træt af at høre sin søn rose — En samtale som denne lød for hendes øre som en sød, dyssende musik . . . Hun var så stolt af denne sin eneste søn, af hans skønhed, hans elskværdighed, hans begavelse, og knyttet såmange fremtidshåb til ham . . .

„Der var en gammel, berømt professor der-nede i Tyskland,“ fortalte hun Benjamin, som havde skrevet på Oles stipendieansøgning foruden så meget andet smigrende, at „han engang vilde bli' noget stort og gøre sit land ære.“

„Han blir en anden Ole Bull, skal De se,“ sa Benjamin varm og rød. Han tålte ikke vin, mindst midt om dagen. Det glas, han havde nydt, var allerede steget ham til hovedet.

„Å, så høit skal vi ikke gå!“ sa fru Strand hemmelig kneisende, idet hun ved denne beskedne indvending lagde en dæmper på sin bristefærdig moderlige selvfølelse, „men kunde han engang få pladsen som organist ved domkirken efter gamle Myrvold vilde jeg være tilfreds. — Det er noget fast om året — og indtægten er jo ikke ringe. Desuden har en organist så megen bifortjeneste.“

Benjamin mente, at Ole var for god til en

slig almindelig stilling, som de fleste musikere kunde udfylde. Men fru Strand holdt i stilhed på sit, hun smilte sørgmodigt uden at svare.

Af bedrøvelig erfaring kendte hun livet langt bedre end den unge Benjamin. Næringsssorger og bekymringer af alle slags havde kuert hende . . . Gradvis havde hun slået af på alle sine vingede drømme, og holdt sig nu til jorden . . . Endnu pleiede hun at fantasere — især i skumringstimen — men hun byggede ikke længer svimlende høje luftkasteller, men holdt sig til det sandsynlige, det opnåelige . . .

„Noget fast om året“, var nu hendes ideal.

Lise kom hjem netop som Benjamin vilde bryde op. Hun hilste undselig på ham — og han rødmed flygtigt, idet han strøg håret tilbage fra panden.

Endskønt det nu var høst, gik Lise fremdeles klædt i sin gamle blå sommerkjole, der forresten klædte hende godt. Den sluttede så nøje, måske lidt for stramt, om de spæde skuldre og den unge, knoppende barm.

Bevægelsen i den frie luft havde givet hendes bleke lidende træk farve og liv . . . Og der sad regndråber som diamanter i det blonde, opstrøgne hår . . .

„Igrunden er hun smuk,“ tænkte Benjamin — det var ikke før faldet ham ind — og hans blik hang stjålent ved hende.

„Tænk dig, Lisemor, han har havt brev fra Ole,“ råbte fru Strand imod hende.

Lise blev ganske forvirret og rød. Hun vilde spørge ham om noget, lod det til, men stansed pludselig, så ned og retted på folderne af sin kjole.

Benjamin gentog brevets indhold for hende, naturligvis uden at sige et ord om Kathi og den unge „svulmende enke“.

Lise hørte åndeløs på ham.

„Hvor jeg skulde havt lyst til at være tilstede ved den concert, som Clara Schumann gav! — Jeg har netop i en musikalsk revue læst så meget om hende og hendes mand — Det var et sjeldent kunstnerpar!“

Fru Strand nikkede forstående. Også hun elsked god musik.

„Og den herlige malerisamling!“ vedblev Lise. „Hvor Ole dog er lykkelig, som får se alt dette! — Pinakotheket i München eier jo nogle af de sjeldneste billeder i hele verden. — Ja, så har jeg læst.“

Ligesom undselig over at hun havde ladet

sig lokke til at forråde en viden, som lå udenfor hendes daglige sfære, standsed hun med ét og begyndte at dreie på den „venskabsring“ af blå bondeperler hun bar på en af sine smale fingre.

Lise var på sin vis ligeså begavet og kunstelskende som broderen, men hun havde ikke fået de kundskaber og den udvikling som han. Hun var kvinde, stakker — født til at vegetere. Til held for hende var hendes karakter nøisom og blid, hun eied ikke broderens store krav til livet . . . Hun var det fine jorbær, der dufter så blygt på en gemt skogsti . . . Det kender ikke sit eget værd — og opdages heller ikke af vandreren . . .

Fru Strand så gentagende fra Lise hen til klaveret. Lise forstod meningen, og satte sig stille, uden et ord, hen til det. Måske var det ikke ganske rigtigt at spille på en hellig søndag — men på den anden side var det så sjældent, at hun havde anledning til at gøre Benjamin en glæde.

Hun foredrog et stykke af Schumann for ham. Hendes teknik kunde være fuldkomnere — men forståelsen var fin og følelsen ægte. Hun gengav kompositionen som en sand kunstnerinde . . . Kritikløs beundrende, med halvåben

mund, stirred Benjamin på hende . . . Og den tanke faldt ham pludselig ind, at hvis han selv havde eiet et instrument og havde lært at spille derpå, vilde han ha' følt sin åndelige ensomhed mindre trykkende . . . I tonerne vilde han fundet afløb for mangan tung stemning . . . At digte dem bort lykkedes ham ikke altid desværre —

„Du må holde dig rankere, når du spiller, barne mit,“ sagde fru Strand strengt. „Ellers skader du dit bryst. — Og det tar sig heller ikke godt ud.“

Lise rødmed vistnok for tiende gang den dag. Benjamin søgte at bøde på moderens bebreidelse ved at overøse hende med de forbindtligste takkeord.

Samtalen tog efterhånden en hverdagslig vending. Fru Strand begyndte at besvære sig over de bryderier, som de indlogerede skolegutter gav hende. De var så uartige og støiende og havde sli­g skrækkelig appetit.

Lise så blidt advarende på moderen. Benjamin fandt, at det nu kunde være passende at slutte sin visit.

„Hils Ole fra mig, når De skriver,“ sa Lise „og sig ham, at han aldrig er mig ude af

tankerne" — Med hviskende stemme og sænket blik tilføied hun: „Idag i kirken bad jeg for ham.“

Han trykte hendes lille, hvide hånd, der ligned et barns, med unødvendig voldsomhed. Og to par unge, uskyldige, blå øine mødte et sekund frygtsomt hinanden . . .

Fru Strand, var så høflig at følge ham lige ud i entreén. Der, i sidste øieblik, spurte hun nådigt: „Hvordan lever så Deres mor?“

Fru Strand, der ikke var så lidet aristokratisk, så i sit hjerte ned på den gamle, hæderlige madam Lunde som på et væsen af ringere art. At omgås fortrolig med hende, kunde aldrig falde hende ind, skønt madam Lunde på en ydmyg måde havde gjort et slags tilnærmelse. Madam Lunde var hende for „simpel“, og kløften mellem dem kunde ikke engang børnenes venskab udfylde.

Solen falder fra en klar høsthimmel lige ind i Oles arbejdsværelse i München.

Værelset er stort og smukt, rigt møbleret, men ikke i den beste orden som i reglen hos unge kunstere. På det åbne piano ligger ved siden af notehefter og bøger fra leibibliotheket en gammel bulehat og en kårde (Ole lærer for tiden at fægte af en af sine tyske venner, en gammel, gemytlig, fortrukken student)

En liden blomsterbuket, øiensynlig ordnet af en damehånd, står i et vandglas på bordet ved siden af et enormt askebæger og et halvtømt cognacglas. I vindueskarmen ligger henkastet sammen med nogle visitkort og en kikkert et par lange, fine damehansker, sandsynligvis forglemte af en eller anden skøn besøgende. —

Ole hvilte i slobrok på sofaen og døsedede og strakte sig gabende, skønt klokken allerede var

over elleve. Han var slet ikke oplagt til at arbejde idag — havde ikke engang kraft til at skrive et lidet brev til sit hjem, hvad han daglig foresatte sig, uden at gøre alvor deraf.

Han så glad, men lidt træt ud som han lå der på ryggen, med hænderne under hovedet, dovent smilende som inde i en lykkelig erindring, følgende med sit blik de enkelte godveirsskyer, som trak hen over himlens dybe blå . . . Natten var også tilbragt udenfor huset. Han var først kommet hjem, da det begyndte at lysne . . .

„De satans fruentimmer!“ hvisked han — og det lykkelige, åndsfraværende smil lagde sig igen om hans røde, friske læber.

Det banked på døren.

Fru Fiedler, hans ungdommelige, nette værtinde, en fyldig, blond Münchenerinde med skælmske øine, trådte muntert hilsende ind.

„Godmorgen, hrr. Strand! — De burde skamme Dem over det liv, De fører“, sa hun, mildt truende med fingeren. „Inat har De heller ikke været i seng.“

Han strakte sig velbehageligt på sofaen og lo.

„Man er kun engang ung i hele sit liv, kære frue.“

Hun så ikke overvættets streng ud, den blonde Münchenerinde. Hun udstødte et suk, der skulde være beklagende, men nærmest var kælent.

Å, I mandfolk —!“ udbrød hun og trued igen af ham med sin lille, hyide finger.

„Gør vi noget galt, er det I kvinder, som er skyld deri — Alle er I Evas døtre — *Ach, die weiber, die weiber!*“

Hun gav ham et koket øiekast.

„Vi er såmen tusen gange bedre end mændene, hrr. Strand.“

„Hvem tviler derom?“ sa' han og bøied sig magelig ud over sofaen for at gribe hendes hånd uden at det dog lykkedes ham.

„Jeg har forresten en meddelelse at gøre Dem, hrr. Strand, ellers havde jeg ikke forstyrret Dem i Deres hvile. Der var igårkvæld — en halv time efter at De var gået ud — en ung mand og spurte efter Dem. Han var meget nedslået, da han ikke traf Dem. Han så rigtig dårlig og udtæret ud, stakker. En kunde næsten tro, han led af sult. Jeg havde såmen nær bedet ham om at slå sig ned og spise tilkvælds med

mig — men på den anden side kunde det muligens fornærme ham. En kan jo så let ta' feil.“

„Hvem kan det ha' været?“ sa Ole, pludselig alvorlig. I tankerne gennemløb han rækken på sine kammerater. „Hvor De dog er snil, kære frue! De har hjertet på det rette sted, det har jeg altid sagt. — Hvordan så han forresten ud? Var han brun eller blond?“

„Som folk flest,“ svarte fruen smigret. „Han var slet ikke styg. Han var middelhøi af vækst og havde mørke øine — meget smukke og udtryksfulde øine — og små sorte moustacher. Han opgav ikke sit navn, men jeg skønte alligevel straks, at det var en af Deres landsmænd.“

„Så? — Talte han da så dårligt tysk?“

„Tværtimod! — Men der var noget aparte ved ham — noget underligt formløst.“

„Og hans dragt og manerer var vel heller ikke rigtig fine?“ spurte Ole med et grin.

„De har ret,“ smilte hun. „Hans frakke vilde jeg nu ikke gie en rigsmark for.“

„En bjørn fra Norge som jeg?“ sa' Ole med stigende lystighed, „hva?“

„Netop, hrr. Strand!“

Hun lo så umodståeligt, at han måtte le med.

„Ah, det har været den stakkers Vold,“ sa Ole pludselig tankefuld. „Så han går endnu her i München og suger på labben! Jeg troed, at han forlængst havde havde reddet sig hjem til Kristiania!“

Vold var en ung, talentfuld, norsk forfatter der havde havt megen modgang. Han havde skrevet et Skuespil „Fru Astrid“ og desuden en samling skarpt slebne sonetter. Desværre eied han ikke den journalistiske begavelse, der er nødvendig for en moderne forfatter, hvis han ikke skal komme til at lide for meget under materielle sorger. Det er avisen, der i vore dage holder forfatteren pekuniært oppe, ikke forlæggeren.

— Fru Fiedler spurte Ole, om hun skulde få lov til at bringe ham en kop varm bouillon med æg. De kogte netop kødsuppe derude i køkkenet. Det vilde styrke ham, påstod hun. Han afslog det leende, han trængte ikke dertil. Så gik hun sin vei, smilende og nikkende.

— Da Ole var alene, sprang han op af

sofaen, kasted slobrokken og tog en frakke på sig. Han tømte det lille cognacglas og satte sig til pianoet. Den ulykkelige landsmand, som hans værtinde havde fortalt ham om, lod han allerede til at ha' glemt.

Festlig brusende brød tonerne gennem rummet, ind i sideværelset, hvor hans værtinde sad lyttende . . . Hun var en musikalsk natur. „Det er Brahms“, hvisked hun. „Hans spil er ligeså deiligt som han selv!“ — og hendes bryst svulmed uden at hun selv vidste det . . .

Da Ole havde spillet en times tid, følte han sig trods gårsdagens sviren og sværmen i stemning til at arbejde. Tonerne havde i sine friske bølger rensset hans sjæl . . .

Han satte sig ved bordet, flytted blomsterne og askebægeret bort, tog nodepapir frem og begyndte at skrive . . . Nu og da sprang han op og rådførte sig med pianoet. Et hemmelighedsfuldt, drømmende smil famled hele tiden om hans læber . . . De lyse øine blev samtidig så dybe og grublende . . . Inspirationens ånd var over ham . . .

Da solen begyndte at synke, og tusmørket spredte sine skygger over det store værelse,

sad han der er endnu ved bordet, med pennen i hånden og et begejstret udtryk i ansigtet . . . Han følte hverken sult eller tørst eller træthed, mens timerne gled umærkeligt som båret af usynlige vinger, han var i denne undfangelsens troldomsstemning, som hver kunstner har kendt af egen lykkelig erfaring, idetmindste én gang i sit liv . . .

Der holdtes lange skumringsstunder i fru Strands hjem. Moderen og Lise sad hver i sin krog og drømte . . . De undgik derved at tænde lys en times tid — og det var jo også en besparelse i disse knappe tider. Desuden var fru Strand så træt af dagens arbejde, at madlavningen og striden med de uartige skolegutter. Hun trængte hvile.

Enskønt vinteren var rykket nær, var der ikke lagt i ovnen. Værelset var ganske koldt. Fru Strand sad i sofahjørnet med et gammelt, tyndt uldshawl lagt som et plaid over sine knæ.

Hun sad med lukkede øine som om hun sov og et smil om munden — et smil, som man på en concert kan se det hos mennesker, der i stilhed og med hele sjælens inderlighed nyder musikken, ikke ladende en tone gå tabt . . .

Fru Strand havde det også så deiligt i skumringens drømmeland . . . Tog hendes fantasi

end ingen høi flugt, gik den dog sine egne glade, over øieblikkets nød hævede veie, så hun glemte både kulden og uhyggen i værelset derved

Hun bor i Oles nye, yndige hjem — Ole er blit organist ved domkirken efter gamle Myrvold, han er lykkelig gift og har flere børn, der over al måde er snille og vakre . . . Som den hædrede, af alle afholdte bedstemor præsiderer hun i sønnens hus, hvor der er en rød fløiels lænestol til hende, „bestemors“ æresplads. Hun har det som blommen i et æg . . . Man spør hende tilråds ved alle vigtige anledninger . . . Man kan ikke skifte en tjenestepige eller købe et par nye gardiner, uden at hendes mening først indhentes. Hun leker med børnene, spaserer med dem, og gier dem den første undervisning i pianospil — Den ældste pige Hedvig er opkaldt efter hende — gutten hedder Ole, og har slig mærkeligt lyskrøllet hår — den lille pige kaldes for Lise —

Det er bedstemoders fødselsdag som Ole altid gør så festlig trods alle hendes beskedne indsigelser. Der skal være fin middag — hun har selv bestemt retterne . . . Å, al denne deilige mad! Tænderne kunde løbe i vand på én —

Og så desserten — prinsessebudding med vinsauce — den kan hun så godt like. — Pastor Danielsen og pastorinden er også mellem gæsterne — Ole fører pastorinden, og denne høie dame, der ellers er så stiv og kold, smiler venligt til ham — ingen kan modstå hendes egen snille, brave gut. Men pastor Danielsen bukker for hende, — fødselsdagbarnet — og tar hende tilbords. Og i samtalens løb minder han hende rørt om de unge dage, dengang han vied hende til Oles far . . . Hun tar lommetørklædet frem for at skjule sine vemodige tårer . . . Og dog er hun så lykkelig — disse tårer gør hende godt . . . Men ved stegen løfter pastoren glasset med den røde vin og opfordrer som „husets sjælesørger og ældste ven“ hele selskabet til med ham at drikke en skål for fru Hedvig Strand“ — —

Lises trætte stemme kaldte fru Strand tilbage fra drømmelandet til virkeligheden.

„Skal vi ikke tænde nu, mor? — Klokken er mange. Jeg har såmange stile at rette — og så er det broderiet til fru Hansen. Det skal være færdigt til lørdag, ved du.“

Lise havde også været på besøg i drømmelandet — men hun vendte hurtigere tilbage end

moderen . . . Hun forstod ikke rigtigt at skuffe sig selv; fantasien voldtog hende ikke, hun havde hele tiden en smertelig fornemmelse af, at hun bare drømte . . . Mens lyse fremtidsbilleder drog lokkende forbi — hun reiste sammen med broderen i udlandet og svælgede i den skønne natur og kunst, hvorom hun i bøgerne havde læst så meget — glemte hun hverken det kolde værelse, hvor hun sad, eller de huslige pligter, som kaldte på hende.

„Skal vi ikke tænde nu, mor?“ gentog hun i en højere tone, da fru Strand ikke svarte.

Fru Strand skudred sig som om hun frøs, gabede og sagde så gnavent — hun kunde endnu ikke glemme pastor Danielsens smukke skåltale — „Ja, lad os nu få lys nu, barn. — Men der er vist ikke mere petroleum, tror jeg. Vi kommer til at hente en ny flaske.“

Lise sukede.

„Men jeg har ingen penge mor — hvis ikke du har. — Du fik min sidste tiøre igår.“

„Nei, jeg har heller ingen penge for øieblikket; jeg betalte jo igår skomageren, som har ventet så længe. — Nå, så får vi sidde i mørke.“

Og fru Strand satte sig igen magelig tilrette

i sofahjørnet og bredte plaidet omhyggeligt over sine knæ. Hun havde øiensynlig mest lyst til at drømme videre . . .

„Det kan vi ikke, mor,“ klaged Lise. „Husk på mit arbejde!“

Fru Strand svarte ikke, hun havde allerede lukket øinene og fået sit gamle smil, der lignede en visionærs . . .

„Mor!“ råbte Lise.

„Ja, barn,“ fo'r fru Strand op. „Hvad er der nu iveien med dig?“

„Vi må ha' petroleum, hører du.“

„Hvor du plager din stakkers mor!“ sagde fru Strand klynkende som om hun bad for sig.

„Kan du ikke la' mig få ro et øieblik — og du ved, jeg har hovedpine —“

Lise var grædefærdig.

„Du kan jo indtil videre låne en krone hos Nielsine,“ sa fru Strand efter en pause og i en frygtsom tone som om hun selv skammed sig over dette forslag.

Nielsine var den lille, bondske, netop konfirmerte tjenestepige, som for et par ugers tid siden var kommen i huset til dem.

„Det går umuligt an, mor. — Nielsine eier kanhænde ikke selv en krone. Dertil er hun

for ny, til at vi allerede tør indvie hende i alle vore huslige forlegenheder. Hun vil bare sladre om os til naboerne.“

Fru Strand lod til at overveie situationen.

„Vi kan jo i nødstald få en flaske på kredit hos høkeren her tæt ved. Snart har vi den første — så får vi jo penge — og så kan vi betale ham.“

„Ja så sender jeg Nielsine over,“ sagde Lise og rejste sig for at kalde på pigen. „Men gud ved, om vi får noget på borg hos høkeren. Du husker nok ikke på, mor, at vi står i skyld til ham fra før, og at han tidt har krævet os —“

„Derfor bør du selv gå over, barn, og snakke pent med madammen, for det er egentlig hende som styrer det hele. — Hvad nytter det at sende Nielsine, der er saa dum, at hun neppe kan tælle til to? — Hun kan jo neppe få munden op — og vil kun blamere os for folkene i butikken.“

Lise indså det rigtige i moderens tankegang, men kvidede sig til dette skridt. Tilslut adlød hun dog moderen. Hun kasted et uldent tørklæde over hodet, hentede den tomme petroleumflaske og sneg sig langs husrækkerne, undgående gaslygterne, hen over gaden til høkerens

bod. Gudskelov var det så mørkt, at ingen la' mærke til hende!

Lise gjorde sig så fin og ydmyg ligeoverfor den fede, storlemmede høkermadam, der så ud som et forklædt mandfolk. Hun fik ikke alene petroleum — men takket være hendes søde, indtagende væsen — fik hun også et pund kaffe og sukker hjem med sig. I spisekamret mangled næsten alt. Fru Strand blev så sløv og glem-som på det sidste — hun husked ingenting. Lise måtte derfor ha' omtanke for dem begge to.

Heldigvis var der ingen kunder i butikken, så Lise ugenert kunde betro sig til madammen.

På tilbagevejen mødte Lise to unge, velklædte mænd, den ene hilste ærbødigt på hende.

Lise smøg forskrækket forbi unden at gengælde hilsenen. Hvor leit, at nogen af hendes bekendte skulde opdage, at hun gik der alene i mørkningen som en tjenepige, med et tørklæde over hovedet og en flaske i hånden —

Hvem kunde det dog være?

I døren standsed hun med bankende hjerte og keg frygtsomt efter de to herrer. Den ene af dem var Benjamin — derom var der ingen tvil — hun kjendte ham på figuren og hold-

ningen. Han gik altid let foroverbøiet og slog ud med armene for hvert skridt.

Lise brast i gråt som hun stod der alene i det mørke portrum, og var nærvæd at tabe petroleumsflasken. — Hun følte sig så ydmyget ved at mindes dette møde . . . Det var bitre tårer, hun fældte, som kun den ensomme, fintfølede fattige græder dem . . . Bare ikke nu Benjamin tænkte noget ondt eller ufordelagtigt om hende!

Så tørred hun sine øine — og gik hurtigt op i det kolde, mørke værelse, hvor fru Strand sad ubevægelig på sin gamle plads i sofahjørnet.

Datterens komme rev hende ud af en ny, skøn drømme-række . . .

Ole havde i sit glade, uregelmæssige München-liv ganske glemmt den stakkers landsmand, som havde besøgt ham under hans fraværelse, sandsynligvis for at anmode ham om hjælp.

Så faldt det ham en dag ind, da han spærte udenfor pinakotheket og betragtede væggenes fresker, at Vold boed der i nærheden, i en af de små, nye gader i byens udkant, tæt ved kirkegården.

Med lethed fandt han N—strasse — han havde været der før — og banked på hos værtinden, en gammel, renslig klædt kone, med det grå hår stramt opstrøget fra det rynkede, skarpe brune ansigt, der på engang udtrykte kløgt og godhed, som man tidt kan se det hos gamle almueskvinder, der har lært mere af et langt livs bitre, berigende erfaring end af skolebøgerne og præsten —

„Jo, doktoren var hjemme,“ sa hun. (I

Tyskland tituleres næsten enhver forfatter for doktor, enten han har denne filosofiske grad eller ikke) „Doktoren lå til sengs forresten. Men inden herren gik ind til ham, vilde hun gerne først tale et par ord med herren, der sandsynligvis var en landsmand af hendes logerende.“

Ole bejaed det.

„Jeg skal sige Dem, min herre,“ begyndte hun efter at hun med sit forklæde havde pudset den stol, hvor Ole tog plads, „at den unge doktor er så vanskelig at omgæes . . . Han er fattig, blottet for alt, men han er også stolt og holder på sin honneur . . . Vil man derfor hjælpe ham, må det ikke ske så ligefremt, men ad omveie — Forresten er han et inderlig godt menneske — Jeg holder meget af ham, — ellers havde jeg heller ikke beholdt ham så længe hos mig, kan De vide — Penge har han ikke havt mellem hænderne i de sidste måneder — Selv er jeg desværre fattig, og min mand, der er smedesvend, tjener så lidet nu, da han både er gammel og svagelig — Vi har ikke andet at leve af end disse par værelser, som jeg leier ud med eller uden kost.

„Har da Vold været her i München hele sommeren?“ spurte Ole overrasket.

„Ja, hele sommeren! — Doktoren havde slet ikke råd til at reise herfra. — Alle hans landsmænd tog bort, da varmen kom i luften, nogle til bjergene i Tyrol, andre hjem til Norge — men han stakker måtte bli' her igen ganske alene! — Det har været en skrækkelig sommer for vor gode doktor.“

Midt i sin deltagelse for kammeraten måtte Ole smile af den værdige titel, hun hvert øieblik tildelte den unge ulykkelige literat. Hun var øiensynlig stolt af, at hun mellem sine tarvelige logerende havde en videnskabeligt dannet person.

„Aftalen var, at han foruden værelse blot skulde ha kaffe om morgenen hos mig — Han bildte mig ind, at han hver dag spiste i „*Abendthum*.“ Men det varte ikke længe, inden jeg kom efter at doktoren ikke eied en pfenning mere, men blot gik ud regelmæssig et par gange om dagen for at gie det udseende af han spiste middag og aften i restaurationen. I virkeligheden gik han og sulted, mens han drev om på kirkegården dernede og studerte indskrifterne på gravene. Mit sødskendbarn, Gretchen, har så tidt seet ham spankulere frem og tilbage derinde mellem de døde som en forrykt mand.“

Ole sukked uvilkårligt. „Hvem kunde ane, at det var i den grad dårligt fat med ham.“

„Så tog jeg en dag mod til mig og sa' ligeud: „Hør nu, gode doktor, dette går ikke i længden. De gør synd mod Dem selv? De ser jo snart ud som et pillet benrad. Har De ikke noget bedre, så spis foreløbig med os! Det er ikke lækre retter, vi har at by Dem — men maden er Dem vel undt. Lykken smiler vel engang også til doktoren — og når De så får det brev hjemmefra, som De altid venter på, kan De jo gengælde os som De vil —“

Ole trykte den gamle, brave kones hånd.

„Så levte doktoren sammen med os som én af familien. Og vi kom godt overens. Ofte sad han inde i vor stue hele kvælden og læste høit af gode bøger for mig og min mand, og det var ikke noget let arbejde, for min mand er noget døv, skal jeg sige. Forresten var hans sind så tungt . . . Jeg kunde se på ham, hvor det trykked ham, at han skyldte os så meget. „Jeg ligger Dem bare til byrde, snille fru Meizling,“ sa' han så tidt og sukked dybt som om hans hjerte vilde briste med det samme — Han sendte brev på brev hjem, men aldrig kom der svar . . . Hvergang postbudet kunde ventes,

stod han med et ligblekt ansigt ved vinduet og keged ud — Men forgæves! Altid forgæves! — Når jeg om kvælden var inde hos ham og ordned hans seng til natten, fandt jeg ham ofte grædende. „Jeg går i hundene, kære værtinde,“ sa' han. „De skal være tålmodig doktor og stole på vorherre,“ sa' jeg til ham. Og undertiden lykkedes det mig at trøste ham og få ham til at se lysere på tingene . . . Kirken vilde han dog ikke besøge —“

„Nei, han er ikke noget hængehoved,“ sa Ole. Konen så let forundret på ham.

„Doktorens linned vasked jeg hver uge — men nye klæder, som han høilig trængte, kunde jeg jo ikke skaffe ham. Alt, hvad han eied af værdi, sin nye overfrakke, sit uhr og sin diamantring havde han pantsat. Så lapped jeg imidlertid på hans gamle tøj. Dog skammed han sig ved at gå ud med sin stygge dragt i det fine sommerveir og blev helst hjemme her hos os — han holder, som sagt, meget på honneuren. Når han en sjelden gang var ved bedre humør, skrev han ned sine tanker på store ark fint papir som min mand selv hentet til ham hos boghandleren — han vilde altid ha' en bestemt sort papir — og så lo og gråt

han ved arbeidet og deklamerte ganske høit som en skuespiller, så min mand og jeg undertiden var ræd for hans forstand.“

„Det skal De ikke bry Dem om,“ sa Ole smilende. „Da har han digtet og været i ekstase. De ved jo, at hrr Vold er poet.“

„Ja, geni og de dele har doktoren nok af — men dermed kan man ikke ernære sig i vore tider, lar det til. Da der fremdeles ingen mynt kom hjemmefra, foreslog min mand engang doktoren, uden på nogen vis at ville fornærme ham, at han foreløbig skulde søge plads som opvarter på en fin kafé, hvor han vilde tjene sine gode penge — doktoren har jo et sligt net og høfligt væsen, og taler tysk så godt som nogen, — men da skulde De bare set ham! Han blev aldeles rasende, og var ikke til at komme nær. Han forlod sporenstregs huset, og vi så ham ikke på flere dage. Da han endelig kom tilbage igen, så han ganske forstyrret ud, næsten ukendelig. — Han stængte sig ind på sit værelse uden at gie os nogen forklaring. Men folk fortalte os, og det skal og' ha' stået i aviserne“ — her sænkede konen stemmen til en hvisken — „at han havde søgt at ta livet af sig ved at springe fra broen ned

i Isaren. Men gudskelov lykkedes det ikke! En politibetjent havde holdt udkig med ham, havde kastet sig i vandet og reddet ham i sidste øieblik.“

„Stakkers Vold!“ mumled Ole med oprigtig bevægelse — og mindtes sin egen deilige sommer derhjemme, fjeldturene og de lyse nætters drømmende skønhed . . .

„Tilslut blev doktoren så syg, at han måtte holde sengen i flere uger. Min mand vilde, at han skulde på hospitalet, hvor han kunde få bedre tilsyn end herhjemme, men han bad mig så pent om at få lov at bli liggende her, så jeg ikke havde hjerte til at sige nei. Så stelled jeg om ham og pleied ham det beste jeg kunde. Og han var i sin sygdom tålmodig som et barn, det skal vorherre vide . . . Endelig blev han så rask, at han igen kunde kravle om på benene. Dog er han endnu ikke stærkere end at han må krybe tilsengs den anden dag, når han har været oppe den første. For tiden er han ganske febrilsk. Han har sendt en stor komedie, han har skrevet, hjem til Norge, og venter nu hver dag svaret. Blir komedien opført, siger han, og gør lykke, så blir han en

berømt og rig mand — og så vil vi få alt, hvad vi har tilgode og mere til.“

Ole takked konen hjerteligt fordi hun havde været så god og opofrende mod hans nødlidende landsmand og kammerat — og på tåspidserne gik han over gangen ind i værelset til den syge.

„Ikke et ord til doktoren om, hvad jeg har sagt,“ hviskede konen advarende, „ellers forsøger han måske igen at ta' livet af sig. Han er istand til alt.“

Værelset var lidet, tarveligt, men i høi grad propert. Det havde kun et vindue, der vendte ud til gaden. Møblementet bestod af en seng, et bord, en servante, et par stole, og en tilrøget gibbsfigur, der forestilled Bavaria, oppe på ovnen, der var af hvid fajance.

Bøger, aviser og manuser lå stablet op på bordet. I nærheden af sengen, på servanten, stod en vandkaraffel, et par medicinflasker — og i en sprukken porcellænsvase en eneste ud-sprungne, deilig rød rose, der danned en stærk modsætning til sygestuens dystre stemning.

Den skønheds-hilsen, den bragte fra det friske liv derude, vakte som en urolig længsel, uden rigtig at glæde eller berolige sindet . . .

Vold lå i sengen med en bog i hånden, som han dog ikke læste i. Dagslyset faldt lige på hans gule, skarpe ansigt, hvis linier lidelsen havde uddybet. Især var trækket om munden

markeret og minded om en gammel mands. De vakre, mørke øine havde et ængsteligt, forpint udtryk og der var i blikket noget urolig nervøst, som om han hvert øieblik frygted meldingen af en eller anden ulykke . . .

Da han opdaged Ole, gled der et smil henover det magre, ældede ansigt — et smil, der i øieblikket gjorde det ungt og indtagende . . . Vold havde endnu ikke fyldt sit seks og tyvende år.

Ole rakte ham hånden, ikke uden en viss beklethed, og spurte med sagte røst hvordan han havde det. Ole, der ellers var så rask på det, var sig ikke selv lig i denne sygestuens lumre, indeklemte atmosfære, der ligesom tog pusten fra ham.

Det forekom ham som om døden allerede havde mærket Volds ansigt. Hurtig og sky, ligesom i skræk trak han det undersøgende blik til sig for ikke at se mere. Oles æstetiske og selvglade natur vendte sig uvilkårlig bort fra hvert smerteligt indtryk, fra alt, hvad der var sygt og stygt og sørgeligt . . . Han vilde kun ånde i sollyset, i sundheden og skønheden. Der følte han sig hjemme.

„Nu må du se at mande dig op, gutten

min," sa han efter at have samlet sig. „Og være ved godt mod! — Jeg skal gøre for dig alt, hvad jeg kan.“

„Nei, hvor deiligt igen at høre norsk da!“ udbrød Vold med sin matte røst — og vilde slet ikke slippe Oles hånd. „Her har jeg gået mellem tyskere hele sommeren og ikke hørt et eneste hjemligt ord —“

Hans øine stod fulde af tårer, og for at ikke Ole skulde opdage dette tegn på svagheit, som han skammede sig over, dreiede han hovedet om mod væggen. Han undertrykte i det hele ethvert tegn på dybere følelse. Den kunde være god nok for digtningen — men ikke for livet, mente han. Der gjaldt det at bide fra sig, og ikke være sentimental.

Vold var en særling, ensomhed og sygelighed havde ikke lidet bidraget at udvikle anlæggene dertil. Især var han kræsen i valget af sin omgang. Der var kun enkelte personer, han syntes om, og selv disse få, stødte ofte, uden at vide det, hans sensible, nervøse, mistænksomme natur . . . Uden selv at være noget mønstermenneske, kræved han en næsten ideal fuldkommenhed af sine omgivelser. — Et enkelt uædelt træk hos en ven, hvis troskab og hen-

givenhed ellers var prøvet, kunde jage ham bort fra vennen — ofte for bestandig.

Overhovedet havde han et talent til at bryde med folk, og skaffe sig uvenner — især krænked han mange ved uopfordret at give dem råd og advarsler, og ved uforbeholdent at sige sin mening om ting, som slet ikke angik ham. Folk er nu engang mere modtagelig for smiger end for dadel . . .

Men var hans kritik hensynsløs og hans tunge ofte skarp måtte man til gengæld indrømme, at hans sinds bitterhed kun var reversen af en varm, ægte følt indignation over alt det snobberi, den slethed og uvederheftighed, han stødte på i samfundet . . .

— Oles venlighed og hjælpsomhed tød efterhånden Vold op. Han blev meddelsom. Han kunde forresten godt like Ole, hvis karakters dybere nuancer han dog ikke havde gennemskuet. Bare det, at Ole ikke var forfatter som ham selv, men hørte til en anden kunstretning, talte til Oles fordel. Sine kolleger og rivaler kunde nu Vold engang ikke udstå.

Han gav Ole en lang skildring af den uhyggelige sommer, han fortalte oprigtigt, hvor syg og hjælpeløs han havde været og kunde

ikke noksom rose sin prægtige værtinde. Dog undgik han eller gled let over de mest pinlige detaljer; derimod dvælede han ved udsigten til at se sit nye, store skuespil opført derhjemme. Han forsøgte endog at se sin skæbne i en viss humoristisk belysning. Om selvmordsplaner og sligt galmandsværk var der naturligvis slet ikke tale.

„Men har du da ikke noget stipendium?“ spurte Ole interesseret, „du, der er så begavet, „den mest lovende blandt vore unge forfattere,“ som det heder i den hjemlige kritik.“

„Stipendier!“ råbte den syge så forbitret, at stemmen ligesom brast. „Jeg er ikke af den slags folk, som får stipendier . . . Da skal man ha' en servilere ryg end min . . . År efter år har jeg søgt, men uden nytte. Og gode anbefalinger har jeg — Du ved, at „fru Astrid“ i sin tid gjorde megen lykke. — Nei, for at få stipendier, må man tilhøre den klike hjemme, som for tiden er ved magten, den være nu høire eller venstre — og jeg tilhører ingen klike.“ — Han løfted stolt hodet op fra puden. „Jeg har ingen venner, hverken blandt journalisterne eller storthingsbønderne. — Kritiken

har endog i den siste tid søgt at slå mig ihjel, men som du ser lever jeg endnu.“

Ole vilde modsige ham, men et blik på den syges ophidsede ansigt bragte ham til at forstumme. Desuden måtte han indrømme, at mange af kritikens angreb på Volds forfatterskab havde været uretfærdige.

„Ensom og miskendt har jeg levet,“ sa Vold og så langt ud gennem vinduet mod den skyede himmel. „Ensom og miskendt kommer jeg en gang til at dø.“

Ole stod der ganske betuttet. Situationen blev ham næsten for „tragisk“. — Mon Vold ikke led af et slags storhedsvanvid? Efter en knugende pause sa han:

„Men du har da havt folk, som understøtted dig — gode mæcener?“

Ole kunde ikke have ytret noget uheldigere. Den syge vred sig som en orm i sengen.

„Mæcener!“ skreg han hæst og gjorde et tilløb til en hånlatter. „Nævn ikke det ord for mig! Jeg blir gal, bare jeg hører det . . . Det minder mig om mit kunstnerlivs dybeste pine og nedværdigelse. — Mæcener! — Hahah! — Gøglere skulde man kalde dem, indbilske narre, menneskeforførere, „seelenverkoopere“. — Han

spytted ud. „De går på jagt efter et ungt talent — ikke uegennyttigt for kunstens skyld — men for at beundres af toserne og udråbes som kendere. Forfængelighed, lutter forfængelighed! — Går det unge talent, som de protegerer, fremad, blærer de sig med dette kunstner-navn, som de indbilder sig at ha skabt, — og den velsindede presse roser dem for alle de ofre, de bringer fædrelandets kunst. Undertiden opdrager de i talentet kun en taknemmelig støtte for deres gamle dage — Intet får man på denne humbugs-klode gratis — Alt skal på en eller anden måde betales.“

„Rolig, min ven!“ bad Ole, og greb den syges kolde, svedende hånd. „Du anstrenger dig for meget — du blir ganske hæs.“

„Jeg har kendt to eksemplarer af racen,“ vedblev Vold uden at ænse hans formaning. „Den ene var N —. Du kender ham, den rige direktør N. — Han var forresten en af de bedre. Han havde anfald af sand enthousiasme. Men det blussed kun op i ham for en stund — så kom kræmmernaturen i ham og dræbte begejstringen. Inderst inde var han trods alt kunstsværmeri en tør beregnende sjæl, der vilde på den ene eller anden vei ha' sine „procenter“ af hver

liden håndsækning, han gav . . . Gjorde hans protegé ham ære og vandt i hast ry, var hans forfængelighed smigret — og han indkasserte det unge talents ros som var det hans egen — men svigtede lykken eller publikum stakkeren, så svigtede også hrr N. ham. Han kastede ham uden videre bort som man slænger bort et par brugte støvler. Dertil led han af gerrighed, i mine øine den modbydeligste af alle laster. Han kneb på hver skilling — men ødsled med smil og håndtryk og sludder, det kostede ham jo intet.“

Vold spyttede igen ud som om han havde en slem eftersmag i munden. Ole, der kendte personlig vedkommende mæcen, måtte indrømme for sig selv, at billedet, så lidet flatterende det end var, dog udmærkede sig ved lighed.

„Røg du tilslut uklar med ham?“ spurgte Ole.

„Jeg tilskrev ham simpelthen et brev, hvori jeg sa' ham min hjertens mening, uden at pynte på ordene — og det har han aldrig kunnet tilgive mig. Nu hader han mig. Han snakker ondt om mig ved hver leilighed, og kalder mig et „forfaldent subjekt.“

Den syge smilte som om han var inderlig tilfreds ved at mindes den overhaling, han havde

givet direktør N. — Vold havde for øvrigt en mani for at tilsende folk, der var ham af en eller anden grund antipatiske, ubehagelige sandheder i brevform. Men han skrev aldrig anonymt — dertil havde han for megen æresfølelse — altid satte han sit fulde navn under: Georg Hagemann Vold.

„Den anden, jeg havde med at bestille, var X —, som du nok har hørt tale om. Det var en ny type. Han havde svunget sig, uden hjælp, op ved sit eget arbejde og samlet sig en stor formue. „Jeg er en *selfmade man*, sa' han altid. På kunst skønnede han sig ikke det minste, interesserte sig heller ikke for den i sit hjerte — og dog vilde han agere kender. Det var helt latterligt at høre ham tale om malerier og bøger. — Desuden var han et stykke af en pietist, og forargedes ved det nøgne i maleriet og et frit, usnerpet udtryk i digtningen. Vor store Holberg var ham naturligvis en vederstyggelighed.“

„Det har været en rigtig filur,“ skød Ole ind.

„Han spilled mæcenens rolle fordi det var ham nyttigt og fordelagtigt. Det gav ham nemlig adgang til de fine, kunstelskende kredse, hvorfra han ved sin fødsel og sin mangel på dannelse

oprindelig var udelukket. — Med to ord skal jeg skildre dig mandens egentlige karakter. Hvis et kunstnerisk foretagende, der trængte støtte, var af officiel natur og havde de høiere-ståendes sympati, hjalp han gerne, og det endog med store summer — for da vidste han forud, at han vilde få en orden eller ialfald hæderlig omtale i avisen. Men hvis du eller jeg kom privat til ham på hans kontor, og klaged vor nød for ham, vilde han koldt afvise os med en skuldertrækning eller et par fromme talemåder . . . Den stille velgørenhed, der skyr den ydre opsigt og brammen, var ikke efter hans smag. Han roste sig af at være en praktisk mand — og var det virkelig.“

„Brød han med dig — eller brød du med ham?“ spurte Ole med en skælm i øiekrogen.

„Jeg sa ham engang op i hans åbne øine, at han var en idiot, en vestlandsk tørfisk, en diskespringer — og siden den tid har jeg aldrig hørt noget fra ham.“

„Rimeligvis,“ sa Ole og kunde trods situationens sørgmodighed, trods medicinlugten i værelset og dødsanelserne, der lured i dets skygger, ikke bare sig for at trække på smilebåndet. „Det er ikke ved komplimenter af den

art, at man vinder sig velyndere i vore dage.“ Selv forstod Ole godt at insinuere sig hos de mennesker, som kunde gavne ham. „Vil du i verden frem, så buk!“ heder det i den gamle vise.“

„Det har jeg aldrig kunnet!“ svarte Vold mørkt og rynked stolt brynene, „og jeg er glad for det.“

Hans røst var nu pibende og utydelig af den lange, forcerede talen, der stjal resten af hans få kræfter. Pludselig fik han en heftig hostebyge, som var nærved at kvæle ham — Ole slog armene om hans skuldre og løftede ham op i sengen . . . Volds ansigt havde antaget et blåagtigt skær — og brystet gik unaturligt høit.

„Tak du!“ hviskede han svagt, efter at anfaldet endelig var over. „Nu er det bedre.“

Han pegte på en af medicinflaskerne — og Ole gav ham efter hans anvisning såmange dråber, han skulde ha.

En stund lå han nu ganske rolig, mens brystet fremdeles arbeided, om end i minskende grad. I taushed betragtede han den svulmende røde rose, der stod ved siden af sengen . . . Hvad mon han tænkte på ved at se dette symbol

på livets glæde, på dets elskov og skønhed? Mon han selv aned sin nære bortgang?

Der hørttes regelmæssige skridt som af en soldat ude i entréen, og så en stærk, forretningsmæssig banken på døren, der førte ind til værtindens kammer.

Den syge lytted spændt og holdt åndedrættet tilbage — Med øren, med øine, med hele kroppen lytted han . . .

„Det er postbudet,“ hvisked han — og lytted fremdeles. Det var som om enhver nerve i ham sitred af en pinlig, heftig forventning — en forventning, der i sin intense spænding var så ulidelig, at den var nærved at ta' bevidstheden fra ham.

Da trådte hans gamle værtinde så hurtigt ind, at hun var nær ved at tabe sine slæbende tøfler. Hun havde en pakke i hånden, en pakke med stort, rødt segt og et brev i stor embedskonvolut. Vold reiste sig med en kraftanstrengelse op i sengen og stirred ufravendt med et hallucineret blik på værtinden, hvis rynkede ansigt lyste langveis af glæde.

„Endelig, kære doktor!“ råbte hun. „Brev fra hjemmet!“

Men da Vold havde seet pakken og udenpåskriften på brevet forstod han straks, at det var hans store tragedie, det sidste års dyrebare og dyrekøbte arbeide, der blev sendt ham tilbage fra teatret som ubrugelig.

Som knust, med lukkede øine, sank han tilbage på puden . . . Hans sidste håb, det hvortil han i sit livs skibbrud havde klynget sig, var nu borte . . .

Ole forstod sammenhængen — og gav værtinden et tegn at hun skulde forsvinde. Forskrækket, med et spørgende blik til den syge, forlod den gamle, brave kone værelset . . . Og hun, som havde troet, at bringe ham et sligt lykkeligt budskab! — Herregud!

Ole gemte manuscriptet bag nogle bøger på bordet. Næsten med had krammed han den uskyldige pakke mellem hænderne. Og han havde takt nok til intet at sige . . . Han vidste, at hvert trøstende ord kun vilde opfattes som en fornærmelse, som et nyt angreb på den ømfindtlige, så dybt krænkede kunstnerstolthed.

Med taus medlidenhed betragtede han Vold og opdagede, at en enkelt stor tåre, forgæves

holdt tilbage af det strengt lukkede øielåg, brød sig langsomt vei ned over kinden . . .

„Norge er en streng mor for os,“ sagde Vold brudt efter en lang, smertende stilhed. „Hun mangler ikke hjertelaget — men hun er så fattig, stakker . . . Og netop fordi hun er så fattig, holder hun mest af sine praktiske, lærenemme sønner med de brede arbejdsnæver, — de, der kan skaffe hende mad på bordet og skillinger i lommen . . . Det er så naturligt — I den nytømrede husmandsstuen hendes er der ikke plads for bøger og malerier — de hører ikke hjemme der —“

Han stønned og indtog en anden stilling i sengen.

„Men når en senere, lykkeligere kunstner-generation engang læser om os og vore kampe, så vil de undres og sige: „Hvor ondt de dog havde det, de stakkere! — Uden sympati og forstaaelse hos den enkelte, uden støtte af staten, uden den opmuntring, som ligger i bevidstheden om at éns åndelige arbejde anerkendes som en kulturmagt! At de dog kunde holde det ud!“ — Ja, vi er som forposter, der må falde, idet vi baner vei for seierherren — vi må falde . . .“

Ole trykked i taushed hans hånd uden at

svare ... Hvad skulde han også sige? Overfor et smertens væld af denne dybe bitterhed blir man stum.

Eftermiddagssolen havde imidlertid listet sig ind i den fattige digters stue med sygesengen og rosenglasset. Den kasted en bævende stråle over Vold og belyste uden nåde den ødelæggelse, som modgang, græmmelse og sygdom havde gravet i hans unge noble ansigt ...

Men som han lå der, gustenblek, med lukkede øine og blodløse læber var der ikke spor af resignation eller mildhed i hans regelmæssige træk ... Tværtimod udtrykte de midt i smerten som en forunderlig kold hån imod skæbnen, en fornem, stiv trods, der selv på gravens rand ikke vilde bøje sig ...

Han mindte Ole om billedet af den fangne græske fyrstesøn, som hang oppe i pinakotheket — den stolte fyrstesøn, der trods sine lænker spotter de barbariske overvindere ...

„Farvel, Georg!“ sa Ole sagte og forlod sagte værelset. „Jeg kommer igen til dig imorgen.“

I døren kasted han endnu et blik på den syge. Det forekom ham, at han så ham for sidste gang ...

Ude på trappen mødte han værtinden, der lod til at ha ventet på ham. Han åbned sin lommebog og stak hende en 50 rigsmark i hånden, — den eneste store seddel, han eied — uden at tænke på, at han selv havde trængende brug for denne sum just nu. Og han lovt hende at komme igen den næste dag. Hun skulde blot være ubekymret for de penge, Vold skyldte hende. På en eller anden måde skulde gælden bli afgjort. Disse 50 mark skulde hun betragte som det første, lille afdrag.

Samme kvæld var Ole sammen med Kathi i Rathhauskeller. Han traf hende tilfældigvis i Ludwigsstrasse, og hun vilde slet ikke slippe ham.

Oles nedtrykte stemning svandt snart, idet han hørte hendes søde, skælmske pludren og smagte på den røde Tyrolervin. Tilslut gled den døende kammerat aldeles ud af hans tanker. Han lo høit og muntert, — og da Kathi foreslog ham, at de skulde ende kvælden på Webers danse-salon der i nærheden, var han straks rede.

Næste dag fik han en middags-indbydelse til professor Müller, en af hans tidligere lærere. Han blev meget glad over denne indbydelse, der måtte betragtes som en særlig udmærkelse fra den gamle, berømte professors side — og opsatte nu at besøge Vold til dagen efter. Han beroliged sin samvittighed med at han havde

forstrukket værtinden med de 50 mrk. Mangel vilde Vold ikke lide for det første. Desuden kreperte ikke fyren så hurtigt, han var seig som alle normænd.

Resultatet var, at da Ole endelig, den tredje dags morgen, aflagde Vold det lovede besøg, fandt han ham ikke mere ilive . . .

Den gamle værtinde kunde ingen besked gie ham om hans siste stunder. Han var død alene, ganske alene, fortalte hun, mens manden var i værkstedet, og hun selv ude i byn for at gjøre sine små indkøb og hente nogen medicin på apotheket til ham. Men at dømme efter udtrykket i hans ansigt, havde døden været stille og rolig, uden kamp . . . Vilde ikke hrr Strand se ham? Hun havde allerede vasket ham og pyntet ham så godt hun kunde — Og hun havde puttet en gammel salmebog mellem hans kolde hænder . . .

Den gamle kone lod til at være meget bedrøvet, hun gråt bitterligt og klagede — men Ole kunde ikke bli' rigtig klog på, om hendes forvirrede klager gjaldt den bortgangne, eller de penge, han var blit hende skyldig og som hun nu frygted for at gå glip af. Sandsynligvis var hendes nuværende stemning en ubevidst

blanding af fornuftig beregning og ægte sorg . . . Hun havde holdt meget af sin afdøde logerende — men på den anden side var hun en fattig kone, som ikke havde råd at tabe noget . . .

„Nu må vi se, at få ham kristelig i jorden,“ sa hun tilslut og tørred sine øine med et grovt lømmetørklæde.

„En fordømt historie!“ mumled Ole ved sig selv. Han, der stod Vold nærmest, kom naturligvis at sørge for begravelsen. — At han, Ole Strand, som altid gik så listigt af veien for alt det leie og sørgelige i livet, skulde komme op i al denne uhygge! — Det var til at ærgre sig grøn over . . . Men det var der nu ikke noget at gøre ved! . . . Det var hans pligt som den afdødes kammerat og landsmand at ta' sig af sagen . . . Ellers vilde folk snakke om ham og skringe ham ud som et hjerteløst uhyre . . . Folk var nu engang så slemme at kritisere . . .

— Han skrev altså hjem til den afdødes gamle fattige mor i Kristiania — faderen var forlængst død og Vold havde ingen slægtninge — han fik en døds-anonce ind i „*Neueste Nachrichten*“, han var hos borgermester og præst, hos graver og klokker, han inviterede de i München boende skandinaver til at følge liget til jorden —

og hans anstrengelser kronedes med held. Vold fik alene en „pæn, anstændig begravelse“, men endog et lidet eftermæle i „*Neueste Nachrichten*“, forfattet efter Oles oplysninger af en af bladets talentfuldeste medarbejdere, en ung jøde, der nægte en stor interesse for skandinavisk litteratur.

Da den tyske præst ved graven talte nogle rørende, måske lidt for svulstige ord om den afdøde, og tilslut takked kammeraterne for deres aldrig svigtende kærlighed og troskab mod deres stakkers landsmand, „den unge, for tidligt bortgangne digter, hvis vugge havde stået oppe i det høie nord ved polen, men som nu, ved forsynets uransagelige bestemmelse, skulde jordes, fjernt fra hjemmet, hernede i Bayern, ved Isarens brusende vande“, følte Ole endog varme tårer i sine øine . . .

Han nød ordene, der var som en personlig taksigelse til ham. Han havde havt så meget stræv i den sidste uge, at han nok kunde ta' sig præstens kompliment til indtægt.

Volds gamle værtinde var naturligvis også tilstede. For at optræde standsmæssig ved begravelsen, havde hun i al hast farvet sort et gammelt rødt shawl, der nu fremtrådte som nyt, i en tvilsom sørgekulør, som spilled i det violette.

Den stakkers brave madam Meizling! — Hendes bedrøvelse var dyb og oprigtig ... De tårer, hun rigeligt fældte, var ganske anderledes ægte end farven på hendes tarvelige sørgedragt. I de gamle, arbejdsknudrede hænder holdt hun en grøn krans, som hun selv havde bundet.

Nu kom en sur tid for Ole. Han havde pengesorger, som han ikke kunde bli' kvit. For at ordne begravelsen, havde han ikke alene anvendt hver smule, han selv eied, men han havde ogsaa måttet låne af andre, både af tyskere og skandinaver. En slig „pæn“ begravelse med klokker og præst, er jo alt andet end billig.

For øieblikket var derfor Ole uden en pfennig.

Ole økonomi var forresten mærkelig. Når han havde mynt i lommen, lånte han gerne til kammerater og gav af et godt hjerte, når en trængende bad ham. Men var han selv i forlegenhed, hvad tidt hændte, generte det ham slet ikke at anmode selv fremmede om lån, ja, han nedlod sig endog undertiden til at slå folk plader. Med lånte penge var han flot og hjalp beredvillig andre, uden at tænke på, at disse penge engang skulde tilbagebetales. Ja, han var

som et umyndigt barn, hvad finantserne angik. —

Nu grubled han over, hvordan han skulde slippe ud af kniben. Den understøttelse, han fik fra hjemlige velyndere hvert kvartal, havde han for ikke længe siden modtaget — og havde altså endnu tre måneder at vente før en ny portion kom. Men mens græsset gror, dør koen, heder det gamle ord. Han måtte straks finde en eller anden udvei. — Om han gik op og hilste på Ibsen, der det år var bosat i München? Ibsen var dog, trods al storhed, hans landsmand . . . Ibsen var så godgørende i stilhed, havde man fortalt ham, man på den anden side var han så reserveret ligeoverfor fremmede . . . Nei, han havde ikke mod dertil, han var jo ikke engang forestillet for den verdensberømte digter . . .

Eller om han betroed sig til sin gamle lærer, professor Müller? Professoren var rig — Nei, det vilde være ufint ovenpå den gjæstfrihed, han nylig havde modtaget i professorens hus. —

Og at henvende sig til fru Fiedler var håbløst . . . Den ungdommelige, smukke enke var selv i forlegenhed — For et par dage siden havde hun sent ham den månedlige regning for

leie af værelset, uden at han kunde betale den —

Så sendte Ole nødskrig i form af breve til rige venner og bekendte i Norge. Også sin fattige moder overraskede han med et. Uden at indlade sig på enkeltheder og fortælle hende at han havde bekostet Volds begravelse, eller direkte bede moderen om hjælp, skrev han kun, at han havde det „fordømt knapt“ for tiden og talte om „store, uforudsete udgifter,“ der havde bragt uorden i hans finantser.

Det var høist tankeløst af Ole at skrive sligt til moderen. Han ventede heller ikke egentlig bistand af hende, han havde kun en trang til i sin ulykke at udtale sig for det væsen, der stod ham nærmest . . . Ligesom han i guttedagene, når han var kommet tilskade i leken, straks sprang til moderen for at hun skulde se på hans skramme og kærligt beklage ham, således tyede han nu som voksen til hende med sine pengesorger . . .

Forresten sad moderen vist ret godt i det, tænkte han i sin naive egoisme, måske havde hun endog lagt sig lidt tilgode? . . . Ialfald havde hun aldrig klaget ligeoverfor ham — og når han var hjemme hos hende om sommeren, bar

den daglig levevis præget af solidt velvære ... Hun havde jo også hele indtægten af huset og sine pensionærer ... Fruentimmer var dertil så nøisomme og „småtærendes“, de spiste næsten ingenting og havde ingen unødvendige udgifter ... Når de fik en ny kjole nu og da, var de tilfredse ...

Aldrig havde Ole villet undersøge for alvor hvordan hans mor og søster egentlig klarte sig. Det passed best med hans lette, sangvinske karakter at være uvidende om deres mulige savn og indbilde sig at alt stod så vel til derhjemme ...

Han vilde ikke se, han vilde ha et bind om øinene ... Sky gik han afveien for ethvert opgør, for enhver dybere betragtning, der på en smertelig måde vilde revet ham ud af illusionen, tvunget ham til at gribe aktivt ind — og måske til, hvad der bød ham mest imod, at bringe personlige ofre.

Der var et helt opstyr i fru Strands stille hjem.

Oles brev havde slået ned som en torden-sky . . . Dets triste stemning, der var så oprigtig, uden nogen beregning fra den skrivendes side om at vække medlidenhed, virkede mere på moderen end selve ordene . . . Her måtte det stå galt til — Den stakkers gut, som stod så ene og forladt derude mellem de fremmede! Han måtte hjælpes — hvor hun end skulde ta' pengene fra! — Den stakkers Gutten hendes! Bare han ikke blev syg ovenikøbet af al den leielse! —

Som to opskræmte fugle fo'r moderen og Lise frem og tilbage i stuen. Vel havde Ole tidligere nu og da skrevet hjem, at det var småt for ham, men så slemt som denne gang havde det dog aldrig før været. Nu først var han rigtig at beklage, den stakkers Olemand —

Hvad skulde de dog gøre? De anstrengte sine hjerner, de grubled og overveied, men kunde dog ikke finde noget råd . . .

Hvor skæbnen dog var grusom! — Just nu da de selv havde det så kummerligt — værre end nogensinde — skulde de erholde denne Jobspost — Det gamle ord havde ret: En ulykke kommer aldrig alene.

Lise havde efter langvarigt og bekymret overlæg med moderen måttet anskaffe sig en ny, varm vinterkåbe — hun kunde ikke mere vise sig i skolen med den gamle, så slidt var den — og dette kostbare stykke havde slugt alle deres spareskillinger. Desuden var Lises øine nu så angrebne, at hun måtte søge doktor, og han skulde jo også ha et lidet honorar. Til fattiglægen vilde de ikke ty, så reducerede var de guskelov endnu ikke. —

Den dag blev der ingen „drømmetime“ i skumringen. Dertil var livets krasse virkelighed trådt fru Strand for nær. Lise tændte straks ved mørkets frembrud lampen. Moderen sad i sofaen, med tåreløse, anstrengte øine, rugged på sig og gned de lange, tynde fingre mellem hverandre som hun pleied.

„Noget må vi finde på!“ gentog hun gang

på gang for sig selv, idet hun mekanisk trak trådene ud af det gamle plaid, hun havde lagt over sine knæ. „Noget må vi finde på!“ — og dog fandt hendes stakkers, forpinte tanke ikke et eneste lyspunkt i mørket . . .

Lise, der havde tat et hækletøi i hånden, (det fine broderi tålte hun ikke mere for øinene) sad henne ved bordet og gråt, men hendes tårer flød så stille, at ikke moderen hørte det. — Og så hækled hun videre — gråt og hækled . . .

„Lad os gå tilsengs!“ sa fru Strand allerede kl. 9. „Hvad skal vi sidde her og brænde lys for til inden verdens nytte? Morgendagen vil bringe råd, skal du se.“

En pause.

„Om vi talte med Benjamin, mor?“ sa Lise frygtsomt.

„Er du gal, barn? — Det kunde optages forkert — som et påtrængende tiggeri. — Benjamin har jo desuden blot sin knappe gage, hvormed han skal forsørge sig og moderen. Med sin beste vilie kan han ikke være os til nogen nytte.“

Lise sukked . . . Naturligvis havde moderen ret. Og dog — hun havde fundet en trøst i den tanke at betro sig til Benjamin — han var

jo broderens gode ven. Bare at tale åbent og fortroligt med Benjamin om sagen, vilde været en lettelse — Benjamin var så snil — Og i sin egenskab af forretningsmand kunde han måske give et godt råd . . . Om de f. eks. tog op et lidet lån i en bank? — Men dertil skulde der kautionister — og hvem vilde vel gå god for dem?

Hverken moderen eller Lise sov meget den nat. Begge holdtes vågne af uroen for Ole . . .

Ud på morgenstunden, da en grå lysning trængte sig gennem gardinet og skolegutterne oppe på kvisten allerede begyndte at røre på sig, fik Lise en idé, der måtte være sendt hende af vorherre selv.

Om hun solgte sine få smykker? Venskabsringen med de blå bondeperler var der liden stas ved — men den guldbroche, hun havde fået til konfirmationen, måtte dog ha' en værdi af 6—8 kr. Og så havde hun jo det fine halsbånd af koraller, som Ole engang havde foræret hende, da han kom hjem fra Tyskland på sommerbesøg — Disse koraller kosted vist ikke så lidt — for de var ægte, det havde Ole selv sagt hende. — Det gamle sølvarmbånd,

hun havde arvet efter bestemor, vilde hun også sælge . . .

Den sum, der indkom, vilde vistnok bli liden — men dog var det bedre end slet ingenting at sende Ole.

Morgendagen bragte desværre ikke fru Strand nogen trøst. Hun var ligeså rådløs og nedslået som dagen før. — Hver gang, hun på sin rastløse vandring gennem værelset passerte klaveret, stansed hun og pudsede det omhyggeligt med sit lommeværktøj, idet hun drog et hemmeligt suk. Det var som hun i sit stille sind tog afsked med det . . .

Lise forstod, hvad moderen tænkte på — og betragtede hende bedrøvet.

I skumringen listede Lise sig bort fra moderen og løb hen til den gamle Simonsen, der handlede med antikviteter. Sine få værdigenstande havde hun pakket ind i en liden papir-æske, som hun holdt skjult under kåben. Med klappende hjerte og ånden i halsen stod hun et par minutter udenfor butikken, inden hun fik mod til at gå derind. Det gjorde hende så ondt at skilles fra disse småting; der knyttede sig til dem alle en kær erindring . . . Oles koraller blev hende dog det tungeste at gik fra sig, de klædte hende

desuden så godt til den blå kjole . . . Som en krans af røde, friske bær lå de om hendes hals . . . Det havde Benjamin engang sagt hende.

Gamle Simonsen kasted et flygtigt og ringeagtende blik på æskens indhold. Den stakkers Lise blev ganske rød i hodet. Og da han så med en barsk mine spurte hende om, hvor hun havde fået disse sager fra, blev hun endnu rødere og fik undseelsens tårer i øinene. Han mente da vel ikke, at hun var en tyvekvinde. Det var jo altsammen hendes egen ærlige eiendom.

Gamle Simonsen påstod, at sagerne havde slet ingen værdi — men for at tjene jomfruen, der var så ung og sød, vilde han gie hende et par kroner for „hele skrapet“. — Han kom sandsynligvis ikke til at tjene en øre ved den handel.

Lises dybe skuffelse rørte ham ikke . . . Han stod der med sit lange hvide skæg og hår som en gammel, umedgørlig patriark. Under de buskede grå bryn stak speidende frem et par sorte, listige øine . . .

Med skælvende fingre putted Lise igen sine fattige smykker ned i æsken. Det var håbløst at ville indlade sig med denne mand, det begreb

hun. Totre kroner var hende til ingen nytte. For en slig spotpris vilde hun heller ikke skille sig ved Oles koraller og den dyrebare konfirmations-broche.

„Hør engang, jomfru! „råbte antikvaren efter hende — men hun iled bort fra butikken, med sin skat i hænderne, uden engang at sige farvel. —

Da moderen og Lise næste dag sad ved det tarvelige frokostbord, sa Lise pludselig:

„Mor, nu er der allerede gået tre dage siden vi fik Oles brev.“

„Ak, ja, barn — og endnu er vi ikke kommet videre. Jeg har grublet, så at jeg er nærved at bli tosset, men kan ikke øine nogen frelse.“

Fru strands sløve, rødrandede øine stirred mørkt hen for sig.

„Vi har jo ingen kostbarheder at sælge,“ fortsatte hun, „og reise et lån i banken mod vekselobligation nytter heller ikke. Vort lille hus er allerede betynget med flere prioriteter.“

Lang pause. —

„Vi må sælge pianoet, mor,“ brast det så ud af Lise.

Fru Strand løfted sit trætte hode og

betragtet, ikke uden smertelig overraskelse, datteren.

„Og det siger du, Lise — du, som . . .“

„Der er ingen anden råd, kære mor.“ — Lise havde gråten i halsen. „Skulde det gå os bedre i fremtiden, så kan vi jo købe os et nyt — inden Ole kommer tilbage og opdager sammenhængen. Ialfald kan vi leie et, sålænge Ole er hjemme.“

Der blev igen en pause. De to kvinder sad hensunken i sin sorg og så stille på hinanden . . . Så reiste Lise sig på tåspidserne, gik hen til moderen og strøg hende taust over det tynde, grånede hår . . .

Derpå klædte Lise sig på og gik til sin skole for at udføre sin daglige gerning. Moderen sad ubevægelig i den samme stilling, det var som om hun ikke havde mærket Lises tause kærtegn . . .

Men på veien til skolen kunde ikke Lise få moderen og klaveret ud af tankerne. Det gamle klaver og moderen hørte ligesom sammen . . . Hun havde spillet på det i sin barn-dom og bragt det med fra sit forældrehjem . . . Og nu skulde de skilles ad — for bestandig . . .

Klaveret solgtes underhånden til bager Rogland, der vilde gie 200 kr. for det. Hans eneste datter, den lille Ane Sofie skulde nemlig lære at spille, men havde intet instrument. Dette havde Lise fået opspurt, og var så selv gået hen for at tale med den snille, rige bagermester, der var enkemand og meget forelsket i den lille jentungen sin. — Hvis pianoet var blit solgt på en auktion som den upraktiske fru Strand foreslog, havde de kun fået en spotpris for det.

Så oprandt den skrækkelige dag, da pianoet skulde afhentes fra sin gamle æresplads i hjemmet og gå over i fremmede hænder . . .

Lise havde under et og andet påskud tat sig fri fra skolen, så vigtig og alvorstuld forekom begivenheden hende . . .

Fru Strand var i et nervøst oprør hele dagen . . . Hun søgte at dølge sin sindsbevægelse for datteren — uden at det dog lykkedes hende at narre Lise, hvis kærlige barne-instinkt så skarpere end hendes svage øine . . .

Moderen var ikke i ro et øjeblik . . . Snart var hun ude i køkkenet, så oppe på kvisten, i gutternes tomme kamre (på denne tid af dagen var gutterne i skolen) så ned i værelset

igen . . . Hun klinte ansigtet mod ruden og keg nedad gaden, mens nervøse ryk fo'r gennem hendes legeme . . . Snart måtte bagerens folk være her —

Så faldt der med ét hvile over hende . . . Høitidelig åbned hun klaveret . . . Hun vilde spille på det — for siste gang.

Stille rørte hun tangenterne, stille og ligesom klagende listed sig tonerne frem — stille som i en sygestue, hvor der ikke må falde stærk tale . . .

Og så begyndte hun at synge dertil, ganske lavmælt, med en spinkel, rystende stemme, der engång måtte ha været smuk. Stemmen havde endnu i de dybe registre nogle toner, der klang vakkert . . . Først sang hun en gammel salme, som hendes forældre havde holdt såmeget af, siden en barnevis, hun havde nynet for Ole og Lise, da de var ganske små . . .

Lise stod skjult inde i sovekammeret og følte sit hjerte vokse i brystet ved at høre klaverets svage, sitrende tone og moderens tynde, bævende gammelkonestemme, der nu og da knak over som en streng, der er for høit spændt . . . De tilbagetrængte tårer dirred i hver tone . . .

Lise forstod, at moderen nu sagde farvel for stedsse til det gamle, kære arvestykke, der som en tro kammerat havde fulgt hende gennem årene . . .

Pludselig lød der rå, støiende mandfolketrin ude i gangen, — og det banked brutalt på døren . . .

Bagerens folk, et par kæmpestore arbejdere, var der for at gribe sit lovlige bytte.

Fru Strand, der var blit ganske blek, stilled sig op foran instrumentet som om hun vilde beskytte det mod en eller anden overlast. Lise hviskede et par advarende og kærlige ord til hende . . . Så lagde fru Strand endnu engang sin hånd ligesom kærtegnende henover klaveret — og lod med et suk folkene ta det.

Med et kraftigt tag rykkede de instrumentet bort fra dets plads og bar det ud af værelset, gennem de åbne døre, ned mod arbejdsvognen, der ventede udenfor huset . . .

Klaveret tørnede mod et hjørne ud i den snevre korridor og gav en svag, jamrende lyd —

Fru Strand, der havde stået som uden samling, fo'r nu op og løb nu hurtigt ud på trappen . . . I det samme forsvandt klaveret gennem gadedøren — og fru Strand brast pludselig i gråt derude på trappegangen . . .

Hun mindtes de første spilletimer, hun havde givet Ole, inden han endnu fik nogen ordentlig lærer — Bitteliden, lyslokket og rødkindet sad han der, usædvanlig alvorlig, ved hendes side og forsøgte at finde melodien. Undertiden slog hun ham i utålmodighed over de små, buttede barnefinger, når han gentagende tog fejl af en node . . . Ak, at hun havde hjerte dertil — nu kunde hun ikke selv fatte det — At hun havde hjerte dertil!

Lise tog moderen blidt ved armen og førte hende tilbage til stuen.

Men hvor stuen med ét var blit tom og underlig stor, nu da klaveret var borte . . . Der mangled noget, som ved gammel vane var hjertet dyrebart . . . Det var som om man havde båret bort en kær afdød — og ladt det tomme rum og savnet bli tilbage . . .

Lise flytted sagte, ubemærket af moderen, en af de gamle stråstole hen på klaverets plads. Pynte gjorde den visselig ikke — men den fyldte ligesom lidt ud, syntes hun.

Men næste dag afgik et frankeret brev til „Herrn Ole Strand, Schellingstrasse 15. München.“

Benjamin arbeided imidlertid som en træl på kontoret — og stjal sig til at digte i sine fritimer. — Ingen begivenheder greb med fart ind i hans regelmæssige, provinsielle liv . . .

Hver søndag ledsaged han som tidligere moderen til kirken, og spaserte siden med hende ude paa næsset. De lange vinterkvælder læste han ofte højt for hende af et eller andet digterværk, som hun ikke forstod — men lige glad var hun. At høre hans velsignede stemme var hovedsagen for hende, som hun sad der i sit varme, koselige værelse, med strikketøiet i hånden og halvsov, mens det henne på ovnen brasede og duftede af æblerne, der blev stegte . . .

Ole var holdt op med at skrive til Benjamin, hvad der bedrøved Benjamin meget. Denne korrespondance med vennen var hans eneste forbindelse med den store, deilige verden derude, som han fremdeles i sit hjerte længtes efter —

en længsel, der grov sig ind som et sår, da han aldrig talte om den hverken til moderen eller til andre.

Mens Benjamin blev mere og mere mager, tog moderen til i tykkelse og velvære.

„Jeg har vist for gode dage,“ sa hun spøgende og kasted et kærligt blik på sønnens bleke, alvorlige ansigt. Og så gik hun ned i kælderens og hugged ved en halv times tid, så splinterne fløi omkring hende. „Det skulde nok kurere én for fedtsyge,“ sa' hun.

Når Benjamin så moderens velnærede skikkelse, måtte han ofte smile melankolsk — og han trøstede sig over sit eget forfeilede liv ved at være vidne til hendes tilfredshed. Hun følte slig rørende glæde over sit lille, velordnede hjem . . .

Hans offer af sin kunstnerfremtid havde da ikke været ganske spildt.

Undertiden irriterede hun ham dog, når hun gik der i stuen og kagled som en gammel, briskende høne, der har lagt sine reglementerede æg og har al grund til at være såre fornøiet med tilværelsen — eller når hun i overdreven moderlig ængstelse tripped om ham, uden al grund bekymret for hans helbred, forkælende

ham og snakkende ham efter munden som var han et lidet uvittigt barn . . . Da måtte han ofte tvinge sig for ikke i et anfald af misnøje at slynge ud sin undertrykte kunstnersjæls hemmelige anklage mod hende og mod livet, der bedrog ham for hans dyreste eie . . .

En digter døde langsomt i ham — han vidste det — og kunde sige sig det selv uden pralen . . . En tone, der var bestemt til som en liden, men ægte melodi at klinge med i det store orkester! . . .

Moderen skulde blot ane, hvad dette hendes materielle velvære havde kostet ham. — Desværre var han ingen Ole, som lod sin mor i stikken — for at „følge kaldet“. Han var ulykkelig nok til at eie et hjerte og til at huske på noget, som hed sønlig pligt . . .

Ja, dette „kald“, bare nu Ole var rigtig viss på det! — Spørgsmålet var, om vennens begavelse var betydelig og sjelden nok til at leve for den alene? Benjamin havde i den siste tid sine små tvil . . . Ialfald dyrked ikke Ole sit talent nok . . .

En sjelden gang mødte han Lise på gaden. Da gik de stille sammen og talte om hendes bror dernede i München — et kapitel, som de

aldrig kunde bli ked af, og som i sin enkelthed for dem var uudtømmeligt.

Sist, han så Lise, bar hun en sort silkelap over det høire øie — og havde en meget nedslået mine . . . Han fandt hende dog mere indtagende end nogensinde . . . Det var en hellig søndag . . . Hun kom fra kirken ligesom han og bar sin salmebog i hånden. Hans mor holdt sig på grund af en let forkølelse hjemme denne dag — så de to unge heldigvis blev ene.

Efter at ha hilst på Lise, spurgte han, hvordan det stod til hjemme. „Mor tålte ikke at gå ud i denne kulden,“ svarte hun, „hun var lidt dårlig.“ — „Det var også hans mor desværre“, sa' han, „ellers havde hun fulgt ham.“ — Så fortalte Lise ham om sin øienlidelse, som straks havde vakt Benjamins deltagelse. Doktoren havde beroliget hende med, at det ikke var farligt og at det snart vilde gå over. —

Fortroligt samtalende gik de udover mod næsset, hvorfra de kunde se sjøen. Med det fine, blonde hoved ludende mod den ene side, med små, blufærdige skridt og salmebogen i hånden gik hun ved hans side . . . Der var så mange kirkefolk idag ude i det klare vinterveir

— og en ung pige kunde ikke ta' sig iagt nok for folkesnakket. Hvem kunde desuden vide, at hun havde en viss ret til således at spasere alene med ham, uden sin mors ledsagelse — at han var hendes brors beste ven?

Der var så deiligt og frit der ude på næsset. Blæsten, der lekte med hendes slør, generte hende slet ikke . . . Det var en af disse friske snehvide vinterdage med sol og klar, blå himmel, som er forholdsvis sjeldne på vestlandet . . . Lises varme ånde trængte sig synligt som en duft ud gennem sløret i den kolde, klare luft, og det faste snedække skreg og sang under trykket af hendes små galoger.

Benjamin keg udover mod syd, hvorfra vintersolen lyste ham stor og rødlig imøde . . . Snefonnerne på veiens side kastede i sollyset blålige skygger — og de tynde birketræer derborte havde krystalliserede grene, der strålte som sølvfiligran, i et eneste glimmer . . . Fra en bakke i nærheden lød jublende skrig af smågutterne, som øved sig i at løbe på ski nedover — og langt borte fra, nåed et ekko til dem af ringlende kanebjelder . . .

Benjamin stansed og trak dybt ånde — han følte sig så inderlig veltilmode i Lises nærhed.

Da veien nu gik opover og føret var glat, bød Benjamin Lise armen. Hun tog den ængsteligt, idet hendes lille, fine ansigt rødmed under sløret . . . Som en skræmt fugl så hun sig om . . . Heldigvis var de alene i øieblikket . . . Ingen observerte dem —

Også Benjamins hjerte banked . . . Det var da dristigt af ham at by' hende armen . . . Hvor mon han fik den courage fra? Han undred sig over sig selv —

Men da veien blev lidt bedre, slap Lise hans arm. Bare ikke nogen havde seet dem i en sliq fortrolig stilling! — Man kunde let begynde at sige, at de var forlovede — Her i småbyen kunde man ikke være nok forsigtig —

„Har De havt brev fra Ole fornylig?“ spurte så Lise.

„Nei, det er nu en tid siden, jeg har hørt fra ham,“ sa Benjamin — og der gik som en sky over hans hidtil så glade ansigt.

„De må ikke være sint på ham for hans taushed — han er nu engang en dårlig brevskriver,“ sa Lise, der mærked Benjamins forandrede udtryk. „Og han har så frygtelig travlt netop nu. Tænk bare, at han vil gie en concert for egen regning — en concert, hvor hans

egne kompositioner skal opføres! — Det er næsten utroligt!“

„Ole har lykken med sig,“ sa' Benjamin stille, mere for sig selv end til hende.

„Han har også været i middag hos en af de gamle professorer — Det må jo regnes for en stor ære — Mor er også så glad derover — De ved, hvor hun elsker Ole — „Når Ole har det godt, så er alt godt,“ siger hun bestandig.“

„Ja, slig er mødrene — kunstner-mødrene!“ svarte Benjamin. „Man kunde skrive en hel bog om dem.“

Da veien påny blev glat — gutungerne havde lavet en „skreiebakke“ i midten af den — vilde Benjamin igen by' hende armen. Men dennegang modtog hun den ikke — hun påstod smilende, at hun godt kunde klare sig selv.

— De skiltes omsider udenfor fru Strands hus. Benjamin stod underlig tankefuld tilbage, efter at Lise var smutted ind ad døren. Han havde havt slig lyst at byde hende indom i madam Grøns konditori på en kop varm chokolade og kager. — Men han fik ikke anmodningen over sine læber — hun kunde måske ta det fortrydeligt op — og nu var det for sent.

Selv holdt han af kager og søde spiser, han var så ung og var igrunden lidt af en slikmund. Og Lise vilde havt så godt af noget varmt i denne kulden — Derinde i madam Grøns lune kabinet kunde man også sidde så uforstyrret og snakke så fortroligt med hinanden —

„Hurra!“ råbte Ole, da det tykke, bayerske postbud, der ligned en øltønde på to bén, bragte ham et rekommanderet brev hjemmefra.

200 Rigsmark! — Hvor havde dog den gamle skrabet disse penge sammen fra? Han havde forresten ganske glemt, at han havde indviet moderen i sin pengeknibe — Hun havde nok lidt på kistebunden, lod det til — hendes affærer gik bedre end sønnen anede. — Nå, gudskelov for det!

„Å gud velsigne hu' gamle mor,
som går på gulvet og stuller“,

nynned han i tankeløs glæde — og læste så brevet op igen.

Dette brev var et lidet kunststykke af forstilling og moderlig ømhed. Fru Strand berørte ikke sine personlige sorger, sine bitre savn med et eneste ord — hun havde kun alle gode, fromme ønsker for sønnens held . . . Trods sin

huslige misére forsøgte hun endog et par steder at anslå en munter, skæmtende tone for rigtig at lede ham på vildspor . . . Det eneste, hun klaged over, var veiret — men det gjorde hun altid, mente Ole. Det var en gammel vane hos hende og betød ingenting.

Lise havde tilføiet en liden kærlig efterskrift og hilste ham fra Benjamin. Hun turde ikke, på grund af sine dårlige øine skrive så meget.

„Den gode Lise!“ tænkte Ole rørt — han holdt oprigtigt af denne sin eneste søster. „Men mon hun ikke læser for mange romaner ved det skadelige lampelys?“

Han havde havt det svært knapt de sidste uger — og denne tagen på kredit allevegne pinte ham over al måde. Han blev ganske nervøs — han som ellers ikke vidste, hvad nerver var . . . „*Gesunder mensch ohne geld ist halb krank*“ havde Goethe sagt — og Ole måtte nu af en egen sørgelig erfaring indrømme, at Goethe også på dette område var en stor menneskekender . . .

Men gudskelov nu var denne plage forbi, takket være moderen, og han behøved ikke længer at suge på labben. Han havde mynten . . . Med et smil klapped han sin velfyldte tegnebog . . .

Hvordan skulde han nu feire denne dag rigtig? For feires skulde den! Først måtte han hen på en restauration og spise en fin middag — hvad han ikke havde gjort på længe, han havde for det meste levet af pølse, brød og øl — og så vilde han måske slutte dagen i Residens-theatret, hvor der gik et nyt stykke af Paul Heyse.

Plystrende, pyntet i sin beste dragt og med hatten på snur, forlod han sit hjem . . . Foruden den så velkomne remisse havde han også en anden grund til at være oprømt . . . Han havde netop fuldendt en større komposition, som han længe havde været sysselsat med. Og han var — hvad kunstnere så sjældent er — såre tilfreds med sit værk. Han var forud viss på, at det vilde slå an hos publikum, hvis det blev opført i Leipzig som meningen var. Ialfald hos kendere. Det store publikum foragtede han eller gav sig mine deraf.

Lekende, under en lykkelig inspirations indflydelse, havde han undfanget denne nye sonate, lekende havde han udarbejdet den, trods dens vanskelige teknik. Ole var nu engang et søndagsbarn.

Til middagen forlangte han i dagens anled-

ning istedetfor øl en flaske gammel vin. Den smagte ham ypperlig . . . I tankerne drak han en skål for sin „gamle“ derhjemme og for søster Lise, og glemte heller ikke at mindes sin nye komposition. Også den fik et leve!

Ak, om han i dette øieblik som han sad der i den fine kafé, mæt og god, med blussende ansigt, fuld af fysisk velvære, med cigaren i munden, og det fyldte vinglas foran sig, pludselig havde kunnet se moderens plyndrede dagligstue derhjemme — og de to bleke, kummerlige kvinder, som trøstesløs sneg sig om i den! . . . Mon ikke da hans glade stemning havde tat flugten, forfærdet som Macbeth ved synet af Bancos ånd? —

Eller om han havde vidst, at hans stakkers søster Lise behøved mindst et par uger for ved sit broderi om kvælden at fortjene en såpas stor sum, som denne ene flaske vin kosted, han nedskylded i et nu — —? Mon ikke da druesaften vilde forvandlet sig til bitter bæreme i hans mund?

Ole var jo ikke fordærvet, tværtimod — han var kun letsindig, uden omtanke, flagrende og fordringsfuld som et barn . . . Og som barnet

rørtes han let — og glemte let. Som vinden leker med kjernets overflade, og kruser det svagt, uden at nå bunden, således modtog han af livet kun flygtige og svævende indtryk . . .

Af theaterbesøget blev der ikke noget den kvæld. Han havde nemlig det held at møde Kathi i Maximilianstrasse, byens fashionable strøg og mest besøgte promenade, hvis friske snelag strålte i skæret af gaslygterne. Kathi havde mistet sin plads i „Kafé Probst“; hun var dårligt klædt, men havde beholdt sit gode, gamle Münchener-humør.

De besluttede at supere sammen hos Schick. Men først vilde de spasere en stund i de livlige, menneskefyldte gader. De havde jo tiden for sig. Kathi trak ham hen til hvert andet oplyst butikvindue . . . Især beundred hun juvelerernes og modehandlernes glimrende udstillinger — Og så var der en bundtmager, som havde slige fine ting, deriblandt bjørneskind fra Norge — ægte norske bjørneskind. Kunde ikke det friste ham?“ spurte hun leende. De måtte endelig gå derind.

Det endte med at Ole måtte følge med hende ind i bundtmagerens butik . . . Kathi havde i

vinduet fået øie på en muffe, som han endelig måtte købe til hende . . . Den var så fiks og moderne, koket pyntet med en liden silkesløife — og den muffe, hun nu havde, var så gammel og styg, at hun skammed sig over den.

Ole skar en grimace, da han hørte prisen — men der var nu ingen råd for det. Kathi havde forelsket sig i muffen, og han havde lovet hende den.

Han betalte med et suk, hvad den kosted — moderens penge fik hurtigt ben at gå på — og lukked med et suk tegnebogen; men da de var kommet udenfor på gaden og Kathi trak ham ind i et mørkt portrum, hvor hun lidenskabelig slog begge armene om hans hals, og med et kys takked sin „norske bjørn“ for gaven, så svandt straks hans øieblikkelige ærgrelse.

Hvor hun dog var ubeskrivelig sød, den lille Kathi! — Hun skulde få hundred muffer af ham, hvis hun forlangte det.

— Volds grav havde han slet ikke besøgt siden begravelsesdagen. Den stakkers digter, der døde så ung og uforstået, var ganske forsvunden fra hans tanker . . . Han mindtes ham kun, når madam Meiszling en enkelt gang be-

søgte ham, klaged sin nød for ham og spurte ham urolig om, hvor hun egentlig skulde henvende sig for at få sit tilgodehavende . . . Gaves der ikke et norsk konsulat, som hun kunde henvende sig til? Der måtte da være lov og ret også for hende — — —

Med fru Strand gik det ned ad bakke for hver dag. Lise iagttog bekymret, hvor sløv og gammel moderen blev. Hun blev ligegyldig for sin påklædning — hun, der før var properheden selv — og hun husked ingenting mere. Alt løb surr i hendes stakkers værkende hoved . . . De små pensionærer lod hun nu skøtte sig selv. Følgen var, at de, istedetfor at læse sine lekser oppå kammeret om kvælden, nu fløi om på gaden og gjorde naboerne allehånde spillopper.

Der var kun én ting, som nu formåed at sætte liv i fru Strand for et øieblik — og det var brev fra Ole. — Men desværre skrev Ole så sjældent og så kort. Og hans breve var heller ikke altid af opmuntrende indhold.

I skumringen drømte hun nu ikke mere sine lyse drømme om at Ole var blit organist ved domkirken, og at hun sad som bestemor i hans deilige hjem, der var fuldt af småbørn,

som klynged sig kærligt til hende ... Ikke fordi hun på nogen måde havde tabt troen på Ole og hans lykkestjerne — langt fra — men hun havde ligesom tabt evnen til at glæde sig over disse tomme og fjerne fremtidsbilleder ...

Hun var simpelthen træt, træt til døden ... Kom lykken nu og banked på, så kom den for sent, det følte hun.

Årelang modgang af forskellig art, madstræv, ydmygelser og næringsssorger — og ikke mindst hendes stadige kamp for midt i fattigdommen at bevare det ydre, fornemme skin af borgerlig velstand, havde før tiden bøiet og ældet hendes engang så fine og ranke skikkelse ... Nu havde hun opgivet kampen, kræfterne svigted hende ... Hun vilde ikke mere, hun kunde ikke mere, hun håbed intet mere ...

Hun var færdig —

— En dag måtte hun gå tilsengs, så dårlig var hun. Benene vilde ikke mer bære hende. Doktoren blev i en hast hentet — og Lise skalv ved hans alvorlige mine, der spåed så lidet godt.

Det var en almen svækkelse, en gradevis svinden af livskraften. Maskinen var udslidt — og vilde ikke funktionere mere.

Uden smerte lå fru Strand der, tynd og afpillet i sin hvide natdragt, omhyggeligt pleiet af Lise, der gik og brød sit hoved med, hvordan hun skulde skaffe moderen den styrkende næring, bouillon, kylling, portvin, som doktoren havde foreskrevet.

Men fru Strand savned intet — hverken kylling eller portvin — bare hun fik lov at ligge uforstyrret i sin varme, gode seng, og hvile sine trætte lemmer, hvile sig rigtig ud — Hun lå der i en behagelig døs, uden at tænke, uden at bekymre sig om noget . . . Med husholdningen og skolegutterne, hun havde i logis, fik det gå som det vilde . . . Hun kunde ikke mere . . .

Et sælsomt, rent animalsk velvære greb hende ved at ligge der mellem de bløde puder . . . Denne gode, velsignede hvile! . . . Det var som en ferie for hende, denne sengeliggeren — en ferie ovenpå de rastløse arbejdsår, fulde af madstræv og næringsсорger . . . Kunde hun bare få hvile for bestandig — aldrig reise sig mere —

Men hvis hun nu gik bort, hvad skulde der så bli' af stakkers Lise. Ole vilde nok klare sig, mente hun, selv om han ikke blev organist

ved domkirken, som hun havde villet det — men den stakkers Lise —! Hvad skulde der bli at hende? Hun, der var så stille, fin og blyg som en blomst, aldeles uskikket til at optage kampen med den hårde, følelsesløse verden —

Og fru Strand kendte med ét samvittighedsnag ved at mindes alt, hvad Lise havde været for hende . . . Lise havde ydmygt budt hende sin datterlige kærlighed i fulde skåler — men moderen havde ikke rigtigt skønnet på gaven — ja, ofte havde hun endog været uretfærdig og fordringsfuld ligeoverfor hende. Det faldt ligesom af sig selv, at Lise skulde være snil og opofrende — hun var kvinde. Af datteren kræved hun alt — af sønnen derimod intet, denne fjerne søn, som hun uden forbehold havde skænket hele sit hjerte og som hun nu lå der og hemmelig længtes efter . . . Blot se ham én gang til, — en eneste!

Hun kaldte Lise hen til sengen, og klappede hende med sin kraftløse hånd over håret, idet hun hviskede: „Gud velsigne dig, Lisemor!“

Lise blev angst. „Bare hun ikke dør fra mig!“ tænkte hun foruroliget ved moderens kærtegn, der var så sjældent. Hun holdt usigeligt

af sin mor — og havde aldrig følt, at moderen i sit hjerte gjorde nogen forskjel på hende og Ole . . . Hun syntes forresten i sin beskedenhed, at det var så naturligt, at alverden foretrak Ole, der var så vakker og begavet . . . Hun var ligeså stolt af ham som moderen var —

Fru Strands sygdom trak ud — og ingen penge var der i huset og spisekammeret var tomt. Lise vidste hverken ud eller ind, hun var ganske fortvilet . . . For at skaffe de første fornødenheder tilveie, havde hun først måttet låne af fru Schneider, der boed nedenunder (lånet blev at fradrage den fremtidige leie) siden havde hun pantsat en del af sit tøj . . . Med gru så hun fremtiden imøde — Hver dag bad hun til vorherre, at han igen måtte gøre hendes stakkers mor rask —

Skulde hun skrive til broderen og fortælle ham, hvor sørgeligt det stod til her hjemme? Var det ikke endog hendes pligt at gøre det? Ole burde få hele sandheden at vide — ellers vilde han måske senere bebreide hende at hun havde fortiet den og berøvet ham leiligheden til at hjælpe og trøste dem —

Lise fjerned sig en stund fra moderen for i sideværelset at affatte sit brev til Ole. Da

kaldte moderen på hende med sin svage, milde røst. Det var som om hun aned Lises forehavende.

„Hør, Lise! — Hvis du skriver til Ole, skal du ikke nævne for ham, at jeg er alvorlig syg og må holde sengen . . . Jeg vil det ikke på nogen måde . . . Du vil blot bedrøve gutten min uden al nytte . . . Han forstyrres i sit arbejde — i alle sine store kompositioner, som engang vil gøre hans navn berømt — Kanhænde får han endog den forrykte idé straks at ville reise hjem til mig — for den gutten kan finde på det utroligste — han er jo så snil og god som dagen er lang . . . Men jeg vil ikke, forstå du, at han skal afbryde sine vigtige studier for min skyld — og kanhænde ødelægge hele sin fremtid —“ udbrød hun med hævet stemme. „Hører du Lise! — Jeg vil det ikke på nogen måde.“

Lise lovt modstræbende moderen alt. Det næsten færdige brev til Ole skrev hun nu om igen med sin sirlige gouvernante hånd. Hendes første brev var et langt, rørende skriftemål fra hendes stakkers forpinte hjerte — det andet blev kort og konventionelt og meddelte broderen foruden enkelte smånyheder, at „alt stod vel til herhjemme.“ Mor var lidt upasselig, tilføied

hun i en efterskrift, hvad hun så ofte var om vinteren, men det havde ingen fare etc.

Lises eneste trøst i disse tunge dage var at tale med Benjamin, som flittigt besøgte dem og på alle måder viste sin hjertelige deltagelse. Han bragte den syge vin og fin frugt — og udbredte sig i lovtaler over Oles begavelse, hvad der lod til at styrke den syge mere end alle doktorens mediciner.

Madam Lunde kom også på visit. Hun havde sin søndagsstas på, hvori hun så dobbelt tyk og trivelig ud, og havde med sig en kurv med en hvid serviet over, hvori „noget styrkendes“, som hun selv havde lavet. I kurven fandtes foruden den berømte „sildesalat“, et fad vingelé og flere andre delikatesser.

Fru Strand var jo mor til hendes Benjamins beste ven — og det måtte den snille madam Lunde altid erindre . . .

Fru Strand, der tidligere havde været så fornem reserveret ligeoverfor den tarvelige madam Lunde, modtog hende nu med en taknemmelig blidhed, der var helt rørende.

„Bare hun ikke er feig!“ tænkte madam Lunde og tørred ubemærket sine øine med bag-

siden af sin hånd. „Dette ligner hende ikke — hun er jo aldeles forandret.“

Men Benjamin var ikke blind for alle de mærker på nød og fattigdom, som for tiden præged fru Strands hjem . . . Så tomt og uhyggeligt havde det aldrig været før . . . At klaveret var borte, havde han straks bemærket, og han gættede grunden dertil — Han vilde så gerne yde hjælp — han havde netop sammensparet en liden sum, bestemt til en Hardangertur i ferien næste sommer, men denne Hardangertur var jo ingen nødvendighed for ham, der gudskelov var ved god helbred . . . Samtidig frygtede han, der havde såmeget medfødt takt, at hjælpe damerne direkte — Han måtte undgå på enhver måde at krænke deres stolthed og selvstændighedsfølelse . . .

Når han så Lise sysle om moderens seng, blek og udmattet af huslig bekymring, af sorg og nattevågen, mysende med de blå, blide øine, som altid vilde undertrykke en tåre, blødte hans hjerte i ham . . . Hvad skulde han dog finde på for at være dem til nytte?

Endelig fik han efter lang pønsen en idé, som forekom ham heldig . . . Han gned sig i hænderne af glæde . . . Ja, denne idé var for-

træffelig — Med lethed vilde han kunne fordreie sin håndskrift — Hverken moderen eller Lise vilde kunne ane noget —

En morgenstund, da Lise var ulykkeligere end ellers — hun skulde hente medicin til moderen, men eied ikke en øre til at betale den med — banked det stærkt på døren. Postbudet, den gamle, joviale Jensen, trådte smilende ind.

„Her er et rekommanderet brev til fruén! — Behag at skrive under!“ — Og han rakte sin bog frem.

Lise var blit ganske rød og forfjamsket. Pengebrev til dem! Mon det ikke var en feil-tagelse? — I de sidste nætter havde hun rigtig-nok kun drømt om penge, hun fandt blinkende guldstykker på gulvet, og havde tilmed vundet det store nummer i lotteriet — men alligevel . . .

Med en hånd, der rysted stærkt, kvitterte hun for modtagelsen. Gamle Jansen hilste militært og gik.

Lise brød straks brevet, hvor en hundrekroneseddel var vedlagt.

„Ærede fru Strand! — I Deres afdøde mands velmagtsdage viste han mig store tjenester, som jeg ikke nok kan være ham taknemmelig for i hans grav . . . Da Deres mand på grund

af uheldige conjuncturer nødtes til at opgive sit bo, stod jeg i et privat gældsforhold til ham, som jeg dengang og desværre heller ikke senere har kunnet klare. Tillad mig idag med de beste ønsker for Deres bedring, ærede frue, at sende Dem dette ringe afdrag på min gæld. Når mine omstændigheder bedrer sig, vil De modtage mere.

En af Deres mands gamle debitorer.“

Lise meddelte straks moderen brevet's indhold. Men fru Strand viste hverken tegn på overraskelse eller glæde, hun var så sløvet nu —

„Din far var så nobel, Lise, måske for nobel . . . Han hjalp alle, til han selv ingenting eied . . . Havde han været mindre godgørende, var han måske aldrig gået fallit . . . Brevet er jo ikke undertegnet med navn — men jeg ved nok, hvem det kommer fra.“

„Så?“ udbrød Lise nysgerrig.

„Ja, det er fra Vigeland eller Gulbrandsen — for begge disse kom meget i vort hus i vor velmagtstid — og begge skyldte din far penge — det ved jeg med vished.“

Hun var træt af den megen talen — og vendte sit hoved om mod væggen.

— Med stille tilfredshed bemærkede Benjamin, da han igen kom på besøg til Strands, at der i den huslige indretning var små tegn på forbedring. På det lille bord foran fru Strands seng stod en brikke med varm bouillon og æg — og Lise så ikke så nedslagen ud som tidligere. Hun smilte endog et par gange — ganske svagt — i samtalens løb, og vilde endelig nøde Benjamin til at smage på den fine portvin, som hun havde købt til moderen.

„Vi vil drikke Oles skål,“ sa' hun og så troskyldigt på ham.

Hviskende sad de sammen ved moderens sygeseng og snakked om den fjerne broder og ven ... Lise var lykkelig midt i sin ulykke, som hun sad der fortrolig ved Benjamins side ... Bare at se ind i hans lyse, gode, deltagende ansigt, var hende en kilde til en hemmelig fryd, som hun ikke kunde forklare sig ...

Det var sygestuens poesi, disse korte, hviskende møder med Benjamin ... Ofte sov fru Strand ind — og da var de to unge ganske uforstyrrede ... Talen døde hen ... De så hinanden i kærlig tavshed ind i øinene, mens de ængstelig lytted til den syges uregelmæssige åndedræt ... En gang greb Benjamin helt

umotiveret Lises lille, fine hånd og beholdt den flere sekunder i sin ... Og hun rødmed som en rose, men tog den ikke tilbage ...

Fra Ole kom der fremdeles intet brev ... Lise ventede hver dag forgæves ... Benjamin blev pinlig berørt af Oles vedholdende taushed, der under de nuværende forhold syntes ham en smule — hjerteløs.

Han var jo uvidende om, at Lise delvis havde skjult sandheden for broderen.

Og når nu Lise snakkede med den gamle stolthed om broderen og drog frem alle hans gode sider, var Benjamin ikke mere så vel-talende som før ... Det var ligesom dette thema ikke mere evned at begeistre ham ...

Oles sande karakter var nemlig efterhånden gået op for Benjamin ... Ikke uden smerte så han det ideale slør, han selv havde vævet, falde fra vennens skikkelse — og opdagede de virkelige træk. Han sloges af vennens store, om end naive egenkærlighed, af hans ligegyldighed for sine nærmeste og hans jagen efter tilfredsstillelse af sine egne lyster og luner —

Men ikke havde Benjamin hjerte til at rive Lise ud af illusionen ... Hun var så fattig, den stakkets Lise ... Hvorfor da berøve hende

det eneste, hun endnu havde tilbage, denne skønne, uryggelige tro på broderen?

— Doktoren kom nu ængstende hyppigt til fru Strand . . . Hun vilde ingen næring tage til sig og klaged over smerter for brystet og ånde-nød . . . Doktoren gav hende morfin — altid morfin . . .

Benjamin forstod nu, at fru Strand ikke havde langt tilbage . . . Med dyb medlidenhed så han på Lise, der snart skulde stå moderløs . . .

Hans sarte, frygtsomme elskov til hende var vokset sig stor som en drivhusplante her i sygestuens lumre luft . . .

Ole fortsatte imidlertid sit gamle, gemytlige kunstnerliv nede i München. Foruden remissen fra moderen havde han også modtaget understøttelse fra andre kanter . . . De rige venner derhjemme lod ham ikke i stikken.

Han havde „moret“ sig meget i den sidste tid, mere end hans legemskræfter og hans portemonnaie havde godt af . . . Men samtidig arbejdede han — det være sagt til hans ære — arbejdede med iver og lyst . . . Selv sviren og forvildelsen måtte tjene hans glade kunst . . . Mangen frisk, anakreontisk melodi havde taget sit oprindelige udspring fra et flygtigt elskovs-eventyr eller et muntert drikkegilde —

Juledagene var netop forbi. Ole havde undret sig over, at han ikke havde fået den sædvanlige julesending fra moderen. Ikke fordi han satte nogen særlig pris på disse tarvelige, hjemme-

lavede presenter — men han havde nu engang vænnet sig dertil.

Moderen sendte ham i reglen nogle solide strømper af tykt uldgarn, som hun selv havde strikket — de var forresten altid for store, fandt Ole — og en papæske, fuld af hjemmelavet bakkels, goderåd, pebernødder og småkager. — Lise pleied at forære ham lommelærklæder, hvor hun med megen flid og kunstfærdighed havde broderet initialerne til hans navn — og så et stykke fin sæbe eller et par strikkede hansker. Men iår kom der, som sagt, ingen sending.

„Det må være en tilfældighed — det betyder ingenting,“ sa Ole og søgte at døve sin hemmelige uro. „Hvis der var hændt en ulykke, havde jeg nok fået brev eller telegram . . . Ingen efterretninger er jo gode efterretninger“ —

Og da han havde en egen evne til at forjage hver tanke, der med forstyrrende tungsind vilde gribe ind i hans tilværelse, lykkedes det ham også at bli sin angst kvit. Snart havde han ganske glemt den udeblevne julepakke . . .

Efter ikke at ha skrevet hjem i lange tider, havde han til julen dog været hensynsfuld nok at sende moderen en hilsen, tilligemed et elegant julekort, hvorpå han havde tegnet nogle noder,

— et af motiverne i hans siste komposition. Han vidste, hvor en slig liden opmærksomhed vilde glæde hans mor og Lise —

— Idag var Ole i en særlig lys og oprømt stemning. Det var hans elskede Kathis fødselsdag — sit tyvende år fyldte hun efter eget sigende — og hun havde lovet ham som en stor udmærkelse at feire kvælden alene sammen med ham på hans eget værelse. Der kunde de ha' det så hyggeligt sammen — aldeles som to nygifte — havde hun spøgende hvisket til ham. Af erfaring kendte Kathi værtindens, fru Fiedlers, discretion.

Ole havde det naturligvis meget travlt i denne anledning. Han havde gjort flere indkøb til festen og gik nu nynnende omkring i sit værelse og så efter om alt var i orden til modtagelsen af hans „hjertes dronning.“

Det store bord, hvor ellers manuskripter, bøger og noder lå i vild uorden, var nu ryddet og prydet med en stor, blændende hvid damaskesdug, som han havde lånt af sin elskværdige værtinde . . . Og på den nye damaskesdug stod i den gamle vase af Meiszener-porcelæn en buket gule theroser fra Nizza, købt hos gartneren i dyre domme. Og ved siden af denne italienske

blomster-buket fandtes der vin samt frugt og kager i store skåler. Mange søde kager — for Kathi var en stor lækkermund.

Med en prøvende mine betragtede Ole sit arrangement . . . Den druerøde vin, der spilled i karafflens slebne sider, de gyldne appelsiner, rosernes fine, gule farve — alt virkede kunstnerisk og var en fest for øiet . . . Vasen fra Meiszen var nu et sandt pragtstykke — Gud ved, hvor hans værtinde havde fået fat i denne skat — En kender vilde opveie den med guld —

Og der i sølvpapirets indfatning lå de japanske cigaretter, som Kathi især brød sig om . . . De duftede så aromatisk, med en hilsen fra tropperne — og døved så sødt . . . De spredte som et blødt slør over hjernen, der holdt op at arbejde og blev uimodtagelig for smertelige indtryk — der var sikkerlig opium i dem . . .

Ved at se disse cigaretter, faldt Ole hen i et smilende, henrykt drømmeri . . . Han mindtes Kathi, hvor uimodståelig hun var, når hun røg — så ubeskrivelig indtagende i sin klodsethed. Hun forstod nemlig slet ikke at røge . . . Hun skar grimacer som en klown — så hostede hun smilende, med tårer i i øinene — undertiden prusted hun som en hest . . . Det var at le

sig fordærvet over — Galest gik det dog, når hun vilde efterligne ham og forsøgte at få røgen ud gennem næsen . . . Asken strøed hun overgivent over hans klæder, når hun ikke foretrak at benytte hans fine, rene nodepapir, eller hans nye hat som askebæger . . . Det virkelige askebæger, som stod ligeforan hendes lille stumpnæse, benytted hun aldrig.

Den dejlige, morsomme Kathi!

Han lagde mere ved i ovnen, at der kunde være rigtigt varmt til hende. Hun var nu altid så fin og kuldkær —

Atter kasted han et mønstrende blik over værelset. Var belysningen tilstrækkelig? Om han foruden lampen tændte de to sølvstager med vokslysene derhenne på konsolen? — Ja, nu tog alt sig bedre ud — Farven i de mørkerøde vintergardiner foran vinduerne trådte frem af dunkelheden . . .

Mangled der endnu noget? — Det var sandt — Hvor kunde han dog glemme parfumen?

Han hentede en ægte flaske eau de cologne frem af sin skuffe, og sprøited endel af dens indhold udover den glohede ovn — En frisk, behagelig syrlig duff fyldte straks hele rummet. Så satte han flakonen på bordet, foran Kathis

plads . . . Kathi holdt såmeget af parfume — og hun mored sig med at slå eau de cologne bag hans skjortekrave nedad nakken på ham, så det douchede isnende langs hele ryggraden. „Det var så godt for nerverne,“ påstod hun, det havde en ung mediciner fortalt hende . . . Og siden måtte han gøre hende den samme tjeneste, mens hun lo og hvined som en besat.

Ole stansed foran speilet og betragted nøie sit eget billede . . . Ja, hans toilette var ulasteligt — og han så godt ud — én skulde ikke tro om ham, at han havde sviret på det siste — Men han vilde dog ta' et lyst silkeslips på istedetfor dette sorte . . . Lyst klædte ham så godt, sa' altid Kathi. — Den smigrerske!“

Efter at ha' foretaget denne lille ændring ved sin dragt, drev han febrilsk op og ned ad gulvet i den lyksalige utålmodighedstilstand, som går foran hvert aftalt stevnemøde . . . Han havde ikke ro på sig nogetsteds — og hvert øieblik havde han uhret oppe af lommen.

Skulde han øve sig lidt på pianoet og fordrive tiden dermed indtil hendes ankomst? — Nei, han var ikke oplagt til at spille — han var så satans nervøs . . . Eller læse lidt i den nye roman af Spielhagen? — Umuligt! — Det

vilde ikke lykkes ham at samle sit sind om bogen — — For ham eksisterede hun Kathi, Kathi — —

Igen mønstred han sig i speilet . . . Han snoed velbehagelig sin lyse, kraftige moustache og purred op i sit hår — Med en næsten videnskabelig alvor undersøgte han hvert drag i sit unge, friske, selvbevidste ansigt . . .

Ligned han virkelig Mozart? — Så havde en af hans gamle kammerater ved konservatoriet engang fortalt ham . . . Nei, Mozarts næse var større — og han havde ganske andre øine —

Men det fik nu være det samme — Bare han havde lidt af Mozarts geni! — Pludselig smilte han på en barnagtig måde — viste rækken af sine sunde, hvide tænder — og rakte tilslut tunge af sig selv . . .

Så begyndte han et slags gymnastik foran speilet. Han skød brystet ud, bøied armen opad og slog på de spændte muskler, der var faste som stål og gav klang . . .

„*All right!*“ mumled han tilfreds.

Hvad mon nu klokken kunde være? — Påny halte han uhret frem af vestelommen —

Den mangled et kvartér på 8. — Snart måtte hun være her —

Han keged ud af vinduet og lytted ved dørene, glad opskræmt ved den mindste lyd, der kunde varsle hendes komme . . .

I meningsløs hast marcherte han rundt alle møblerne i værelset, og hvergang han passerte bordet, bøied han sig mekanisk ned og lugted til de gule theroser . . .

Hvor blev hun dog af? — Det var synd af hende at lade ham vente så længe — Han forsmægted af utålmodig længsel.

Kom hun ikke nu?

Pludselig begyndte hans hjerte at banke voldsomt, og han stod lyttende stille midt på gulvet . . . Der lød hastige fodtrin ude på trappen — Det måtte være hende — Endelig!

Han åbned allerede sine arme til velkomst.

Postbudet trådte ind. Med et venligt „*Guten abend, herrn Strand!*“ lagde han et brev på bordet — og forsvandt.

Oles stemning, der havde været så høi, dalte. — Han var for det første skuffet over at det ikke var Kathi, som kom — for det andet satte han blot pris på at modtage rekommanderede breve. De andre var ham mer

eller mindre ligegyldige . . . Oftest indeholdt de blot ubehageligheder eller nyheder om sygdom og ulykkestilfælde, som det ikke stod i hans magt at ændre, og som han helst vilde være uvidende om.

Breve, som arriverte om kvælden, havde han desuden en dunkel ulyst til at åbne — Han opsatte det gerne til morgendagen — „for vist brevet indeholder noget sørgeligt, kommer det tidsnok — og så slipper man da for at ærgre sig den nat.“

Tro mod dette sit princip, vilde han lægge det ankomne brev ubrudt hen, da han studsede ved at se norske frimærker på det. Det var altså hjemmefra? Ganske rigtigt! — Håndskriften var så gnidret og feminin — det var ingen andre end Benjamins . . . Den kære, trofaste Benjamin! — Hvor det var snilt af ham at skrive påny, skønt Ole aldeles havde ignoreret hans siste lyriske udgydelser. Slige digte i brevform kræved heller intet svar —

Med ét huskede han på julepakken, som i år var udeblevet — Den hemmelige angst, som han kunstigt havde holdt nede, bemægtigede sig nu hans sind . . . Hvad betød det, at hverken moderen eller Lise dennegang skrev til ham? . . .

At moderen var lidt upasselig, havde jo Lise meddelt ham, men det var jo slet ikke farligt — Måske en simpel forkølelse, hvad moderen så ofte led af om vinteren — — Skulde det alligevel stå galt til derhjemme? Han måtte læse brevet — det var der ingen pardon for — han måtte læse brevet endnu ikvæld, hvor oprivende det efter al sandsynlighed vilde være for hans sinds harmoniske ligevægt . . . Her nytted det ikke som Per Gynt at ville gå udenom boigen — nei, tværsigennem, tværsigennem —!

Han satte sig tilrette i lænestolen og åbned brevet med forceret bestemthed:

„Kære, gamle ven! — Af Lise har du allerede erfaret det triste budskab. Skønt din moders langvarige sygdom måtte ha forberedt dig på, at du snart kunde miste hende, så rammer dog slaget lige tungt, når det kommer. — Det er så vanskeligt for os mennesker at gøre os fortrolige med en stor sorg —“

Ole lod brevet fortunlet falde — han troed ikke sine egne øine — Moderen død! — Umuligt! — Så læste han skælvende videre —

„Alle mine tanker følger dig i disse dage . . . Jeg ønsked af hjertet selv at være hos dig og i et taust håndtryk fortælle dig, hvor jeg føler

med dig . . . Ord er så fattige, især de skrevne, der står som døde på papiret . . . Jeg vil derfor heller ikke forsøge at trøste dig, kære Ole — jeg vil kun meddele dig lidt om hvordan det står til herhjemme og om din moders siste øieblikke.

Der var en tid, hvor hun led meget — men i de sidste dage lå hun stille hen, tilsyneladende uden smerter. Hvor betænkelig din moders sygdom var, har du aldrig kunnet vide, da Lise efter din moders indtrængende ønske skjulte det for dig, — hvad hun først nu har fortalt mig. Hensigten var jo den kærligste af verden. Din moder var en sjelden opofrende kvinde, Ole, fuld af en ædel resignation lige til det siste — Hun leved og ånded kun for dig, og vilde spare dig for enhver ængstelse, der kunde gribe forstyrrende ind i dit kunstnerliv. Først nu, da din moder er borte, og jeg i tanken dvæler ved, hvordan hun var i stort og småt, er hendes sjeldne værd rigtigt gået op for mig.

Dit julebrev med det vakre, musikalske kort kom desværre for sent — to dage efter din moders død, der fandt sted lille-juleaften lidt over kl. 5. — Ak! hvorfor skrev du ikke før, Ole? Jeg kunde mærke, at din lange, ube-

gribelige taushed både foruroliged din stakkers moder og din søster, skønt ingen af dem klagede derover — Du kunde jo sendt et par ord på et brevkort, hvis du ikke havde tid til at skrive lange epistler. Din mor var så nøisom — så henrykt over det mindste tegn på godhed fra din side . . .

Misforstå nu ikke dette! — Det er ikke min mening at ville føie bebreidelser til vægten af din sorg . . . Jeg havde kun en trang at tale åbent med dig — hvad mit gamle venskab jo må gie mig ret til.

Det vil være dig en vemodig tilfredsstillelse at erfare, at du, uden at vide det, beredte din moder en stor glæde, inden hun gik bort — en glæde, som tilsyneladende formilded og kastede glans over hendes siste timer . . . I „Morgenbladet“ fandt jeg en notits om, at en af dine kompositioner var opført på Gewandhausconcerten i Leipzig og havde gjort megen lykke. Straks løb jeg til dit hjem og fortalte din moder det. Det var arkkurat dagen før hendes død. Hun sagde intet, — men hun smilte, for første gang under sit lange sygeleie . . . Og dette smil vilde ligesom ikke mere

forlade hendes bleke læber . . . Hun lå der som inde i en skøn, forårsagtig drøm, der vugged hende til ro, — og denne drøm tog hun viselig med sig over i evigheden . . .

Sammen med Lise sad jeg ved hendes dødsseng. — Hun var halv bevidstløs i det sidste, doktoren havde også givet hende en god dosis morfin. . . . Inden hun drog det siste suk, gjorde hun en eiendommelig bevægelse med hænderne som om hun vugged et spædbarn til ro ved sit bryst — og så hvisked hun noget, som jeg ikke kunde forstå . . . Men Lise, der spændt lyttende bøied sig ned mod den døendes mund, hørte at hun sagde gentagende: „Olemand, Olemand!“

Du fik din kærlige moders siste tanke . . .

— Hun blev begravet på N-kirkegård, ved din faders side. Begravelsen, som jeg sammen med min moder og Lise havde anordnet, var pen og standsmæssig, når jeg selv skal sige det. — Du kunde ikke selv, om du havde været her, arrangeret det bedre — så for den sags skyld kan du være rolig.

Følget var ikke stort, men høist respektabelt. Din moder omgikkes jo ingen i de siste år.

Købmand Vigeland og mægler Reimers, din faders gamle forretningsvenner, var med. Også Eders nabo, skræddermester Høiberg — samt den gamle afskedigede løjtnant Krebs, som var i fuld uniform, og tog sig brillant ud mellem alle de civile.

Kisten havde Lise og min moder prydet med blomster og grønne kranser, så den så helt vårlig ud. Blomster er forresten så sjældne hos os på denne tid. — Gamle enkefru Schneider, som bor tilleie hos eder i stue-etagen, sendte et netop udsprunget kalabæger fra hendes egen plante, og flere af lærerinderne på skolen, hvor din søster er ansat, havde også sendt vakre kranser. Men den allervakreste krans, der blev lagt øverst på kisten, kom fra dig, Ole. Den bestod af laurbærblade og snehvide kalaer (den blomst holdt din moder særlig af, husker du) og på dens store, hvide atlaskssløife var tegnet med guldbogstaver: „Farvel, kære mor! — Ole.“ (Jeg smigrer mig med at have handlet i din ånd ved at lægge denne krans på kisten. Eller vilde der manglet noget, synes jeg, og folk, der er så smålige, vilde måske undret sig over ikke at finde nogen sønlig hilsen fra dig).

Hornmusikken spilled efter min anmodning

en koral ved graven — din moder holdt jo så meget af musik, og derfor vilde jeg, at hun i toner skulde bringes det siste farvel . . .

— De småsummer, jeg har lagt ud for dig ved denne leilighed kan du erstatte mig engang i fremtiden, når du kommer på den grønne gren. For tiden er jeg økonomisk godt situeret. Min løn på kontoret er netop blevet betydelig forhøjet — og hverken jeg eller moder har mange udgifter. Vi hører til „de stille“ i landet. — Med Lise havde jeg forresten en hård Kamp, inden hun vilde modtage min bi-stand. — Den kære, gode Lise!

Hun har lidt meget — mest af os alle. Hele husets byrde, og al pleie og nattevågen under sygdommen har hvilet på hendes svage skuldre . . . Hun er også blevet så tynd og afpillet, at det er en ynke at se på. Hun må lægge ind sine kjoler, siger moder, da de nu er for vide om livet og passer hende ikke mere.

Foreløbig er hun taget hjem til os. Moder har så megen godhed for hende, og vil så gerne hygge for hende i denne første triste tid efter begravelsen. Siden er det hendes agt at flytte sammen med frøken Monsen, der er lærerinde ved samme skole som hun.

Jeg vil bede dig ikke at være bekymret for Lise. Moder og jeg skal gøre for hende alt, hvad der står i vor magt. Hun er allerede mere resigneret og kan spise som ellers — skønt appetiten er så liden. Moder siger, at hun nipper til maden som en fugl —

Naturligvis længes hun efter at se dig, der er hendes eneste bror og støtte nu — men på den anden side er hun fornuftig nok til at indse, at det vilde være at kaste din tid og dine penge bort, om du nu alene for hendes skyld forlod München og kom hjem. Du er jo endnu midt i din udvikling som kunstner og har endnu meget at lære —

Vær da efter omstændighederne ved godt mod, kære ven! Også den store sorg kan blive os til velsignelse, når vi tager den på rette måde . . . Den lutrer os, den jager egenkærligheden på flugt og tvinger os til den styrkende selvprøvelse . . . Ofte går man rigere, som et bedre menneske ud af kampen . . .

Ak, der er mange slags sorger, Ole, i denne verden! — Sorger, tyngre end frygten for det daglige udkomme eller tabet af én, man har kær . . . Af dem har jeg fået min andel desværre . . . Jeg søger at trøste andre — men

trænger i høi grad selv til trøst og belæring —
Undertiden er jeg helt fortvivlet . . . Kunde jeg
bare lære fuldt ud at resignere? Resignere —!

Din altid hengivne

Benjamin.

P. S.

Tror du ikke, det var hensigtsmæssigst om
vi straks averterte eders gamle hus tilsalgs?
Det står nu næsten tomt, din moders få logerende
er alle borte, og enkefru Schneider flytter i
Februar. — Når boets gæld og prioriteterne i
huset så var udredede, vilde der måske endnu
blive en liden sum tilovers for dig og Lise. —
Glem ikke at svare mig på dette.“

I det til Kathis komme festsmykkede værelse, der dufted af blomster og parfume, sad Ole ubevægelig med sørgebudskabet i hånden — dette lange, deltagende brev fra Benjamin, hvori forretningsmanden og digteren underlig blanded sig —

Det ramte ham som et slag — han var slet ikke forberedt derpå —

Hans snille, prægtige mor død...! — Han kunde ikke begribe det... det forekom ham så uvirkeligt som om man drev en grusom spas med ham — og dog var det sandhed! — Han havde Benjamins ord, sort på hvidt, derfor...

Han lagde sig fremover bordet og hulked høit — som han ikke havde grædt siden guttedagene — mens mindet om moderen fyldte hvert rum i hans sjæl og jog bort som uvedkommende alle andre tanker og drømmerier...

Han genkaldte sig i erindringen hele samlivet med hende, fra de første spilletimer, hun gav ham som barn, den omhyggelige læsen lektier med ham i skoledagene, indtil hendes siste farvel forrige sommer nede ved dampskibsbryggen, hvor hun gik bag et gammelt nøst for at skjule sine tårer ...

De mest forskellige erindringer tumles om i hans hjerne ... Uforklarlige idéassociationer ... Han mindes de rørende linier, hun sendte ham, da han første gang var udenlands, hun bad ham endelig ikke glemme sin religion, men hver kvæld, idet han gik tilsengs, at læse sit fadervor og tænke på dem derhjemme — og samtidig rådede hun ham til selv at stoppe sine strømper, hvad der vilde være så nyttigt for ham, det var slet ikke vanskeligt at lære ... Han ser hende sidde derhjemme ved vinduet og sy, hun vender med et bekymret ansigt en gammel kjole — hun var nu altid så nøisom for sit eget vedkommende -- At børnene var pent klædte, var hovedsagen. — Så stiger en mid-dagsscene frem for ham ... Hun havde bragt ham en delikat beefsteg med æg, men tog ikke selv plads ved bordet, da hun havde så meget at bestille derude i køkkenet, fortalte hun ...

Siden, da han havde et ærinde derud opdaged han, at hun sad i en krog og drak kaffe med tørt brød til — det var hendes middagsmad denne dag og mange med den — Naturligvis hed det, at hun mangled appetit . . . Ham undte hun alt — selv nægted hun sig enhver liden bekvemmelighed. — — Og så hendes stadige, ængstelige omhu for ham! . . . Hvor sent han end kom hjem fra et kammerats-lag eller selskab fandt han hende altid oppe, ventende urolig på ham. Hvor tidt havde han ikke i gamle dage bebreidet hende denne unødvendige påpassen, der kun irriterede ham uden at vække hans taknemmelighed . . . Når han nu erindrede sine hårde ord til moderen dengang, kunde han ha' lyst til at bide tungen af sig . . .

Alle disse småtræk fra hverdagslivet rørte hans hjerte dybest . . . Moderen trådte deri så personlig, så levende frem for ham . . . Det var som om ingen død skilte dem ad —

Hvor hun dog var god! — I hele sin lange, traurige enkestand havde hun kun levet for ham, sønnen — for ham havde hun savnet og lidt — og han, hvorledes havde han så gengældt denne hendes varme, utrættelige kærlighed?

Samvittigheden stak ham . . . Han rugged

frem og tilbage på stolen, krammende brevet mellem fingrene, svælgende de tunge, store tårer, der over moustachen gled ned mod hans mund . . .

Aldrig skulde han se hende mere — aldrig! . . . Og han havde på sin vis holdt oprigtigt af hende i sit hjerte — skønt han sjældent viste det i gerning . . . Aldrig skulde han få anledning til angerfuld at sige hende dette, aldrig få lov at gøre godt igen, hvad han havde forbrudt —

Hvor Lise dog, trods al udstået lidelse og nattevågen, var lykkelig, som fik yde moderen den siste, kærlige håndsrækning! . . . Hendes sorg var vel dyb, men fri for selvbebrejdelser. — Og Benjamin — ! — Nei, han turde ikke tænke på Benjamin uden at fornemme en brændende skamfølelse . . . Benjamins ædelmod ydmyged ham . . . Benjamin havde udfyldt hans plads derhjemme — han havde siddet ved moderens dødsleie som en kærlig søn, mens Ole her udenlands fjasede tiden hen med svir og elskovseventyr . . . Nu stod Benjamin der på en piedestal som et billed af pligten, mens hans selv reducirtes til en umoralsk person . . .

Han husked, at han eied et portræt af moderen ... Han reiste sig tungt og hentede det frem af kommodeskuffen. Med en bevægelse, der i sekundet overvældede ham, betragtede han moderens fine, lidende træk ... Disse matte, blide øine havde ofte grædt for hans skyld — han havde givet hende flere tårer end smil ... Kun éngang havde hun smilet under sit lange sygeleie, skrev Benjamin, en eneste gang ...

Og hun måtte være død i fattigdom og slet intet ha' efterladt sig, siden Benjamin var nødt til at sørge for begravelsen — — Hun havde skjult sin nød for ham — og han havde ikke villet se den ... Stakkers mor! — Han havde bare plyndret hendes arme rede for dens siste dun ...

Han knugede hænderne sammen i et anfald at dyb sønderknuselse —.

Ikke engang hans stakkers julebrev fik hun ... De fattige takkens ord, der skulde forsikret hende om, at hun, trods hans uforsvarlige taushed ikke var glemt, men at han fremdeles tænkte på hende med et varmt, sønligt sind ... Skæbnen var dog hård mod ham og straffede ham hårdt for hans ungdommelige letsindighed. —

Han tømte i dette nu den angerens bitre kalk, som vi alle i mere eller mindre dybe drag må tømme, når vi mindes en dyrebar afdød ... Feilen mod den levende kan genoprettes — men hvordan forsone døden? — Alle vore ærlige løfter om bod og bedring — slig som Ole nu gjorde dem — kommer for silde ... Dette ubønhørlige, gravkolde „For silde!“, der som Dantes indskrift over helvede stænger alt håb ude ...

— Dog ikke længe formåed Ole at holde sig oppe på den rene, uinteresserede sorgs høider ... Hans følelse var let at vække og sætte i bølgegang, men uden dybde og varighed ... Snart sank han ned til den nøgterne, hverdagslige betragtning af øieblikkets situation ...

„Hvor leit, at dette triste buskab skulde komme netop ikvæld, da det er Kathis fødselsdag, og jeg hvert minut kan vente hende!“ — Med de tåreblanke øine mønstred han roserne, vinen, frugtskålen — hele arrangementet, og tilslut kasted han et stjålent blik til den hvide seng derinde i sidekammeret. „Hvad skal jeg nu gøre? — Sende afbud —? Hun er jo allerede underveis —“

Og det faldt ham ikke ind med en tanke, at han straks burde reise hjem til Norge for at ordne husets anliggender og trøste Lise, der trods alle forsikringer om det modsatte stadig ventede ham . . .

— Lises brev om dødsfaldet, som hun i sorgens første bedøvelse havde forsynet med en mangelfuld og utydelig adresse, ankom først en uge senere.

Sørgeåret for fru Strand er forlængst over. Ole, der har fået sit stipendium fornyet, lever fremdeles i udlandet. Han har forladt München og opholder sig nu i Leipzig, hvor der er et rigere musikliv. Siden moderens død har han ikke besøgt Norge.

Benjamin, der er steget til fuldmægtig på kontoret, og hvis gage er betydelig forhøiet, har giftet sig med Lise. Madam Lunde bor hos de nygifte — og er dem til både til nytte og glæde ... Lise er så upraktisk og heller ikke stærk af helbred ... Mens hun sidder inde i dagligstuen og fantaserer ved moderens gamle klaver, som Benjamin har købt tilbage til hende, rummesterer madam Lunde af alle kræfter ude i køkkenet ... Madam Lunde er såre fornøiet med dette arrangement, der tillader hende som før med uindskrænket magt at styre hus-

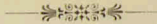
holdningen. På dette område er hun nemlig ikke lidet herskesyg, den gode madam Lunde —

Og Benjamin —? . . . Han, hvis digterbegavelse var så ægte, men hvis vinger blev klippet af kontorlivet i en norsk småby — hvordan mon det går ham? . . . Kan han, trods det kærlige samliv med Lise kaldes lykkelig? Har han tilfulde resigneret? — Hvem ved det?

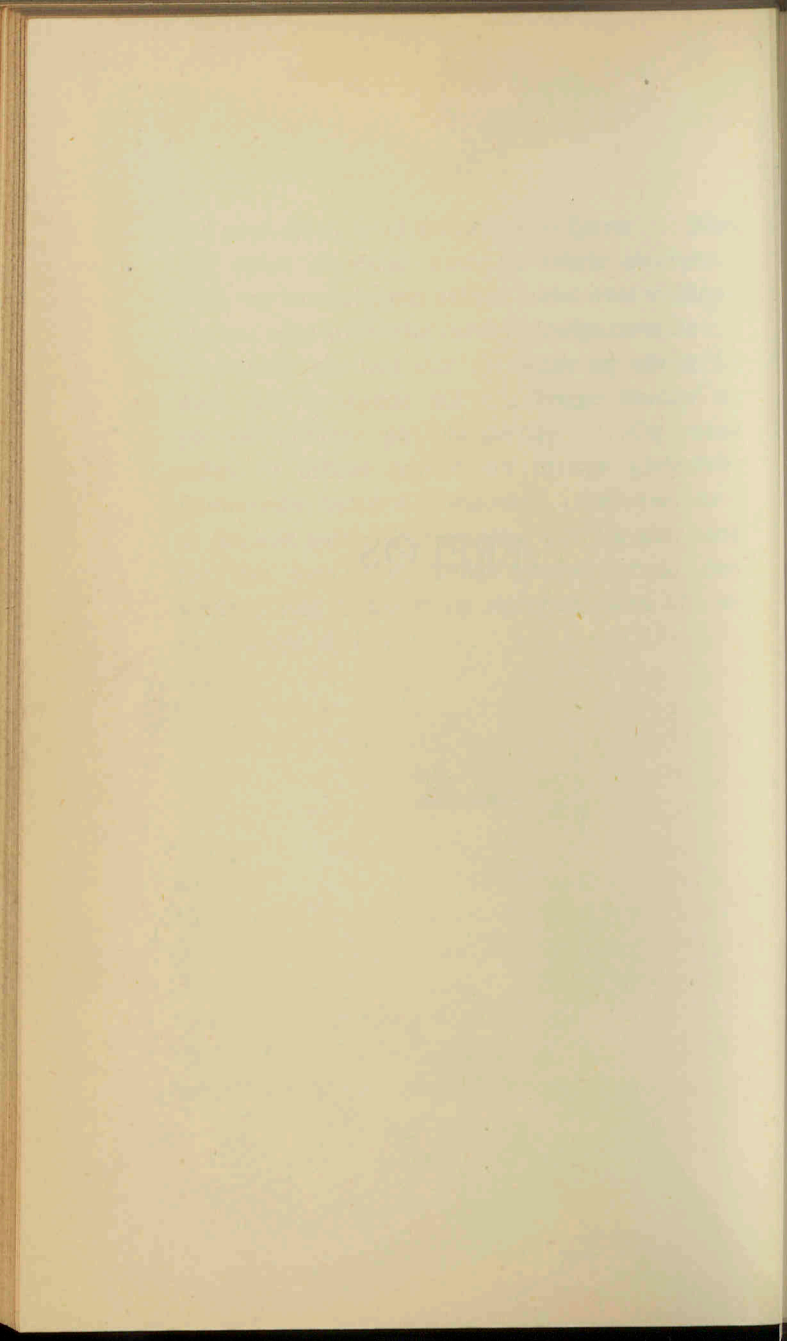
Et er visst, han skriver aldrig mere vers i sine ledige timer og undgår endog at følge med den nye skønlitteratur, hvori der lurer såmange skjulte fristelser for ham — Han er udelukkende pligtmenneske og forretningsmand — og som sådan anset af sine kolleger . . . Men Lise har lagt mærke til, at han er så underlig stille hver lørdagskvæld, når han kommer hjem fra „klubben“ . . . Der har han i aviserne, mellem kurser og børsnotitser stødt på en anmeldelse af de nye bøger, de nye digtsamlinger, han har modstræbende læst om disse lystige kampe på åndens arena — og nogle drømme, som ikke alt kontorstøvet har kunnet begrave, rører sig ænsteligt manende påny . . .

Hver søndagseftermiddag, mens madam Lunde er hjemme og passer huset, går Benjamin og Lise, arm i arm, en tur ude på næsset og ser

ud over sjøen mod det dragende fjerne . . . Men når solen så daler over de svarte skærene i vest, og skumringens stilhed falder over naturen, stanser også uvilkårlig deres fortrolige samtale . . . I vemodig taushed står de begge og stirrer ud mod den synkende sol . . . Begge tænker de på det samme, på Ole derude . . . Og mens solen til afsked tegner sin urolige gådeskrift flammende henover horizonen, drømmer de i et dunkelt savn, som de ikke gør sig selv rede for, om den store, deilige verden derude, den verden, fuld af kunst og skønhed, som Ole er så lykkelig at leve i . . .

ÆRELØS

„O, I have lost my reputation, I have lost the immortal part of myself, and what remains is bestial. My reputation, Jago, my reputation.“

Shakespeare.

Oktoberkvælden var uendelig trist. Det regned og blæsted uden ophold. Den unge fuldmægtig Ewers sad alene på sit værelse, hørte, hvor regndråberne drev med små, piskende slag mod ruden, og hvor det sukked og stønned i de gamle lindetrær udenfor som en langtrukken klage over at sommeren nu var forbi.

Hans sindsstemning svarte ganske til høstkvældens uhygge. Han var i et rædsomt humør. Påny skulde han flytte, og han hadede at skifte bolig. Men der var ingen råd for det. Han havde haft en heftig scene med pensionatets værtinde, den gamle, mundrappe enkefru Mortensen, der aldrig lod hans skrivebord i ro, men under påskud af at „støve af“, lumskelig be-

nytted hans fraværelse til at bringe en djævelsk uorden i alle hans papirer og bøger. Det ene ord tog det andet, og tilslut fulgte en formelig krigserklæring fra hans side, efter at fruén i umotiveret arrigskab havde beskyldt ham for at være en „gammel, sær, naragtig pebersvend.“

Han måtte le høit, når han nu mindtes hendes ord. — En gammel pebersvend! — Han var kun nogle og tredivé år, og stod således i sin alders blomst. Ugift var han rigtignok, for såvidt havde hun ret — men det var ikke manglende sympati hos det smukke køn, som var skyld deri, tværtimod.

Og han sukked uvilkårligt, inde i et fjernt, erotisk minde, idet han så sig om i den store, rigt møblerede salon, hvis strålende hængelampe dobbelt fremhævede den uorden, som en flytning altid fører med sig. Flere af hans sager var allerede indpakkede. Han åbned en kuffert, som han lagde nogle klæder nedi. Men pakningen gik ikke let for hånden. Han var klodset og magelig. Se, nu vilde ikke kufferten lukke sig — Fanden stå i den! Der måtte være noget galt fat ved låsen? I sin irriterede stemning angred han halvt paa sin bryske opsigelse. Igrunden havde fru Mortensen været

snil og hyggelig mod ham. Det var bare denne hendes fordømte rengøringsmani, som forstyrred ham . . . Og hvem ved, om han fik det bedre, hvor han nu flytted hen?

Samme dag havde han læst en historie om Beethoven, den gamle, triste historie om geniets brydning mod hverdagens realiteter. Beethoven havde skiftet pige og husholderske næsten hver uge, hans kunstnerliv forbitredes af denne daglige, prosaiske kamp mod råheden og mangel på forståelse hos hans omgivelser. Dog denne historie kunde lidet trøste den ungdommelige pebersvend, som han stod der, bøiet og svedende over kufferten, midt oppe i en flyttedags hidsende uro — han var en skikkelig, juridisk kandidat, og desværre ingen Beethoven.

Og alle de breve og papirer han havde at ordne! Det blev et rent Hercules-arbejde! I den øverste kommodeskuffe lå papirerne og flød, hulter til bulter, som vrag på sjøen efter en storm. Nogle breve, der var særlig vigtige eller dyrebare, havde han dog puttet ind i en konvolut.

Han trak ud kommodeskuffen. Tankefuld bladed han i papirerne. Et navn, en underskrift, en enkelt frase, der med lyrisk sving udtrykte

venskab eller kærlighed, bragte ham til at studse, og halv nysgjerrig, halv vemodig at gennemlæse de gamle, tildels glemte epistler. Døde var de følelser, som havde inspireret disse blegnede skrifttegn, døde var flere af de hænder, som havde undertegnet dem. Uvilkårligt sukked han. Det var som et koldt pust fra en kirkegård vifted henover disse hvide, tæt beskrevne blade . . .

Med ét faldt en tyk, af en seilgarnstråd omvundet pakke ham i hånden. Han vidste forud, hvad den indeholdt, men den samme trang, man har til at røre ved et gammelt sår, drev ham til straks at åbne pakken . . . En dagbog, skrevet på fint velin, lutter små, løse ark, med en sirlig, men usikker mandshånd.

„Stakkers Alfred!“ mumled han og følte tårerne stige op i sine øine. „Stakkers Alfred!“

Alfred havde været hans beste ungdomsven. I studenterdagene havde de været uadskillige. Efter sluttet eksamen vendte Ewers tilbage til sin fødeby, hvorimod Alfred blev boende i hovedstaden, hvor han, der var af en magelig natur og ikke gad studere videre, søgte og fik ansættelse som assistent i en offentlig bank. I denne stilling levedes der ham megen fritid, hvori han dyrkede sine literære og kunstneriske

interesser. Han tilhørte en fornem familie, han var usædvanlig smuk, havde gode manerer, og var meget velseet i selskabslivet. At møde Alfred G. i en balsal, var en fest for de unge damer. Om dette blonde hoved med den kække reisning lå der ligesom en glans af hemmelige erotiske seire . . . Den høie, elegante skikkelse var som skabt til at figurere i en statelig française. Rygtet havde også travlt med hans mange erobringer — og hans flotte måde at leve på.

Alfred havde ingen formue, men optrådte dog som rigmand. Han havde indrettet sig en smuk ungarleleilighed, han spiste på de fornemste restaurationer, han holdt ridehest, og var en fast deltager i de kostbare kunstneriske adspredelser, som hovedstaden bød på. Hvor fik han dog alle disse penge fra? Den lille gage, han hævded som bank-assistent, kunde umulig bestride alle hans udgifter.

Man begyndte at skumle om hans ødsle levesæt, — og de dunkle rygter antog tilslut en bestemt form, og nåed chefens øre. En undersøgelse fandt sted — og en vakker dag meldte aviserne under „dagsnyt“, at Alfred G. den smukke, fornemme, feterede Alfred G. var

blit arresteret for banktyveri og veksselfalsk. Han havde i længere tid på en underfundig måde besveget kassen for betydelige summer. Dommen lød på 1½ års straffearbejde.

Da Alfred slap ud af fængslet, vilde hans slægtninge sende ham til Amerika. Han skulde ikke få lov til at gå som en skamplet for familien herhjemme. Men denne plan modsatte han sig. Det nye land lokked ham ikke, al hans energi var brudt. En arv efter en gammel, ugift onkel satte ham desuden i stand til at leve som han selv lusted. Nu vilde han blive hjemme og trodse folkesnakket. — Tidligt havde han mistet sine forældre, hans eneste søster var gift med en mand, der var ham antipatisk, og derfor så han hende aldrig.

Så leved han alene, ganske alene, som en munk i sin celle. Skyet af sine tidligere kamrater, uden omgang, uden arbejde, uden noget alvorligt livsmål, henslæbte han et par år en ynkelig tilværelse. Hans helbred, der i fængslet havde fået et knæk, blev svagere og svagere. Hertil kom den nagende sorg over, at den kvinde, han elsked, efter hans fald havde trukket sig tilbage fra ham.

Endelig forbarmed døden sig over ham.

Den sluttede et liv, der havde givet så deilige løfter som en vårlig have, men som desværre ikke havde indfriet ét af dem. Stormen kom, og rev alle knopperne af. Den sidste gave, hvorom han i sin kummer så tidt havde bedet, fik han. Glemsel, dødens glemsel bredt ud over sit stakkers, mishandlede navn . . .

På sit siste havde han bedet søsteren om at sende endel optegnelser til hans ven, fuldmægtig Ewers i — B. På første blad havde den afdøde skrevet med store bogstaver: „Af en æreløs' dagbog“.

Længe dvæled Ewers øine ved denne overskrift. År var gået hen — og atter lå ved et tilfælde det vigtige hefte i hans hænder . . . Hvor skriften var ujævn og anstrengt, som et barns eller en feberpatients! — Stakkers Alfred! — Han glemte flytningen, de halvpakkede kufferter, alle huslige fataliteter — satte sig i sofaen og fordybed sig i manuscryptet. Mens lindetræerne sukked udenfor, og regnen slog melankolsk mod ruden, læste han påny, inde i en verden af gamle, kære minder, de sørgmodige bekendelser, som hans ungdomsven havde efterladt sig . . .

Hvor dagen er lang og trykkende! Jeg har ikke seet et menneske, foruden tjenestepigen, der bringer mig maden. Og dog gør jeg alt for at få slut på kedsomheden. Jeg blir liggende i sengen og dovner mig ligetil Kl. 11, undertiden længere. Så røger jeg efter frokosten en masse cigaretter eller blader til afveksling, liggende på sofaen, i en roman. Cigaretter og romaner virker ligesom opium — de døver, ialfald i øieblikket. Undertiden tar jeg mig et lidet glas cognac. Det stiver op. Så lægger jeg mig atter på sofaen i håb om at få sove — og glemme . . .

Først når kvælden kommer, ånder jeg op som af en døs. Da kaster jeg slobroken, klæder mig ordentlig på og sniger mig i mørket ud på gaden, indåndende i fulde drag den friske, kølige luft . . . Jeg er som den hæslige ugle, der skyr dagen, solen, munterheden — alt, hvad der er lyst og vakkert.

Da straffetiden var udstået, holdt flere af mine venner og bekendte råd, om de skulde modtage mig eller ikke.

„Han er vel aldrig så dristig at aflægge os

visit," skreg fru A, oprørt alene ved tanken. „Det vilde være en frækhed uden lige.“

„Jeg vil invitere ham som før, naturligvis i en snevrere kreds," sagde den snille fru B. — Generalinde C. var derimod af en anden mening. „Man inviterer ikke et offentlig straffet menneske," udbrød hun bestemt. „Det er jo en æreløs!“

Æreløs!

Hvad er ære? — Et skin, en indbildning, siger nogle. Naboens dom over os, en dom, der er relativ efter den stilling, vi indtar i verden. En adelsmands ære er således vidt forskellig fra en grosserers. Hvad der krænker den enes, lader den andens uberørt. Og for mangan fattig almuesmand er begrebet en tom lyd uden mening. — Ære? — En mundfuld mad, der stiller hans sult, er ham langt vigtigere —

„Det mest reelle i livet er æren," siger andre, „alt andet er illusion. Det er det daglige brød, ligeså nødvendigt som luften, vi indånder. Det er tilværelsens krone — dens ypperste værdi.“

„Hvad er ære?" spør Falstaff i sin berømte monolog. „Et ord! — Hvad er der i det ord

ære? Hvad er den ære for noget? — Mundsveir — Æren er kun et malet våbenskjold —“

En mand, der forstår behændigt at skjule sine laster, nyder megen ære af verden. En pletfri karakter derimod, som i højeste grad er værd at æres, berøver ofte bagvaskelsen og misundelsen enhver fortjeneste. — Hvad er så æren?

Når man i Frankrig fornærmes af en åndelig plebeier, og man ignorerer æselsparket istedetfor at sætte sit liv på spil i en duel, er man æreløs. En hæderlig mand, hvis hustru begår et fejltrin, er æreløs. Han har at dræbe elskeren — eller skyde sig selv en kugle for panden.

En hinduisk enke, der ikke følger sin mand i døden ved at bestige bålet, er æreløs. Hos os trøster enken sig i reglen ved at ta sig en ny ægtemand.

Begrebet ære er i sin flygtende relativitet meget vanskeligt at definere.

I vort lille, hykleriske samfund er ikke fejltrinnet alene nok til at berøve et menneske æren — kun opdagelsen deraf, offentligheden og den deraf følgende skandale. Der kan længe gå onde rygter om én, uden at

samfundet forarges, især hvis vedkommende er høitstillet og nogenlunde bevarer det ydre skin.

En kasserer stjæler fra sin principal gennem årrækker — men i det afgørende øieblik lykkes det ham at dække deficiten. Han er da ingen tyv i samfundets øine — æren er reddet. Skulde han derimod uheldigvis mangle penge til at fylde kassens ebbe, er han — vanæret og sættes i tugthuset.

En ung dame forføres. Familien tvinger don Juanen i den niende måned at gifte sig med hende — alt er så i orden, hendes brude- dragt uden plet. Men skulde forføreren liste sig bort eller dø inden ægteskabet og hun sidder igen med et barn, kaldes hun af samfundet for et usædeligt fruentimmer, en skøge. Æren er borte.

Jeg kender mænd, der på grund af deres skændige privatliv burde offentlig piskes, men som takket være hykleriet, den lette samfundsmoral, glider smilende og velsete gennem vore fineste saloner.

Generalinden behøver ikke at frygte min visit. Jeg er sky af naturen og min vanskæbne

har gjort mig endnu skyere. Jeg skal ikke genere nogen.

Jeg er forlængst død — borgerlig død.

En af mine adspredelser er at stå ved mit vindue, der vender ud mod gaden, og halv skjult af persiennen at betragte genboens hus. Jeg kender nu alle dets beboere, alle deres vaner, deres daglige levesæt. Den lille, distraite herre med brillerne, som leier anden étage, er sandsynligvis en videnskabsmand. Han læser og skriver uafbrudt, og vender altid hjem, belæsset med bøger. Den magre dame i forklæde og med en støvekost i hånden, er hans hustru. De har ingen børn.

I stuetagen bor en præsteenke med sin datter. De sidder begge to ved vinduet hele dagen, syr og broderer. Kl. 9. præcis slukkes deres lampe, og så går de i seng. Besøg modtar de næsten aldrig. At gå i kirke om søndagen er den eneste afveksling i deres regelmæssige, fredelige liv.

Et stillebensbillede, fuldt af ardeide og nøisom tilfredshed! For en kontrast til min egen tomme, meningsløse tilværelse!

Undertiden betragter den unge pige mig stjålent over sit syarbejde — og i hendes blik er der en viss sky deltagelse . . .

Skulde hun kende min triste historie?

Den forbryder, som har lidt sin straf, burde af samfundet modtages kærligt som faderen i biblen modtager den forlorne søn. Han har angret, han har sonet, den vildfarne — hvorfor da ikke være rede med tilgivelsen?

Idag genså jeg hende uventet — for første gang siden hin skrækkelige begivenhed, der ødelagde hele min eksistence.

Jeg havde vovet mig ud i skumringen, ind i smågaderne. Min hensigt var at gøre indkøb i en cigarbutik. Længe inden jeg så hende, følte jeg at hun nærmed sig . . . Jeg skalv over hele kroppen, mit hjerte holdt ligesom op at slå, idet jeg åndeløs, som mod min vilie, betragtede hende . . .

Hun så også mig. Hun blev ganske blek

og vendte uvilkårlig hodet tilside som om man havde tilføiet hende en legemlig smerte . . . Så greb hun hurtigt den dames arm, som ledsaged hende . . . Jeg gjorde et forvirret tilløb til en ærbødig hilsen; det bemærkedes ikke.

Et stykke borte vendte jeg mig om og så efter hende, inden hun gled bort i fjernheden og skumringen . . . Hvor denne slanke figur var fuld af ynde, hvor gratiøs sikkert hendes fodskifte!

At tænke sig, at hvis det og det ikke var skeet, havde denne kvinde nu været min! . . . Jeg havde eiet et hjem, en hustru, en god vennekreds . . . Det er til at bli' gal over . . .

Hun var gået forbi mig, uden en hilsen, uden et tegn på genkendelse.

„Welch ein gedanke stimmte je mich trüber,
und bleichte je mir schmerzlicher die wangen,
als dasz hier alles an uns geht vorüber,
— und dasz auch du vorüber mir gegangen!“

Jeg føler en eiendommelig, sviende vellyst ved om kvælden usét at besøge scenen for mine tidligere selskabelige triumfer, ved at vandre

udenfor de rige, fornemme huse, hvor jeg engang var en yndet gæst. Vi er nu midt i sæsonen, det er ballernes og soiréernes tid.

Jeg husker alle familiernes festdage, jeg ved forud, når konsul A. gier sit bal, eller grosserer B. sin store middag. I gamle dage var jeg jo buden til dem alle.

Idag er der bal hos konsulens.

Med frakkekraven slået op over ørene og hatten trykket ned i panden, står jeg blandt gadens nysgerrige, børn, tjenestefolk, gamle kærringer, ved indkørslen, mens vognene ruller frem, og mine fordums veninder og kammerater stiger festklædte ud . . . Der er den smukke frøken Palme, som altid udmærked mig i kotillon, der løjtnant Krans, med hvem jeg ofte spilled whist, der kammerherre Blom, som i en ungarlekommers drak . . . De er glade, rødmussede, snakkelystne som før — kun jeg er forandret.

Mon kammerherren vilde kendes ved mig nu, hvis jeg slog ham på skulderen og ven-skabeligt tiltalte ham? — Ha-ha! —

Dansemusikken lyder ud til mig i vinternatten, hvor jeg står som tiggeren udenfor det strålende palads, hvor en dronning feires . . . Det er en

tysk vals, en af disse sværmeriske, sentimentale melodier, som jeg i gamle dage så godt kunde like at danse efter . . . Jeg dansed den jo engang med hende . . .

Musiken lyder fremdeles, skygger svæver med visse mellemrum forbi de lyse vinduer . . . Mon der er én, en eneste, som nu deroppe erindrer mig? Denne kreds var dog engang min, jeg var en af de første i den, af de mest feirede . . . Husets datter udmærked mig ved alle leiligheder . . . Venner drilled med, at hun havde en faible for mig . . . Har jeg ikke efterladt et savn, om end det flygtigste? — Nej! — Stenen er sunket tilbunds — vandet ligger speilglat som før . . .

Om jeg nu pludselig styrted op de tæppebelagte, blomsterprydede trapper og lige ind i balsalen? For en skandale! Jeg ser værtindens dødelige skræk, gæsternes forlegenhed, dette frimureri mellem dem, som bringer dem alle til at ignorere mig som en fremmed . . .

Jeg fryser af at stå stille på den snelagte gade. Forfulgt af dansemusiken lister jeg mig bort i vinternattens mørke, langs de stumme, skyggende husrækker, hen i en afkrog af byen, „*who die letzten häuser sind*“, ned i „Flager-

musen“, den usle nattekafé, hvor jeg finder det middel, som gier glemsel for alle sorte tanker . . .

Det er den deiligste vårdag. Himlen er blå, så vidunderlig blå og klar, at en syg måtte bli sund af at se på den, hæggetræet vifter med sine hvide dusker og breder ud en vellugt, fuld af den friskeste sødme, en hjemlig vellugt, som jeg foretrækker for den fineste roses — og en stær fløiter langt borte . . . Hist over de mørke åser blåner fjeldene . . .

Jeg rider gennem skogen med Alvilda — vi to alene. Blæsten leker med hendes blonde lokker og får slæbet på hendes ridekjole til at flagre . . . Jeg føler mig så ung, så glad, så uovervindelig i mit livsmød og mit kærligheds-håb, det er som om denne skønne Maimorgen, dens sang, sol og duft er lukket inde i mit eget svulmende, af lykke bristefærdige hjerte . . .

Vi rider i skridtgang og taler slet ikke sammen, men denne taushed er så sød, fuld af gensidig forståelse . . . Vore blikke kun søger hinanden, undertiden vore hænder . . . Når stien

snevres, nøder grenene os til at bøje vore hoder sammen, jeg føler i sekundet hendes varme kind, der er blød som fløil, hendes blonde, kildrende lokkefylde mod min hals og skulder, jeg kan ikke modstå, men strækker mig frem, kysser de blonde, flagrende lokker, den varme, bløde kind — og vågner.

Det var en drøm . . . Mit triste værelse ligger for mig i Novemberdagens tungsindige gråt — og jeg er ene, ene . . . En halvtømt cognacsflaske står på bordet, hvis tæppe er smudset af cigarettens aske.

Hvor drømme kan være grusomme ved at forespeile os en lykke, som ikke er mere

I gamle dage havde jeg lidet øie for al den nød og elendighed, som findes i verden. Jeg seiled gennem livet som en fregat, rank og brusende, kun optat af mig selv og af de skumhvirvler, jeg satte i bevægelse.

Nu er jeg blit seende. Min egen kummer har givet mig nøglen til andres. Der er ligesom et stille tegnsprog mellem alle ulykkelige . . . Jeg kan ikke gøre et skridt uden for min dør,

uden at stanse ved synet af et blekt, forgræmmet ansigt, af en ærbar, fattigt klædt skikkelse, hvis stræben efter midt i armoden at bevare det ydre, pene præg, altid har rørt mig. Dette kummerlige toilette har tat mere tid og flere tanker end den flotteste fikavallers . . .

I hvert andet blik, der møder mig, synes jeg at læse et lidet drama, en skjult tragedie . . .

Og når jeg så går tilsengs om kvælden, holdes jeg vågen af denne menneskehedens stille jammer . . . Og jeg forfølges af de mange ulykkelige øine, jeg har skuet ind i om dagen, gættende deres gåde . . . Øine i tårer, øine i skam, øine matte af nattevågen eller glødende af feber, og øine, der ligesom angstfuldt lukker sig over en hemmelig smerte, en stor, uhelbredelig skuffelse . . .

Idag reiste det store emigrantskib. Jeg måtte huske på, hvad min svoger engang råded mig til. „Reis over til New-York, måske derovre kan bli et nyt menneske af dig!“

Min svoger, den største egoist jeg har kendt, vilde på en god måde bli mig kvit. Det

skabbede får skulde drives ud af hjorden. Forresten var idéen ikke ilde — ifald jeg havde havt kraft nok til at realisere den. Men jeg er ikke længer den, jeg var, jeg er en nedbrudt mand, min vilie er syg som mit legeme — — Jeg gider intet mere, jeg gider neppe stå op om morgenen, vaske mig og klæde mig på . . . Jeg skyr instinktmæssig alt, hvad der koster den mindste anstrengelse . . . Helst blev jeg liggende i sengen hele dagen, bag nedrullede gardiner, uden at modtage et eneste glimt af solen . . . Dagslyset, den muntre, tåbeligt leende menneskevrimmel derude, fornærmer mig . . .

Et gammelt sagn fortæller om en tryllebrønd, hvori man dukker sig ned, og derved får den tabte ungdom og styrke tilbage . . . Et brev fra hende, et ord, et eneste havde været min tryllebrønd, mit styrkebælte, men det lille ord, det i usigelig angst og håb ventede, kom ikke — og min skæbne fuldbyrdedes.

I gamle dage tilbragte jeg hver kvæld, jeg ikke var udbuden, i kafé Doria. Der var

jeg altid viss på at træffe et par gode kammerater. Vi havde en reserveret plads i det lille kabinet tilhøre. Hvor jeg likte godt dette lille, hyggelige værelse, fuldt af tobaks-os og toddy-damp! Vi kaldte det os imellem „dagligstuen“, der var noget så hjemligt ved det. Jeg ser endnu tydeligt for mig de pompeiansk malede vægge — en svævende kvindefigur i blåt gevandt og med en guldskaal i hånden tiltrak mig især — de magelige, med rødt fløil betrukne sofaer og lænestole, og den kirsebærrøde fløielsrideau. — Og så opvarteren, den snille, snakkelystne Jens, der radbrækked alle fremmede ord! Han spurte således altid om vi havde læst „filletonen“ i dagens avis.

Når jeg nu sidder muttersalene om aftenen, tænker jeg ofte, helt vemodig, på kafé Doria. Hvor timerne triller let, som perler på en snor, i godt selskab! Ofte sad vi der til klokken 2 om natten, spøgende, passiarende eller spillende et parti domino. Alle var fulde af det livsmod, det gode humør, den åbenhjertede imødekomenhed, der præger den første, sorgløse ungdom.

Igårkvæld drev en uforklarlig længsel, en dump trang til selvpinsel mig forbi mit gamle, kære natte-asyl. — Jeg benytted et øieblik, mens

gaden var tom, til at kige ind ad ruden. Mon jeg vilde opdage mine gamle kammerater på de gamle pladse? Ganske rigtig, der sad de allesammen som i svundne tider, og et par unge fyre med troskyldige ansigter, som jeg ikke kendte, havde sluttet sig til dem. „Dagligstuen“ var uforandret, den pompeianske kvinde svævede fremdeles gennem det blå rum med sin guldskål i hånden, og fløielsrideauen havde den samme smukke, kirsebærrøde farve . . .

Den tykke Ludvig fortalte netop en af sine lystige historier, de lo alle hjerteligt. Så drak de sammen, de kinkede med hverandre med smil og nik, glassene tonte muntert, og det broderlige „du“ lød med velsignet klang . . .

Men jeg var glemte. Mig havde de slettet ud af deres erindring som af deres hjerte, ingen af dem spurte efter mig venskabelig bekymret som når jeg udeblev en enkelt gang i gamle dage: „Hvor fanden mon Alfred blir af? Der er ikke rigtig moro, før han kommer“.

Hvad mon der vilde ske, hvis jeg nu rolig gik ind i kaféen, hilste på dem og satte mig ved deres bord? — Nei, det vilde være at sætte et skørt venskab på en altfor hård prøve . . .

Forud ved jeg, hvordan enhver af dem vilde opføre sig.

Ludvig, der er så godmodig og flegmatisk, vilde modtage mig med udstrakt hånd og byde mig en af sine fine cigarer. Paul vilde sidde nervøs reserveret, idet han hemmelig mønstred kaféens stamgæster, om de skulde ha' lagt mærke til den mindre ærefulde tilvækst, privatbordet havde fået — og Sverre, der er så korrekt og så ærgerrig (han drømmer om en diplomatisk carrière) vilde i stilhed kalde på opvarteren, betale ham lige så stille og liste sig bort.

Ak, havde Emil Ewers været der, han vilde ikke fornægtet mig! Den trofaste sjæl! — Klog var han, som itide reddet sig bort herfra til provinsen — Havde jeg blot fulgt hans eksempel!

Jeg holdt meget af mine kammerater — det føler jeg nu — kanhænde mere end de af mig . . . Jeg længes efter at trykke deres hænder og sige: „Tak, kære venner, tak for alt! Ikke ved jer fejl, ved min egen brøde blev jeg jer en fremmed!“

Mit forhold til Alvilda var ikke af de almindelige. — Der var intet bindende ord udtalt, ingen løfter vekslede — og dog vidste vi begge, at vi elsked hinanden . . . Og vor tillid til hinanden var ubegrænset.

Forholdet var i al sin skønhed fint og flygtigt som disse strålelette spind, der uventet rører ved vort ansigt, når vi en Augustdag vandrer under skogens grønne grene, og som folk kalder „flyvende sommer.“

Ja, som en sommer var det — og lig en sommer fløi det bort . . .

Aldrig havde jeg mod til at erklære hende mine følelser, skøndt der tidt nok var anledning dertil. Hun var den rige og høitstående embedsmands feterede datter — jeg var fattig og havde ingen stilling at byde hende. Så brød ulykken ind over mig, jeg blev en mærket mand, og hver tanke på hende måtte opgives.

Ofte havde jeg mødt hende i selskab uden at lægge særlig mærke til hende. Hun havde denne fornemme beskedenhed, der fjerner alt banalt kurmageri.

På en stor rout, som statsråd P. s. gav, nærmed vi os egentlig hinanden. Der var så varmt inde i salene, mellem de mange mennesker, jeg gik ud på den åbne balkon, og lod gardinet falde til bag mig. Det var en deilig August-kvæld, fuldmåne var det, og dens blide, hvide lys gav alle genstande en hemmeligsfuld ynde . . . Det prosaiske gamle nabohus lige overfor blev i denne trylleglans til et mystisk palads, de smekre popler i nabohaven forsølvedes og kastede lange, bævende skygger . . . En svag duft af Reseda bar en luftning op mod mig . . . Hvor denne duftende kølighed gjorde godt!

Jeg havde taget frem mit lommetørklæde og tørred sveden af min pande. Pludselig opdaged jeg, at jeg ikke var alene på balkonen. I det andet hjørne, lænet mod gitterværket, stod ubevægelig en rank, sortklædt skikkelse. Det var hende.

„De beundrer måneskinnet, frøken.“

„Ja — og stjernebilledet der.“ — Hun pegte mod den sydlige horizont. „Hvad navn har det?“

Aldrig har jeg så dybt som i dette øieblik beklaget min astronomiske vankundighed. Hun smilte over min ulykkelige mine. Det ene ord

tog det andet. Hun lagde i samtalen både ånd, hjertensgodhed og naturlighed for dagen.

„Da De kom herud,“ sagde hun, „stod jeg netop og tænkte på, at jeg skal ride imorgentidlig, og jeg drog en sammenligning mellem en sådan frisk ridetur i den friske morgenstund og dette stive selskab. — Jeg holder forresten såmeget af at bevæge mig i fri luft.“

Tilslut talte vi sammen som gamle, gode bekendte. Så kom husets yngste datter ud til os og afbrød vor *tête a tête* ved spøgende at bebrejde os vor uforsigtighed at udsætte os for aftenluften.

Men siden dette møde på balkonen søgte vi åbent hinanden. Jeg fik lov at ledsage hende på hendes rideture, og på ballerne reserverte hun mig næsten altid borddansen. — Hvor jeg var lykkelig! — Når jeg vidste, at jeg skulde møde hende om aftenen i selskab, gik jeg som i en rus hele dagen ...

Leve „Flagermusen!“ — Nu da jeg ikke inviteres mere, da kafé Doria er stængt for mig, og min gamle vennekreds har trukket sig tilbage,

er denne usle nattekneipe mit eneste tilflugtssted. Helt tilfældig opdaged jeg den. En aften, kl. 11—12, da jeg planløs streifede om i gaderne, kigende op til de huse, hvor jeg engang modtoges med åbne arme, kom jeg omsider, uden at tænke derpå, til den mest berygtede udkant af byen. Dårlig piano-musik fra en oplyst kælder-étage fik mig til at stanse. En rød lygte over indgangen kastede sit blafrende skin over et skilt, hvorpå med store, snørklede bogstaver stod malet „Flagermusen“.

Mens jeg opmærksomt betragtede kaféens ydre, sneg en herre sig forsigtig om hjørnet og nærmede sig indgangen. Han stansede et øieblik for at se om han blev iagttaget, og forsvandt så hurtigt og lydløst ned ad trappen. Det var som om han skammede sig over at besøge denne kneipe — eller som han var medlem af en forbudt forening. Da han i sekundet gled ind i skæret af lygten, fik jeg godt øie på ham. Det var en ung, blek, forranglet fyr, hvis dragt bar spor af svunden elegantse. Der var forresten noget mørkt, sky og usikkert over ham, han mindte mig om den art dyr, som havde givet stedet sit navn.

Udenfra seet var der noget hyggeligt og til-

trækkende ved denne kneipe. Musikken, lysglansen, en sødlig duft af punch lokked mig, den ensomme, derude i nattekulden. Efter et øiebliks betænkning gik jeg derned. Jeg stolte på, at ingen af disse tarvelige mennesker vilde kende mig. Jeg, som havde været vant at søge de fineste kaféer, vilde ikke resikere at træffe nogen af „*le notre monde*“, som jeg hovmodigt udtrykte mig i gamle dage.

Da jeg trådte ind, vakte jeg en mindre behagelig opmærksomhed. Min elegante dragt faldt straks i øinene. Pianisten, en pluskævet yngling med et tykt, sortkrøllet hår som en negers, stansed midt i sit bravournummer, og gæsterne betragtede mig halv sky, halv uvillige som om jeg havde været en opdagelsesbetjent eller spion. Jeg blev forlegen, jeg havde en fornemmelse af at have begået noget taktløst, af at have trængt mig ind i et privat selskab, hvor jeg ikke var buden.

Stille, gørende mig så liden som muligt, satte jeg mig i en krog, fjernt fra de andre og forlangte min cognac. Pianisten begyndte påny at mishandle tangenterne. Selskabet lod allerede til at betragte mig med mere velvilie, jeg hørte til min pinlige forundring, at én kendte mig.

Mit navn blev nævnt i en hviskende tone med den karakteristiske tilføjelse af „Stakker“. — „Det er den stakkers G.“

Jeg følte, hvor blodet steg mig til ansigtet. Så tømte jeg mit store glas cognac i ét drag — jeg fik den druknes mod, og rolig, med forceret frækhed mønstred jeg gennem min lorgnet det underlige selskab. Det bestod ikke, som jeg ventede, af såkaldte „simple folk“, af arbejdere, sjouere, og matroser. Tværtimod, det var mennesker, som havde min dannelse og hørte til min samfundsklasse. Næsten med gysen genkendte jeg flere af disse kummerlige, før tiden ældede skikkelser, som jeg engang havde seet i ganske andre, rene og gode omgivelser.

Det var skibbrudne på livets hav, af samfundet udstødte ligesom jeg . . . Som flagermusen dristed de sig kun til at flyve ud om natten, og alle havde de som ved en stille aftale fundet denne forborgne, ilde anséte kneipe, hvor de kunde skjule sin skam og drukne sin sorg . . .

Bare jeg kunde flygte herfra igen, tænkte jeg, jeg havde en fornemmelse, som da jeg i fængslet første gang så mine lidelsesfæller og mærkede, at de regnede mig for én af deres,

idet de med fræk fortrolighed uden videre dattede mig.

Der sad S. — „den smukke S.“ — som han i sin tid kaldtes — der havde været straffet for en sædelighedsforbrydelse. Nu var forgyldningen gået af ham. De slappe træk, den urene hudfarve virkede alt andet end sympatetisk. Han studerte en illustreret avis uden at værdige sine naboer et blik. — Hist sad X., der havde bedrevet vekselfalsk, længer borte A., hvis brøde bestod i ulovlig pengeafpresning — og i et hjørne N., en ung, berygtet journalist, der gentagende havde været straffet for smædeskriveri og spekulation i skandaler.

En gammel, afdanket skuespiller, mager og rød næset, med grimacerede træk og et gammelt gult silketørklæde om halsen, — han kunde godt ha' været clown i en circus — et par unge blekgule, underlig friserte fyre, der havde det sledsk-frække udseende af *souteneurs*, samt nogle træktøse, der med sine „venner“ sad i sideværelset, fuldendte dette triste og hæslige billede.

Men alles hænder var fine og hvide — de kendte ikke til mærkerne af hverdagens ærlige, grove arbejde — og alles dragter viste den

samme lurvede elegantse som den herres, jeg først mødte ved indgangen.

Værten var en gammel mand, af et feminint udseende, med en rødbrun paryk, hvorunder de grå hårtjavser stak frem ved ørene og i nakken. De urene, sentimentale vasblå øine havde et par sorte, stærkt opadtrukne bryn, som gav det falmede ansigt en forlorn tragisk mine. Han bragte mig, keitet og sirligt neiende, et par illustrerte blade, idet han smilte til mig som en gammel, forlibt matrone. Denne sælsomme fremtoning burde egentlig bære skørter. Gæsterne kaldte ham helt gemytligt for „tante Lone“.

Jeg forlangte mere og mere cognac — og kom tilslut i rigtigt galgenhumør. Jeg følte en uimodståelig lyst til at reise mig med cognacflasken i hånden og holde en liden „speeche“ til det løierlige selskab, jeg så uventet var dumpet nedi. „Høistærede hrr. kolleger i de forlornes klub, høistærede borgerlig afdøde, tillad et nyt medlem af denne sjeldne forening at udtrykke sin taknemmelige glæde over at være optat i Eders fordomsfri midte ... Æren, den liderlige tøs, som kun lefler med den rige og mægtige, har vi enstemmig jaget på dør, ikke sandt, mine herrer? Vi kan pinedød godt

more os uden hende — den tøite! — „*Ich hab' mein sach auf nichts gestellt, Juchhe!*“

Heldigvis taug jeg, jeg tror min tunge nægted mig at gøre tjeneste, kognacen var for stærk — eller for dårlig. Jeg var vant til finere varer. Mine naboer tælte hvert glas, jeg drak. „Han er, fanden ta' mig, istand til at tømme hele flasken,“ sagde én.

På en eller anden måde vilde jeg imponere disse mennesker, at de kunde tage afstand fra mig, jeg vilde revanchere mig for dette hånlige medlidende „Stakker“ — og så fandt jeg i min fornedrelsestilstand intet andet middel dertil end at åbenbare mig som en god — dranker.

„Ham drikker man minsæl ikke under bordet,“ sagde smædeskriveren beundrende til sin side-
mand — men „tante Lone“ så deltagende på mig med sine sentimentale, vasblå øine.

Hvorledes jeg kom hjem den nat, husker jeg ikke. Jeg har dog en uklar erindring om at den „smukke S.“ fulgte mig på vej, og at han i min ubevidste tilstand var mærkelig omhyggelig for mig

Det er trist at vågne op i en rendesten, når man netop har drømt om et friskt, blåt hav, med hvide svulmende seil i horisonten ...

Under mit ophold i fængslet modtog jeg flere breve fra min søster, fra Emil Evers og andre — men intet fra hende. Siden erfarede jeg, at min skæbne var gået hende nær til hjerte, hun tog synlig af og tog ikke mere del i selskabslivet.

Tanken på hendes sorg øgede min fortvilelse. Jeg anede jo, at hun elskede mig, jeg var overbevist derom. Den vanære, der var overgået mig, rammed nu også hende ... Hun læste sin ydmygelse i venindernes blik og i sin families fornærmelig discrete ytringer, når talen tiltældigvis faldt på mig.

Tidt drømte jeg i fængslet om hende ... Vi var i en lys, blomsterduftende balsal, hun rakte mig ringen i kotillon, idet hun smilte løfterigt til mig — men når jeg da vågned om morgenen og så min briks og fangedragten, skreg jeg høit som et vildt dyr, der er rammet midt i hjertet ...

Den første uge efter min frigivelse holdt jeg mig hjemme. Ikke et øieblik var jeg udenfor døren. Jeg ventede febrilsk, jeg havde ikke ro til at sidde stille, men drev op ned ad gulvet hele tiden.

Hvad ventede jeg på? — Å, jeg dåre! — Jeg havde i stilhed digtet et kapitel af en roman, hvis virkeliggørelse jeg håbede på som den dødsdømte på benådningen:

En tilsløret dame træder forsigtig og hemmelighedsfuldt ind, hun opdager, at jeg er ene og kaster sig med smil og gråt i mine arme.

„Du er en falden mand, Alfred, men jeg elsker dig lige høit, jeg har altid elsket dig ... Nu vil jeg dele fremtiden med dig, her har du mig! For din skyld har jeg forladt far og mor og søskend. Vi to vil reise bort herfra, langt bort, og i et andet land blive lykkelige!“

Men døren forblev lukket — ingen frygtsom kvindehånd bankede på.

Selv om hun havde været stor nok til en sådan handlemaade, burde jeg da ha' modtaget offeret? For et offer blev det, et tungt offer!

— Nei, nei! — Der vilde være urigtigt, hjerteløst at drage hende, den uskyldige, ned i min fornedrelse.

Min søvn er let og urolig. Hver morgen, et par minutter før 6, vækkes jeg af arbeiderne, der går til sin dagsgerning i den nærliggende fabrik. Deres frætøfler slår klingrende hårdt mod fortougets stenbro. Ofte står jeg da op, løfter på gardinet og skimter i dæmringen nogle mørke, dårligtklædte skikkelser, der iler afsted med en smørrebrødspakke i hånden.

Det er koldt, jeg fryser, og over det tykke, bløde Brüsselertæppe, der ligesom kærtegner mine nøgne fødder, går jeg tilbage til min varme seng, hvor jeg kan nyde hvilen så længe jeg ønsker. Der er ingen pligt, intet strengt, fastsat arbejde, som tvinger mig. Uvilkårlig sammenligner jeg min stilling med hine arbeideres, og jeg føler i øjeblikket et egoistisk velvære. Igrunden er jeg ikke så ulykkelig . . . Mangen kan ha' det værre. Næringssorg og mangel kender jeg ialfald ikke.

Mens jeg ligger og strækker mig dovent i

sengen, under det bløde ederdunstæppe, i disse selvsmigrende tanker, hører jeg påny en arbejder gå forbi. Han fløiter af alle kræfter — en rigtig munter vise — og hans fodslag lyder så kækt og energisk. Han er ung og glad, kan jeg mærke, han lader ikke til at kende nogen af de sorger, der med blyvægt trykker mig til jorden . . . Og i næste sekund misunder jeg disse trællende fabrikkfolk, som jeg nylig ringeagtede og beklagede . . . De er ærlige, dygtige og tilfredse, de gør gavn i den kreds, hvor de er stillet, de er agtede af sine kammerater og sin arbejdsherre, de har et hjem, en hustru, som holder af dem, de har børn . . .

Hvorimod jeg —!

Nu fører jeg et liv som den forulykkede konge af Bayern. Bare jeg ikke tilslut blir gal som han! Jeg gør nat til dag og omvendt. Idag lå jeg i sengen ligetil kl. 4 eftermiddag. Så tændte jeg, skønt det endnu var lyst nok, både hængelampen og lamperne på konsolen og rullede gardinerne ned. Ved aftenlyset lever jeg op igen, jeg er som et nyt menneske, min ånd er roligere og mit

legeme uden smerter. Jeg tåler ikke om dagen at se mig i et speil. Min gustne ansigtsfarve, mine slappe træk byder mig imod.

Da jeg havde spist — pigen henter mad til mig fra den nærliggende restauration — og jeg sad ved kaffeen, cognacen og cigaretten, vuggende mig langsomt i gyngestolen, faldt mit blik tilfældigvis på den antikke sølvskål, der er bestemt for visitkort og invitationer. I gamle dage var den fyldt til randen. Alverden udbad sig den ære at se mig til middag eller en liden the med dans. Jeg var jo min fars søn og desuden nevø til en admiral. Nu var skålen ganske tom. Ingen brød sig længer om at have — „æren af min nærværelse“ —

Jeg kastede cigaretten og åbnede det store skab, hvori min garderobe opbevares. Alle disse fine klæder, som nu ikke mere blev brugte, livkjoler, dining-coats, diplomatfrakker m. m. Det var synd for dem. Hvor denne gamle livkjole havde mange erindringer for mig, jeg havde båret den i de skønneste og i de høitideligste øieblikke i mit liv, den var som et stykke af mig selv. Fra opslaget strømmed endnu en stærk duft, hun havde en aften i overmod heldt en hel flaske parfume ud over den.

Pludselig fik jeg en idé. Jeg vilde gøre stort toilette som i fordums tider. Jeg vilde indbilde mig, at jeg var buden til en stor middag hos statsråd P.s. Idag havde han jo netop modtagelse, det var hans frues fødselsdag.

Jeg stilled en af lamperne foran det store speil og tændte de to lys på toilettebordet foran det. Omhyggeligt vasked jeg mig, friserte mit hår og min moustache, filede og børstede mine negle, iførte mig så de røde silkestrømper, de udskårne laksko, manchetskjorten med den lynende diamant i brystet, og tilslut den nye livkjole med silkeopslaget, der sad som støbt på mig. Jeg bandt det hvide slips i en sirlig knude — men den gule therose til at sætte i knaphullet mangled desværre. I gamle dage bar jeg altid en gul therose, når jeg var i selskab. Skoene trykkede mig — det var længe siden, jeg havde brugt dem, — Et stænk, kun en anelse af violette over mit hvide battisteslommeløstørklæde, og jeg var færdig.

Ikke uden behag, med et koketteri som en kvindes, betragted jeg mit billed i speilet. Ula-stelig måtte jeg tllstå, hvad det ydre angik, på engang korrekt og moderne, en gentleman fra

top til tå. Jeg hentede så de hvide hansker, og stak dem ind under skyggen af min chapeaubas.

Pigen gloede forundret på mig, da jeg således pyntet, indsvøbt i min pels, gik forbi hende ude på trappen. „Hent mig en drosche!“ havde jeg på tungen at sige. „Men hurtigt! Jeg skal i en stor middag hos statsråd P. s.“

Kneisende gik jeg ned trappen, ud på gaden, forbi nogle usselt klædte håndværkere. Først var snavset, jeg ærgred mig over, at jeg ikke havde tat mine galoscher på. Man kunde jo ikke komme i en fornem salon med tilsmudsede sko. Jeg gik og gik uden mål, gade op og gade ned. Udenfor en blomsterbutik stansede jeg og beundrede vinduets dekoration af roser og fint grønt. Så huskede jeg manglen ved mit toilette, jeg gik ind, købte en blegrød rose (gule fandtes der ikke) og stak den i mit knaphul.

Den ene time efter den anden gled hen, mens jeg således vandred om lig en anden vagabond. Omsider blev jeg træt, jeg hinkede uvilkårligt, mine ligtorne ømmede sig i de snevre, spidssnudede dansesko. Fra byens fashionable strøg søgte jeg ind i dens fattige kvarterer, jeg

satte mig en stund på en trappe og hvilte mig, mistænksomt iagttaget af en patrouillerende konstabel. Jeg reiste mig og fortsatte hinkende min planløse marsche. Pludselig fanged en rød lygte min opmærksomhed, jeg befinder mig, mærkeligt nok, lige udenfor „Flagermusen“. Hvorfor ikke gå derind? Der var ialfald en sofa at hvile i — og der var drikkevarer. Og så kunde jeg i egenskab af den „fine mand“ imponere disse stakkere, denne bærme af menneskeheden. Vel var det ingen fornem statsrådsbolig, men kun en tarvelig nattekneipe — dog alligevel —

Med reserveret beskedenhed satte jeg mig i et hjørne og forlangte et glas seltservand med cognac. Seltser smager så godt ovenpå en middag, hvor man har drukket hede vine. Jeg åbned lidt min pels, så at min selskabsdragt kom tilsyne. Det store, hvide skjortebryst med diamanten fik lov til at brede sig og glinse frit. Mine reducerede naboer så på mig med et eget smilende, halv hånligt blik. „Den smukke S.“ nærmed sig mig med et dybt, ironisk buk. „Pinedød, hvor De er fin ikvæld! Kommer nok fra en fin middag?“ spurte han med et lunt smil.

„Ja, fra statsråd P.“, svarte jeg uden at blinke.

„Mored De Dem?“ sagde han med det samme infame smil.

„Ikke videre,“ svarte jeg med en blaseret mine og gabede let. „Middagen var forresten ikke ilde. — Men her er skrækkeligt varmt herinde!“

Han hjalp mig med at få pelsen af.

„De har måske menuen hos Dem,“ sagde han efter en pause, hvori han veksled et blik med de andre. „Det skulde være så morsomt at se den. — Jeg, stakker, kommer aldrig i slikt fint lag, det er ikke for småfolk som os.“

„Nei, menuen stikker jeg aldrig til mig — men jeg har en god hukommelse og kan nævne Dem hovedretterne. Østers med rhinskvin, dyresteg med bourgogne —

„Åa, min mund løber allerede i vand!“

„Gåseleverposteier, trøfler —“

„Aa — ah! —“ Han smækked med tungen.

„Og så desserten,“ fortsatte jeg uforstyrret. „Vindruer, kage, ananas — is med champagne —“

„Havde jeg blot været der og fået en smule med af alle de gode sager!“

Han smilte fremdeles vantro, halv spottende — men samtidig var han inde i en sørgmodig stemning. Han blev så underlig tankefuld.

„Jeg har ikke spist hverken igår eller idag, kun drukket et par baiere,“ sagde han efter en pause. „Lommerne er tomme — og tante Lone vil ikke længer gie mig kredit.“

Hans åbenhjertige tilståelse kaldte mig med ét tilbage til virkeligheden, fra mit plumpe selvbedrag. Hele situationens ynck og latterlighed gik ydmygende op for mig . . . At ville lyve og prale for denne nattekneipes forlorne gæster, hvis ros eller dadel burde være et normalt menneske knusende ligegyldigt! Hvor kom alle disse naragtige griller fra? Hvor dybt var jeg dog sunket! Jeg måtte ha' en skrue løs.

Forskende, ikke uden en viss sympati, betragtede jeg den „smukke S.s“ bleke, forsultne ansigt, og inviterede ham til at spise sammen med mig, et tilbud, som han henrykt modtog.

„Ja, ved disse fine, officielle middage får man aldrig spise sig rigtig mæt,“ sagde han godmodig, for at skjule min løgnagtighed og dække mig tilbagetoget. „De kan godt ta' en bid med. Jeg kender folk, som spiser en stor bifsteg med løg, inden de går i middag.“

Tante Lone bukked for mig dybere end sædvanlig, hans underlige blå øine med de hævede sorte bryn spiltes sentimentalt op af beundring over min selskabsdragt, og tilslut udbad han sig „den ære“ at drikke et privatglas med mig. I kælderen havde han en sherry af prima kvalitet, forklarer han. Så forsvinder han og vender tilbage med en flaske, der er grå af støv og skimmel. Efter at have drukket nogle glas, blir han snakkesalig og vrøvlet, han lægger hånden på min skulder og betror mig som en stor hemmelighed at han i sin ungdom drømte om at blive — balletdanser.

„Jeg elsker kunsten — ja, jeg har altid elsket den . . . Men desværre blev det mig ikke forundt at følge mit kald. Her må jeg nu sidde i en kælderhals og sælge øl og smørrebrød istedetfor i lyserøde silketricots at svæve frem på scenens bredder. — Ja, jeg har altid tænkt mig i lyserødt, skal jeg sige Dem,“ tilføied han og løfted sirligt sin høire fod i veiret.

Jeg bemærkede, at den balletelskende tante Lone var påfaldende — skævbenet.

Journalisten tog også tilslut plads ved mit bord. Hans portemonnaie var nok ligeså mager som den „smukke S.s.“ Jeg ber også ham at

ta' for sig af varerne — og han spiller ikke den kostbare.

Hans ansigt slår mig. Det er ikke ungt, og ikke gammelt. Han kan ligeså godt være tyve år som firti. Ingen laster har sat sit stempel på det, det er kun yderlig forpint og forsultent. Når han smiler — hvad han så sjældent gør — ser han så snil og bra ud, at man må holde af ham. Hvordan mon han har været istand til at skrive alle hine infame artikler? For at tjene nogle skillinger ved smudsbladet?

„Det er en vakker rose, De har der,“ sagde han og rørte ved mit knaphul. „Men De burde heller havt en stump bånd — det er finere. Måske har De en orden hjemme?“

„Å, hold kæft!“ råbte „smukke S.“ — Hvad skal han med en orden? Er han ikke „ordentlig“ nok før? Han har spenderet en bif med dram og øl på mig — og du, din snyltegæst, får også snart din varme mad.“

Journalisten lo tvungent.

Da jeg gik, tog tante Lone mig tilside og udtrykte i velvalgte ord sin glæde over at se „et så dannet og net menneske“ i sin kafé. Ellers kom der så mange „usolide“ herrer,

klaged han. Og ikke en eneste af dem havde forståelsen af, hvad tante Lone led ved at undertrykke sit kunstnerkald og udøve en værsts prosaiske gerning. Det var til at fortvile over.

Således endte min soirée hos statsråden. Næste morgen opdaged jeg, at min kostbare diamantknap var forsvunden.

Nu og da går jeg i teatret. Det nye stykke lokker mig. Jeg tar plads på galleriet, hvor ingen kender mig. Derfra kan jeg ubemærket iagttage mine gamle, fine bekendte nede i parkettet. Dog Alvilda, der før var en stadig abonnent, ser jeg aldrig mere.

Løitnant Krans retter i en mellemakt pludselig sin lorgnet mod galleriet. Hvad søger han heroppe? En eller anden liden sypige? — Jeg dukker mig ned over mit program for ikke at bli' genkendt.

Interessant er det at lægge mærke til, hvor forskelligt de forskellige dele af publikum stiller sig ligeoverfor skuespillets pathetiske scener. Igår gav man Bjørnsons „En Fallit“. Mens parkettet i den gribende tredie akt sad blaseret

og neppe gad røre hånden til applaus, var alle oppe på mit galleri i lutter gråt og bevægelse. Spillet på scenen var for dem ikke spil, det var livet selv, der i sin tragiske konflikt aflokke dem disse tårer, disse dybe, sympatiske suk ...

Den tykke, pyntede madam med det røde, brave ansigt, der sidder ved min side, græder bitterligt, idet hun samtidig gnasker på en bonbon. Medfølelsen for digtningens skikkelser ligesom forskønner hendes vulgære træk og lægger et glimt af sjæl og noblesse ind i dem.

Min nabo tilhøre, en mager, forlæst, tarvelig klædt student rødmer og blekner som en ung pige, når en rørende replik falder. Undertiden tar han frem sit lommetørklæde, fører det først til næsen, og så hurtigt, idet han sky ser sig om, til øinene — et par smukke blå øine, der altid er rede til at flyde over.

Å, denne en første ungdoms ædle, trohjertige, letvakte følelsesliv! — Det er noget helligt ved det. Hjertet har endnu alle sine illusioner i behold — det er rigt til overmål — og finder alle sine blyge skønhedsdrømme realiserede i digtningen.

Man siger, at selskabslivet er flaut og åndløst. Jeg mored mig altid i selskab. Men jeg er også et hverdagsmenneske — jeg var kanhænde ikke begavet nok til at se tomheden i det.

Jeg mored mig overalt, i middagerne, på ballerne, i soiréerne — ja, selv i herremiddagene. — De glade, gallaklædte mennesker, hvoraf mange var mine kammerater, den strålende belysning, den muntre, overgivne skæmt — vi var jo *entre nous* — det festlige bord, den delikate anretning, buketten af de fyrige vine, alt henrykte mig. Jeg må bekende, jeg er et stykke af en gourmand. Jeg går endog såvidt, at jeg finder poesi i et smukt serveret bord med dyresteg og kraftig bourgogne, i de velsmagende østers, hvis duft minder mig om havet, om tang og fjære, i champagnens ildnende, skummende dråber . . . Retterne må dog ikke nydes alene, men med en enkelt, man holder af, eller i muntert lag.

Og hvem kan skildre et ungt bals ynde? Mit hjerte banker i dette øieblik, når mine bals minder dukker frem. — „Skal du monstro møde hende iaften? — Vil hun udmærke dig? — Et smil, som ingen anden forstår, et stjålent hånd-

tryk . . . En dans reserveret for dig, netop denne, der gemmer en erindring for begge to måske er du så lykkelig at få borddansen, så du beholder hende uforstyrret hele soupéen, kan se hende dristigt ind i øinene, idet du med en spøg fylder hendes rødvinsglas, og lønnes af et smil, der får din hånd til at ryste, så vindråber pletter den snehvide dug . . . Et bal uden en bestemt inklinatión er intet bal. Midt i sværmen af unge skønheder må der være én, som for dig er dronningen . . .

Og for et deiligt syn at betragte de to rækker i en kvadrille bevæge sig bølgende og dog taktfast mod hinanden! Damerne på den ene side, i florskyer og blomster, blyge og gratiøse, i den halvudsprungne erotiks dæmpede fryd som om de gik til et skjult stævnemøde. Herrerne galante og dristige midt i ærbødigheden som om seiren allerede var dem viss . . . Og dette levende digt af ungdom og skønhed og knoppende elskovslængsel, akkompagneret af orkestrets bløde, smigrende toner, der ligesom kæler for den længsel, den erotiske vemod, der i øieblikket fylder dit hjerte og gør at du uvilkaarligt trykker din dame fastere til dig . . .

Amor, den skælmsmester, er overalt på spil, i musiken, i blomsterduften, i vinenes buket . . .

Hvormange flygtige, ømme forbindelser stiftes ikke i sekundet, inden omkredsen af en vals! — Et blik, en forlegen rødme, et svagt tryk af armen røber et helt hjertes skjulte historie . . . Og alle disse stumme, kærlige erklæringer, der som en varm, elektrisk strøm bølger gennem atmosfæren! Jeg har følt under dansen en ung pige skælve i mine arme og give sig hen på nåde og unåde, jeg har følt, hvordan hun har taget sig i besiddelse igen inden dansens slutning, hun har kastet hodet frigjort tilbage som vilde hun sige: „En drøm, min ven! Du var ikke den rette!“

Og jeg har seet jalousien hemmelig vågne, seet dejlige øine pludselig formørkes, og det for min skyld — og jeg har været ung og hjerteløs nok til at beruse mig i disse fremmede lidelser, for siden efter selv grusomt at lide, idet jeg vragedes af den i øieblikket udkårne . . .

Lidelser, der slet ikke er lidelser, men en intens nydelse, en skarpere form for erotisk vellyst . . .

Men disse ballets småromaner får i reglen

intet slutningskapitel. Næste dag, da stemningen er afkølet, hilser man ceremonielt på promenaden den dame, der aftenen i forveien satte hjertet i klare flammer . . .

Alvilda er forlovet. Jeg modtog nyheden med en ro, der overraskede mig selv. Er jeg da så sløvet? Har jeg ikke evnen til at lide mere?

Den mand, hun har valgt, var den fornemste, men fra karakterens side mindst betydelige i vor kreds. Jeg undte hende en større, en sjælfuldere lykke . . . Hendes valg ligesom ydmyger mig personlig — mig, den æreløse!

Det er Titania, som påny slår sine hvide arme om et æselshoved . . .

I forrige uge gik igen et skib til Amerika. Hvad søger alle disse ulykkelige derover i den nye verden? Følger ikke deres sorg, deres armod, deres vanære med dem? — De ligner manden, som vilde flytte bort fra nissen —

og så fandt nissen siddende i god ro på flyttegodset.

Nei, man flygter ikke fra sig selv, fra sin skæbne ...

Julaften nærmer sig. Jeg gruer for den ...

Inat vågned jeg pludselig efter en urolig drøm, hvor hæslige billeder af mit fængselsliv foregøgled mig. Jeg vågned så brat, næsten med et skrig, som om en brutal hånd havde rykket mig i skulderen og befalet mig at stå op.

Forfærdet så jeg mig om i værelset. Natlampen, som jeg nu altid brænder (jeg har en angst som et barn for at sove i mørket) var gået ud, og det store tomme værelse, hvis vægge jeg ikke kunde skimte, gled ud i en endeløs, sort tåge, og det forekom mig, at hemmelighedsfulde skikkelser, der ikke vilde mig vel, bevæged sig lydløst og gengangeragtigt i det tykke, uigennemsigtige mørke ... Der var noget klamt, gravsomt, uangribeligt ved det

hele. Jeg måtte uvilkårlig mindes den store bøigen i „Per Gynt“, som altid sleip glider tilside og som er umulig at få tag i . . .

„Hvorfor stjal du?“ hvisked i det samme én mig i øret. Det var som om jeg kunde kende den kolde ånde på min kind. „Ja, hvorfor stjal du?“ spurte jeg mig selv, idet tårer langsomt og koldt randt ned over mine kinder.

Nu ved jeg det. Det var af forfængelighed og glimresyge, det var for Alvildas skyld, for med anstand og glans at kunne optræde i de kredse, hvor hun hørte hjemme. Det var for at få skinnet af den rige, elegante mand, og derved gøre indtryk på hende og hendes omgivelser. Det var for at kunne ha' midler til at deltage i selskabslivet — for at kunne møde hende ved badet om sommeren, og om vinteren i teatret, i koncerterne og soiréerne . . .

Mærkelig nok — det vil interessere psykologerne — følte jeg ingen samvittighedsnag over min gerning. Efter forbrydelsen havde jeg det samme lette, glade sind, jeg lo og dansed som før, jeg sov godt, og pintes ikke på nogen måde af min onde bevidsthed. Jeg var som et tankeløst barn, der har tat småpenge

fra sin mor og købt kager for — og ikke ser noget galt deri og snart glemmer det.

Frygten for opdagelse berørte mig dog, men kun flygtigt. Jeg slog mig til ro med den tanke, at alle, jeg kendte, høje som lave, havde såmeget venskab for mig . . . Der var ikke en sjæl, som vilde mig noget ondt. Gode venner vilde frelse mig eller dysse sagen ned.

Men da mit tykke, blonde hår, som jeg altid havde været så stolt af, blev klippet snaut af lige til roden, og man iførte mig den hæslige fangedragt, fik jeg noget andet at tænke på. På menneskers medlidenhed må man ikke stole, men vel paa deres farisæer-trang til at hævne sig på den, der tidligere misundtes som en af verdens lykkebørn.

Julaften! — Den skrækkeligste i mit liv! — Ikke engang i fængslet følte jeg mig så sønderknust som igårftes. For dengang håbed jeg endnu på noget, fremtiden var min, når jeg engang slap ud — men nu er alle håb slukte . . .

Jeg stod om eftermiddagen ved vinduet, røg melankolsk min cigaret og betragtede livet derude,

denne muntre færdsel, denne ivrige travlhed, gåen og løben, der bebuder en fest. Gaden, der ellers er så stille som en klostergård, vrimled nu af mennesker, af voksne, børn, tjenestefolk, der alle lod til at ha' hastværk. De var rødmussede, glade og opkavede, i trængslen stødte de til hverandre med albuerne, smilte venligt og gjorde undskyldninger. Høitidsstemningens forsonlighed lå over dem alle . . .

Nogle bar på et lidet juletræ, hvis friske dunkelgrønne konkrasterte så vakkert mod den hvide sne over vei og hustage, andre bar store, i hvidt papir indsvøbte pakker i alle façons, og kurve fra kolonialhandleren, fulde af varer og vinflasker. Hvide sneflokker sidder som stjerner på alles klæder og i mændenes skæg og hår.

Nu og da stanser et par i sværmen, rækker hinanden strålende hånden, og ord som „Glædelig fest“. — „Tak, iligemåde“, når gennem sne-luften op til mig på mit ensomme værelse . . . Alle disse mennesker har et mål, et hjem, der vinker dem med julelys og sød børnesladder, de har noget at glæde sig til. Jeg stakker, har intet, slet intet. — Hvor jeg dog er overflødig i denne verden, der ruller forbi uden at ænse mig, uden at skænke mig en tanke . . .

Så husked jeg på den tid, en tid så fjernt tilbage, da også jeg havde et hjem, da hjerter slog ligesom en lun kappe om mig, der skulde skærme mig mod verdens kolde blæst, — på hin lyksalige barndomstid, hvor min eigode mor samled al julens hygge om mig, der var hendes yngste, husets kæledægge — og jeg måtte medét vende mig bort fra vinduet for at bli herre over min sindsbevægelse.

Skumringstimen kommer . . . Det sner ikke mere . . . På den mørkeblå himmel kiger stjerner frem, store og blanke, som forundrede barneøine, der smiler ned til den fredsæle jord og velsigner den . . .

Dagens store travlhed har lagt sig . . . Gaden er stille og ensom som før. Kun nogle småbørn, der har forsinket sig ved at leke og rende på kjelke nedad bakkerne, iler skyndsomt hjemover til mor og juletræet, i mystisk forventning om, hvad nissen i år vil bringe dem. De synger på hjemveien og holder hinanden i hænderne . . . Men så tændes der umærkeligt lys på lys, i hytte og hus, selv det tarvelige kvistkammer glimrer med sin skillingsprås. Høitideligt skinner det langt ud over de hvide, folketomme veie. Det er som en jordisk stjernerad, der vil riva-

lisere med himlens ... Og så at tænke sig, at hvert sådant lidet lyspunkt betegner en arne, et hjem ...

Pludselig fyldes luften ligesom af en mild, gribende melodi ... Klokkerne begynde at ringe i den nærliggende kirke — ding dang, ding dang ... For en verden af minder og — anklager i disse klokkers fromme lyd! Jeg skjuler ansigtet i mine hænder og græter som et barn ...

Den gamle præsteenke ligeoverfor mig har også tændt sin lampe, og der er lys på alle konsoler. Hun har ikke rullet gardinet ned, så jeg kan se lige ind i stuen. Både hun og datteren er søndagsklædte. De sidder ved det store bord, på hvis snehvide dug der er placeret en enkelt blomsterpotte. Moderen læser højt af en gammel, tyk bog, der ligner en bibel. Datteren sidder ubevægelig, med hænderne foldede, og lytter til ...

Fra nabohuset ser jeg op mod stjernerne, de flimrer, forstørres og glider ud for mine tårefyldte øjne — jeg husker hvordan jeg som barn plagte mor for at hun skulde vise mig

Betlehemsstjernen, — og mens jeg står der i gamle, uendelig vemodige erindringer, mindes jeg pludselig en historie jeg som skolegut lærte udenad. Den var optaget i vor læsebog i modersmålet.

En mand, der havde ført et dårligt liv, stod en nytårsnat ganske alene ved vinduet. Han så op mod stjernehimlen, rørtes og tænkte med anger og gru på sin forspildte tilværelse. Han erindrede sine tidligere skolekammerater og ungdomsvenner, der nu allesammen var gode familie-fædre og ansete borgere, mens han selv gik som et udskud, forladt både af gud og mennesker. Med ét vågned han, hans ulykke var kun en drøm, drømmen en advarsel, sendt ham itide fra det høie. Vel havde han været let-sindig som ungdommen er det, men heller ikke mere. Han var ingen forloren søn, han havde ikke begået nogen slet, vanærende handling. Alt kunde endnu genoprettes. Han beslutted fra nu af at føre et nyt og bedre liv, og han holdt ord og blev en pryd for samfundet.

Jeg gik op og ned i værelset og knuged mine hænder, så det sved i knoerne. „Å, gid min ulykke også var en sådan styg drøm, kun en drøm! — Kan jeg ikke få lov at leve mit

liv om igen? Hvorfor er skæbnen så ubønhørlig?"

Pigen trådte ind, undred sig over, at jeg sad i mørke og tændte lampen. Mens hun udførte dette, tørred jeg hurtigt mine øine for at hun ikke skulde opdage, hvor forgrædt jeg var. Jeg bad hende sætte den røde skærm over. „Ja, herren skal vel ud iaften,“ sagde hun venligt og geschäftigt. „Alle vore logerende er budne ud iaften. Kun den gamle frøken Hamre blir hjemme. Hende er der ingen, som tænker på, stakker. Hun er jo heller ikke her fra byen og har ingen familie her.“

Spørgsmålet gjorde mig ganske forlegen. „Jo—o, jeg skal ud, Marie,“ svarte jeg omsider. „De hehøver ikke at bringe mig min the iaften.“

Jeg tog op min portemonaie og gav hende en tikrone i juleklap. Smilende og neiende, med tusen taksigelser og tusen ønsker om en „glad jul“, forsvandt hun.

Igen var jeg ene ... Jeg rørte op i ilden, satte mig ved ovnen, og mindedes den tid, jeg var barn, hvordan julaften da pleied at feires i

mit hjem. I uger forud havde jeg glædet mig til den. Efter påske begyndte for mig en ny tidsregning, jeg spurte altid mine forældre om, hvor længe vi nu havde tilbage til julen. — Endelig kom den store dag. Om morgenen fik jeg et varmt bad, så blev jeg friseret og klædt i min søndagspynt, eller jeg fik en ny, smuk dragt, syet for anledningen. Hvor banked ikke mit barnehjerte af glad utålmodighed efter aftenen, efter at se julegranen, i hvis grønne tryllegrene alle mine gaver var skjulte ... Og hvem kan beskrive selve festøieblikket, juletræets afsløring! — På bordet stod en gammeldags flerarmet lysestage af massivt sølv, der i sin tid havde prydet et alter. Den benyttedes kun et par gange om året ved høitidelige leiligheder og var da genstand for min og min søsters dybeste beundring. Bare synet af den satte os i feststemning! Den lysestage glemmer jeg aldrig. I glansen af den henrandt de uskyldigste og skønneste aftener i mit liv ...

Og så dansen om juletræet ved moders hånd! Endnu synes jeg at høre den tynde, blide stemme, hvormed hun sang „Jomfruen går i dansen“ og „Skære, skære hævre!“

Hun satte de største forhåbninger til mig

— og hvor har jeg dog ikke svigtet dem alle!
— Gudskelov, at hun forlængst er død! —
Dette skønne hjerte har jeg da ikke bedrøvet!

Men det er på tide at gå ud, hvis Marie skal beholde den tro, at jeg ikke er glemt af hele verden som den gamle frøken, men virkelig har venner, der gerne vil se mig. Jeg kaster slobroken og tøflerne, og klæder mig omhyggeligt på som om jeg skulde i stort julelag. Med en selskabsmands oprømte mine går jeg ned trappen. Ved min værtindes dør må jeg stanse og lytte. Hun har fremmede i aften, store og små. Lyden af en salme, sunget af spæde børnerøster, trænger ud til mig. „Stille nat, hellige nat“ lyder det i kor.

Hvor høitideligt det er ude, under den rolige stjernehimmel, på den stille, snehvide gade med de stille, ligesom fortryllede husrækker, hvorfra de tændte lys venligt syntes at råbe: „Kom indenfor, du ensomme derude. Vi har fest, vi har fest!“

Alle butikker er lukkede, kun leketøismanden på hjørnet og bageren har endnu åbent. Udenfor

bagerens dør lugter der så godt af varm julekage og af krydderbrød. På taget af en stald er der hængt ud neg til småfuglene, også de skal være glade iaften, et kærligt hjerte har erindret dem. Sneen knirker og synger under trykket af mine galoger, i det fjerne klinger en bjelde, som ret lader mig føle den dybe stilhed rundt omkring mig. „Stille nat, hellige nat!“ gentager jeg uvilkårligt.

Jeg lister mig ind i en af de fattige smågader, hvor der i reglen ikke er gardiner for vinduerne, og usét er jeg vemodig vidne til mangen intim familie-idyl . . . Selv i den fattigste vrå er der ikvæld glæde. Et glimt fra Betlehemsstjernen falder forsonende over armoden, med forjættelser og rige håb . . . Ethvert ægtepar, som slutter et barn i sine arme, føler sig iaften usigelig rig . . .

Jeg kiger ind i en snever stue med lavt tag, med møbler få og tarvelige som hos en arbejder. Men alting er så skinnende propert. Der står fisk og risengrød på bordet, juletræet mangler ikke, et par småbørn tripper strålende og rødkindede omkring, den lille pige har i hånden en dukke ligeså stor som hun selv — og forældrene, hvis ansigter er furet af strengt

arbejde og slid og bekymring, ser sjæleforvorne på børnene, hvem de, vistnok ikke uden store opofrelser har kunnet skabe denne moro. Der må spares meget i begyndelsen af det nye år, inden der kommer balance i husholdningsbogen.

Et andet billede, rørende i sin simpelhed. Stuen er fattig — sammenlignet med denne var den anden en rigmands. Møblerne består af en seng, et umalet bord, og to stråstole, de øvrige er sandsynligvis hos pantelåneren. I sengen ligger i en opreist stilling, støttet af puder, en syg, liden, af døden mærket pige. Men foran sengen på en træstol, står i en gammel urtepotte en grankvist, kun en kvist. Faderen, der er usselt klædt, i en lappet frakke og med et uldshawl om halsen, oplyser smilende grankvisten ved at stryge af den ene fyrstikke efter den anden. Moderen, bøiet og forvågen, smiler også, smiler som inde i en fjern, sørgmodig drøm, nydende barnets henrykkelse — De store, alvorlige øine i barnets voksblege ansigt tindrer med overjordiske glimt hvergang en fyrstikke sprutter af og kaster en flygtig, men intens glans over hendes lillebitte juletræ med de grønne nåle, og hendes små, magre fingre famler kærligt efter moderens hænder . . .

i dette lykkelige moment er armod, sygdom og dødsangst øiensynlig glemt. Det er julens engel, som tyst svæver forbi, spredende velsignelse over alt ...

Videre vandrer jeg ... Udenfor en af disse elendige butikker, som kun findes i smågaderne, i hvis vinduer grøntsager og sprællemænd og gamle bemalte honningkager ligger side om side, står en liden, seksårgammel, tyndklædt fattiggut, så levende optaget af at beundre en broget sprællemand, at han glemmer både kulde og sult. De små røde hænder rører ved ruden, som om de vilde gribe det kære leketøj ... Jeg går ind i butikken, køber sprællemanden og gier ham den tilligemed nogle småpenge ... Hvor det lille barneansigt stråler og forskønnes af glæden! Han springer afsted så hurtigt som de små skæve ben kan bære ham, uden at takke mig, måske ræd for at jeg skal tage min gave tilbage. Et stykke hen i gaden stanser han og betragter sin sprællemand og sine penge. Så lader han sprællemanden danse ved at trække i snoren.

Det trætter mig efterhånden at gå så måløs omkring i sneen. Jeg fryser og jeg keder mig . . . Alle disse tusen varme hjem, som byen indeslutter, og ikke ét, et eneste åbent for mig! En følelse af usigelig ensomhed og melankoli sniger sig over mig . . . Tårer rinder ned over kinden, og væder min monstache uden at jeg selv ved det . . . Hvor skal jeg så hen? Jeg kan ikke bli ved hele natten at vandre om som den evige jøde . . . Hjem? — Nei, det er for tidligt! — Endnu vil jeg marchere videre en times tid, trods nattekulden . . .

„Flagermusen“? — Ja, hvorfor ikke? Om jeg gløtted derind et øieblik, kun et øieblik. Der er lunt og varmt, og jeg kan få noget at styrke mig på — noget, der kan døve tankerne og selvbebreidelsen . . .

Som om det gjalt liv og død styrted jeg derhen. I min forladthed lokked denne lune nattekneipe mig som havnen den trætte sjømand . . . Forpustet stansed jeg udenfor den røde lygte ved indgangen. Stilheden slog mig, ingen larm af stemmer og glas, ingen pianomusik, en absolut stilhed . . .

Skamfuld over at vise mig på et sted som dette en hellig julaften, åbned jeg endelig døren . . .

En følelse som af rædsel, blandet med dyb undseelse slog mig, da jeg opdagede at kaféen var tom, ganske tom. Kun „tante Lone“ sad ved disken og — syed knapper i en gammel bukse. Han bar briller, hvad han ellers ikke pleiede at bære. Det generte ham øiensynlig, at jeg havde overrasket ham i denne feminine beskæftigelse, hurtigt gemte han bukserne, idet han tog brillerne af og med hysterisk venlighed hilste på mig. „En glad fest, en glad fest!“ råbte han og trykked begge mine hænder. Opvarteren sad ved et bord for sig, han havde et smudsigt kortspil i hånden og morede sig med at lægge kabaler.

Men hvor var alle stamgæsterne blevne af? Hvor havde disse menneskevrug, disse lyssky, ynkelige eksistencer skjult sig en helligkvæld som denne? Løb de som jeg nys uden mål og med om i gaderne, eller sad de ængstelig skjult i sin fattige rede, måske med en gammel salmedog i hånden og et fromt barneminde i hjertet?

Jeg kunde ikke holde det ud i kneipens lumre atmosfære. Foruden ydmygelsen ved at være eneste gæst, genertes jeg af stanken af stegt flæsk og æbler ... Jeg vilde løbe igen,

men tante Lone slap mig ikke, inden jeg havde tømt et glas med ham.

„Anden juledag skal jeg i teatret,“ sagde han. „Da går der et sligt deiligt rørendes stykke, hvori der er indlagt dans — og De ved jo, hvor jeg sværmer for balleten.“

Han løfted sentimentalt øinene mod det smudsige loft. Så rakte han mig påny hånden. Den var underlig blød og svampet og dens dvælende tryk bød mig imod. Pludselig mindtes jeg min tabte diamantnål. Mon han skulde være tyven? tænkte jeg, „han ser ud til lidt af hvert — eller var det „den smukke S.““

Igen vandred jeg rastløs gennem de snelagte gader. En kold vind blæste. Jeg slog frakkekraven op og tog stærkere skridt. Jeg løb tilslut — som om jeg kunde løbe bort fra mig selv og min kummer . . .

Hvordan gik det til, at jeg pludselig stod udenfor et stort, prægtigt hus i en af hovedgaderne? Hendes hjem — hendes! —

Alle vinduer var oplyste . . . Som en konkylie, der i sit indre gemmer en kostbar perle, lå det der, skinnende festligt, og skylled en strøm af lysglans udover fortouget. Der var

stort selskab, lod det til. Blandt skyggerne, der som silhouetter gled forbi gardinerne, søgte jeg hendes . . . Det gav et ryk i mig . . . Mit hjertes banken siger mig, at denne rene kvindeprofil, alt andet end græsk, og dog så yndig i sin uregelmæssighed må være hendes . . . „Alvilda!“ råber jeg uden at vide det og udstrækker i natten mine hænder — efter den vartid, som svandt og aldrig mere vender tilbage . . . Men hun står ikke alene . . . En høi, elegant mandsskikkelse bøier sig som forelsket mod hende . . . Det er ham, den foretrukne, der har indtaget min plads i hendes hjerte og hendes hjem.

Uvilkårligt bider jeg mig i håndens knoer, men jeg føler ingen smerte — og ligesom for at spotte min afmægtige fortvilelse, spiller de derinde ved pianoet en livsglad, dansende melodi.

Jeg vil fjerne mig fra huset, men som tryllebunden må jeg stå der mod min vilie, fængslet til de gamle minder, og til den plet, hvor i gamle dage min lykke blomstred.

Hvis hun nogensinde havde elsket mig, tænkte jeg, måtte ikke da en anelse tilhviske hende, at jeg stod der udenfor, kun et par skridt fra hende, og jage hende fra de elegante,

varme sale ud til mig i vinternatten, for at skænke mig et par fattige ord til trøst — som man af godt hjerte kaster en skilling til en tigger . . .

En verden af glæde, skønhed og uskyld, men lukket for mig som paradiset for den faldne!

Omsider river jeg mig løs, jeg går som i drømme, uden at vide hvorhen, jeg glider i den glatte sne og reiser mig mekanisk.

„Forladt af gud og mennesker!“ mumler jeg for mig selv. Tårene får igen frit løb . . . Men det er ikke mere stille gråt, det er en vild, ustyrtelig, uovervindelig hulken som hos et dødsbedrøvet barn . . . Med lommetørklædet for øinene iler jeg fremad, bestandig fremad . . . En konstabel, der står udenfor en lukket ølshap, betragter mig mistænksomt og hovedrystende.

Jeg står på en af bryggerne nede ved fjorden, og bøiet over rækværket stirrer jeg ned i vandet som om jeg vilde løse en gammel gåde . . . Fra en rød skibslanterne slynges en skælvende lysbro udover bølgerne, hvis små toppe kruses og blinker som de tusen blanke farveskiftende

skæl på et havfrulegame . . . Dernede i dybet sidder hun selv — og hun kalder på mig, rede til at omfavne mig med sine hvide kolde arme . . .

Hvorfor følger jeg ikke denne fristende stemme, blød og tyst som bølgernes hvisken mod stranden? Et spring, et suk, en boble — og det hele er forbi. Det stakkers hjerte får ro, og min jammer, min ensomhed, min vanære, alt er glemt og udvisket . . .

Nei, jeg har ikke kraft dertil . . . Jeg er feig, feig . . . Jeg, elendige, klynger mig fremdeles til livet — dette liv, der ikke er noget liv . . . — — — — —

— — — — —

Samfundet er ikke så slet som man siger. Det blir ofte bagvasket og må agere syndebuk for det enkelte, uheldige individ. Jeg ved godt, at jeg efter min udståede straf kunde levet omtrent som før, når jeg var gået på akkord med det. Hvad man kalder det „fine selskab“ vilde nok blive stængt for mig, kredsen om mig vilde blive snevrere, men til gengæld mere inderlig, mere trofast.

Det er hovedsagelig min egen fejl, at jeg nu fører en tilværelse som en paria. Samfundet er ikke for ubarmhjertigt, det er mig, der er for sky, for fordringsfuld, for fintfølende. „Du dør af lutter finfølelse,“ sagde engang Ludvig til mig.

En enkelt af mine gamle venner nærmed sig mig, da straffetiden var forløben, Emil Ewers inviterede mig til B—, og Ludvig bad mig endog til middag hos sin gamle, snille mor. Der var også en anden, elskværdig familie, som var rede til at modtage det fortabte får. Jeg kunde efterhånden som historien gik iglemme, ha' vist mig på de bedre kaféer, i en enkelt, trofast vens selskab, på de gode pladse i teatrene og koncerterne — men min ømfindt-lige stolthed holdt mig tilbage fra alt samkvem med andre.

Jeg kan ikke tåle Ludvigs slet skjulte med-lidenhed — og selv om de andre kan glemme min fortid, jeg kan det ikke. Den slæber efter mig overalt som lænken om galeislavens ben . . .

Hvis jeg for eks. sad på en kafé, vilde en hvisken i krogene, et spydigt blik af én af gæsterne, et stænk af ringeagt hos opvarteren være nok til at forstemme mig hele aftenen. Og blev jeg forestillet for unge mennesker, der med åben hånd og åbent hjerte kom mig imøde, vilde jeg lide derunder, at jeg vandt deres sympati på en uærlig måde, idet vedkommende ikke kendte mit fejltrin. Ja, kunde jeg få lov at sige til hvert nyt bekendtskab: „Jeg er den Alfred G., som har siddet på tugthuset for vexelfalsk og kassesvig. Vil De alligevel omgås mig, så er jeg taknemmelig, her er min hånd.“

Men det går ikke an i vor tid således at skringe ud på gader og stræder sin brøde. Jeg vilde blot skræmme folk ved min meddelelse istedetfor at vinde dem. Ja, jeg er for stolt, for mistænksom, for menneskesky, det er sagen min karakter henviser mig til ensomheden, til den alene . . .

Det begynder at våres . . . Marssolen spiller så kvikt på de hvide snebakker, det drypper

tungt af træerne, sneen smelter i veiene, usynlige bække synger — og himlen blåner så deilig høit . . . Hvor fryded jeg mig ikke tidligere til vårens komme! Nu stemmer den mig blot sørgmodigere end ellers. For mig bærer den jo ingen løfter med sig, ingen grønnende håb. — Og jeg holder ikke af de lange dages stærke lys. Det virker på mig som en skarp kritik, der åbenbarer ikke alene manglerne ved éns klædedragt, men også ved éns personlighed . . . Jeg er lyssky . . . Som en forskræmt flygtning svøber jeg mig ind i mørkets kappe . . . Kun der er jeg tryg.

I „Flagermusen“ går jeg aldrig mere. Disse mennesker, både værten „tante Lone“ og gæsterne fornærmer mig med deres plumpe fortrolighed. (Om tante Lone har jeg forresten hørt, at også han har været straffet, for hvilken forbrydelse ved jeg dog ikke). De betragter mig ganske som én af deres, uden anelse om den kløft, som skiller os ad . . .

Det var kun af en caprice, af kedsomhed, jeg gik der ned . . . Jeg ser ned på dem alle,

jeg har måske ikke ret dertil, men jeg gør det dog —

Nylig sagde den forlorne journalist til mig: „Vi to er som de æbler med rådne pletter, der finder liden afsætning, men som dog tidt smager bedre end de grønne, umodne. Men folk har ingen forstand, tro mig.“

Et råddent æble! — Ja, hvorfor ikke? — Dumas har brugt et lignende billed om en viss klasse mennesker i „*Demimonde*“.

Hvor ensomheden er forfærdelig, når man er et slikt selskabsdyr som jeg! Undertiden føler jeg den som noget rent materielt, jeg kan tage og føle på, som en gråklam tåge, der trænger mig ind på livet, og som jeg forgæves kæmper for at slippe udaf.

Jeg er desuden dårlig. Mit gamle maveonde fra fængselstiden er vendt tilbage. Jeg må holde mig inde, jeg ser ikke et levende væsen undtagen pigen, der bringer mig min mad. Nei, mennesket er ikke skabt til at være alene, det føler jeg . . . Af trang til selskab, til meddelelse søger jeg at opholde pigen med uskyldig snak

om dit og dat. Jeg ber hende fortælle mig om sit hjem på landet, spør om hendes forældre endnu er ilive, om hun har mange søskend etc. Hun indlader sig gerne i passiar med mig, men desværre blir hun i næste øieblik kaldt bort af fruen. „Marie, Marie!“ lyder det skingrende over hele huset.

Havde jeg bare et og andet lidet talent, hvormed jeg kunde fylde tiden! — Kunde jeg f. eks. male eller skære i træ — men jeg kan ingenting.

Jeg ligger på sofaen med den røde, broderte silkepude, som min søster engang har foræret mig, under hodet, og med plædet over mig, idet jeg læser og ryger cigaretter. Tidligere foretrak jeg moderne romaner. Nu består min lektüre mest af poesier, som jeg har fundet i en gammel anthologi. Disse små, stemningsfulde digte virker på mine nerver som douce musik . . . De vugger mig ind i fjerne tankeforbindelser, i gamle, ømme stemninger, i syge, ikke ubehagelige drømme . . . De rører ofte, uden at ville det, ved mit sår, men denne berørelse smerter ikke, den er blød og varsom lig et kærtegn . . .

Undertiden kaster jeg bogen, cigaretten falder ud af min hånd, jeg ser den ligge på gulvet

og brænde langsomt et hul i mit Brüsselertæppe. Jeg rører ikke en hånd, jeg gider ikke reise mig fra min bekvemme stilling og tage den op — jeg er så dorsk og sløv — jeg gider overhovedet intet mere.

Af aviserne så jeg, at et emigrantskib atter skulde gå til Amerika — og trods min svage helbred og min apatiske tilstand voved jeg mig i den skarpe vårluft ned på bryggen for at være vidne til skibets afreise. Ellers går jeg aldrig ud om dagen, men når det gælder emigranterne, blir jeg som et andet menneske. Hvad er det dog for en underlig stemning som et slikt emigrantskib vækker hos mig? Det pirker ved min samvittighed — det er som om jeg engang har givet et løfte, der ikke er indfriet, som om jeg ved min vaklen og tvilrådighed har sveget skønne fremtidsplaner . . .

Ja, jeg burde ha' reist derover straks jeg slap ud af fængslet, nu indser jeg det. Der havde sikkerlig min skæbne formet sig anderledes og bedre . . .

Jeg kom i yderste øieblik. Landgangsbroen skulde netop kastes af. Bryggen var fuld af folk, venner og slægtninge, der tog afsked med de bortdragende, og en hel hob nysgerrige, ledige arbejdere, børn og gamle koner. Sjouerne fo'r skrigende og bandende frem og tilbage, uddelende kraftige albuestød. Snart bragte de en elegant reisekuffert med sig, snart en broget malet bondekiste.

På skibets dæk stod passagererne stuvede sammen som sild i en tønde. De fleste søgte at trænge sig frem til rælingen, for at råbe farvel og få det siste glimt af det gamle land . . .

For et menneske-kaos! — Gamle og unge, oldinge, børn, mænd i sin beste alder, modne kvinder, unge piger, syge og friske, fattige og formuende, de mest forskellige skæbner og livsforhold — samlet i ét røre.

Der var blot et par salonpassagerer, der fra skansen af gennem kikkerten, med blaseret ro betragtede den myreagtige forvirring, der herskede på dækket og på bryggen . . . De fleste udvandrere lod til at være almuesfolk, arbejdere, fattige håndværkere, luvslidte bønder. Men over disse magre bekymrede ansigter, hvor trældom, sygdom og laster, alle livets bitre skuffelser, har

skrevet sin uudslettelige rune, ligger der idag som en stråle af lys . . . Er det blot et genskin af vårdagen — eller er det en indre magt, som har bevirket dette underværk? Håbet er det, det guddommelige håb, den siste ven, der forlader os, som har lagt sin glans over alle disse triste skikkelser og givet dem det karakteristiske fællesmærke. De smiler alle tyst, midt i afskedens kummer, i drømme om den fremtid, de gudskelov ikke kender . . .

Jeg farer sammen . . . Der er én ombord, som råber mit navn. Hvem kan det være? Jeg troed at være ukendt her.

Ser jeg også ret? Det er journalisen, min gamle bekendt fra „Flagermusen“, han, der nylig sammenligned mig med et råddent æble. Han står foran på dækket og svinger freidigt sin hat mod mig. Jeg kender ham neppe igen, så forandret er han. Hans klædning er ny og pen, af et solidt stof, og håbet har også hilst på ham, det har givet glød til hans bleke øine og farve til hans gammelkloge, godmodige ansigt.

Men han står ikke alene derude på dækket. En kvinde har sluttet sig til ham. Og af den inderlige, halv beskyttende måde, hvorpå hun

holder hans arm, forstår jeg hele situationen. Hun tror på ham, hun elsker ham . . .

Denne trediveårige, firskårne kvinde med de ærlige, grå øine, i det gamle, rudede shawl, ser ud som om hun havde mod for ti. Hun nikker stolt og glad til mig, da jeg løfter på hatten til genhilsen, som vilde hun sige: „Vær rolig for ham, derover skal jeg nok gøre en mand af ham.“

Dampskibet sætter sig i bevægelse . . . Himlen har et øieblik været overskyet, men nu bryder Marssolen pludseligt gennem skylaget, og mens hurraerne lyder på bryggen, vendes hundrede tårefyldte øine mod det gamle, dyrebare land, mors og fars land, der i solglansen og i afskedens vemodsstemning ligesom åbenbarer en ny skønhed . . .

Journalisten svinger atter sin hat mod mig — jeg er nok den eneste, han kender af de mange på bryggen — og så råber han høit: „Farvel — og velkommen efter!“ og hans energiske brud vifter til mig med lommetørklædet . . .

Som et genfødt menneske går jeg hjemover, min gang er spænstig, mit hode er løftet, mine kinder brænder — håbet har også begyndt at røre sig i mit bryst. Usynlige hænder har vundet et rosaslør om mine øine ... Jeg ser fremtiden i lutter lyse farvetoner ...

„Velkommen efter!“ havde han sagt. — Ja, hvorfor ikke? Havde han, den havarerede journalist, mod til at rive sig løs af den gamle slendrian, skulde ikke jeg også ha' det? Jeg var da ikke ringere end han ...

„Nyt land, nyt liv!“ mumled jeg. Endnu var det ikke for sent. Jeg var en ung mand. Vel var min helbred svagelig, dog ikke værre end at det kunde bæres. Jeg havde desuden lidt formue, som vilde hjælpe mig iveri. Derover vilde jeg finde en virksomhed, der kunde fylde mit liv, måske kunde jeg få ansættelse ved et blad. En literær sysselsættelse havde jeg altid higet efter. Jeg vilde finde nye venner, måske vinde en ædel kvindes kærlighed? Det sår, Europa havde slået mig, vilde Amerika ædelmodig læge — jeg vilde igen bli lykkelig ...

Hele aftenen tilbragte jeg med at lægge fremtidsplaner ... Jeg hentede frem en flaske gammel vin, og drak et glas for mig selv, idet jeg

ønsked mig tillykke med min tagne beslutning. „Skål, du gamle kammerat! — Tillykke med reisen!“

I tankerne sagde jeg allerede farvel til mit fængsel af et værelse. Næste emigrantskib skulde også føre mig bort, det var en afgjort sag. Om tre uger gik det . . . I denne mellemtid vilde jeg læse flittig engelsk. Jeg havde før søgt at læse Shakespeare i originalen, nu vilde jeg studere sproget praktisk og tilegne mig alle hverdagens talemåder.

Om natten fik jeg ikke sove . . . Jeg lå og dreied og vendte mig i en lykkelig feber som om jeg havde fået morfin. Rosasløret lå hele tiden for mine øine . . . Hvilke luftkasteller bygged jeg ikke! — Kærlighed, venskab, rigdom, anseelse, — alt havde et ord at hviske mig i øret . . .

Gud bevare enhver for en opvågningen som min den næste morgen! — Jeg havde en besk smag i munden som efter en ækel rus. — Morgenens triste, snusfornuftige refleksioner dræbte med et slag den foregående dags sang-

vinske stemning. Mit gamle ildebefindende plagte mig mere end sædvanlig — Jeg frøs og brændte afvekslende, og havde en stærk hovedpine. Jeg slæbte mig, halv påklædt, hen til speilet og så deri en sammenfalden skikkelse med et gustent, slapt, energiløst ansigt, rigtigt et menneskevrage. Jeg hånede mig selv og min fattede beslutning, jeg skar uvilkårligt en foragtelig grimace og spyttede i speilet på mit eget billede.

Ja, havde der været et menneske, et eneste, som troede på mig! — Havde jeg, som han, havt en hengiven og elskende kvinde til at ledsage mig!

Det var den siste opblussen, en afskedshilsen fra håbet og livsmodet . . . Idag er jeg så syg, at jeg har måttet holde sengen. Min værtinde har uden mit vidende ladet doktoren kalde.

Vi har nu fuld vår . . . Jeg sidder ved vinduet i den dybe lænestol, med puder stablet

op bag mig. Ved pigens hjælp er jeg bleven placeret der. Marie er dog snil mod mig.

Himlen er så klar og blå . . . Jeg betragter den og de drivende hvide skyer, jeg holder min magre hånd op mod solen, der åbenbarer fingrenes røde gennemsigtige blod. Til nabo-
huset ligeoverfor hører et lidet havestykke. En gartnerdreng går nu og steller derinde, jeg kan høre hans livsglade fløiten . . . Hvorfor mon han er så glad? Fordi det er vår, fordi han føler sig ung og stærk, fordi han er elsket af en eller anden vakker pige? — Uafbrudt fløiter han, mens han river i den sorte, bløde muldjord, hvor farverige crocus og anemoner holder på at skyde frem.

Ved vinduet sidder den bleke præstedatter ved sit sytøi. Hun er iført en lys, rosenrød kjole, — også et vårtegn. Hendes blik møder tilfældigvis mit, hun rødmer, og dreier forlegent hodet til en anden side . . .

Denne vår blir min siste, jeg aner det . . .
Du deilige crocus dernede med din flammede blomsterkalk, du rene, blide anemone, der er

så elsket af menneskene, fordi du er vårens førstefødte — jeg skal ikke se eder blomstre påny . . . Næste år dækker I min grav . . . Og jeg går gerne bort, jeg er træt og længes efter den hvile, som ingen bitre minder kan forstyrre. Alt er udslukt hos mig, selv ønsket om at leve . . . Hvad er da dette liv, at jeg skulde være så bedrøvet ved at skilles fra det? — En illusion, en kedelig prolog, der ikke har noget efterspil, en drøm om en drøm . . .

„Livet er en skygge, der svæver hen,“ siger Shakespeare, „en stakkers skuespiller, der for en stund gør støj og sprel på scenen, og dermed er forglemmt.“

Farvel da, du livets flygtige scene, hvor jeg også fik min lille rolle at spille, en trist, snobbet, meningsløs rolle. „En herre i sort kjole,“ som det heder på plakaten. Jeg var den korrekte, efter de små fornøielser jagende selskabsmand. Med et dadelløst buk trådte jeg ind i salonen og aflirede behændigt min kompliment til vært og værtinde. — Farvel! — Heldigvis for mig og andre var min entré kort, snart har jeg min sortie — og tæppet falder.

Min svaghed tiltager . . . Doktoren er her hver dag . . . Jeg har neppe kraft nok til at skrive disse linier i min dagbog . . . Men nu har jeg også kun slutningskapitlet tilbage . . .

Min søster og svoger er kommet for at besøge mig . . . Hvem har sendt bud efter dem? Og fra Emil har jeg modtaget et langt, bekymret brev . . . Jeg må altså være farlig syg . . . Doktoren siger intet . . .

Jeg blev så glad ved at gense min søster . . . Livet syntes mig endnu engang skønt og attråværdigt — og i denne gensynets lykke forsvandt alle gamle nag, alle små disharmonier . . . Hvorfor så jeg hende ikke før?

Min svoger blev opmærksom på en cognacsflaske, der stod på bordet foran mig, han kasted et betydningsfuldt blik til min søster, og en stund efter tog han, troende at gøre det ubemærket, flasken bort.

Han opfører sig allerede som herre i mit eget hjem. Den gode, omsorgsfulde svoger! — Han skulde blot vide at jeg har gjort mit

testamente og at han ikke står deri — Min søster har jo penge nok. Til et legat for trængende kunstnere har jeg bestemt min lille formue . . .

Min søster besøger mig nu hver dag — og hun kommer alene som jeg har bedet hende om. Når jeg ser hende med stilfærdig ynde bevæge sig i mit værelse, tilberedende mig en drik, ordnende mine bøger, forekommer det mig som om disse skilsmisssens bitre år var en drøm, og at vi to søskend altid havde været sammen . . . Vi er fortrolige og kærlige mod hinanden som vi var det i barndommens dage, da vi sad ved mors eget bord og læste i den gamle, sønderrevne billedbog . . . Hun minder mig om vore barndoms leke, spør om jeg husker det og det, — og jeg har såmeget at fortælle hende, og hun blir aldrig træt af at høre på mig . . . Når hun lytter til én, har hun samme blide, overbærende smil som mor havde . . .

Nylig bragte hun mig en buket af deilige vårblomster. Hun havde selv bundet dem. Duften forvirred og ængsted mig — jeg er så svækket nu — jeg brast i gråt og kunde ikke selv gøre rede derfor . . .

Et par dage har jeg holdt sengen. Nu er jeg såpas rask, at jeg igen kan være oppe. Jeg sidder i den gamle lænestol ved vinduet, betragter den blå himmel og min rosenklædte genboerske . . . Hun smiler frygtsomt og sørgmodigt til mig . . .

Ofte læser min søster for mig med sin bløde, hjertensgode røst. Igår læste hun for mig af den anthologi, der lå på bordet. Der var et lidet digt især, som gjorde indtryk på hende, jeg bad hende gentage det. „Det vers kunde godt passe som gravskrift for mig,“ sagde jeg uvilkårligt. Hun greb som i angst min

hånd og holdt den længe og kærligt mellem sine:

„Grav mig min grav en mørk og høstlig kvæld!
Sæt intet navn på stedet, hvor jeg gemmes!
Mit liv det savned lyse stjerners held, —
et dådlest liv, en angstfuld drøm. — Farvel!
Jeg glemme vil — og glemmes.

